

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Personální obsazení městských rad na pardubickém panství v letech 1670-1700

Diplomová práce

Studijní program:

N7105 Historické vědy

Studijní obor:

Historie

Autor práce:

Bc. Lucie Zvolenská

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Smrž

Katedra historie

Zadání diplomové práce

Personální obsazení městských rad na pardubickém panství v letech 1670-1700

Jméno a příjmení: **Bc. Lucie Zvolenská**
Osobní číslo: P17000664
Studijní program: N7105 Historické vědy
Studijní obor: Historie
Zadávající katedra: Katedra historie
Akademický rok: **2017/2018**

Zásady pro vypracování:

Práce se bude věnovat obnovovacím ceremoniálům na celém pardubickém panství v letech 1670 – 1700. Městská rada se obnovovala kromě Pardubic také v Bohdanči, Dašicích, Holicích, Přelouči, Sezemicích a Týnci nad Labem. Cílem práce je tedy analyzovat průběh této slavnostní události, včetně rekonstrukce obnovy městské rady, délky trvání městských rad, role zúčastněných osob a jejich sociální postavení, kodifikace práva a celkově poukázat na propojení daných měst v oblasti personálního obsazení a jiných informací. Práce bude vypracována pomocí analýzy městských knih, knih trhových či radních protokolů a studiem odborné literatury.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

tištěná/elektronická

Čeština

Seznam odborné literatury:

BŮŽEK, Václav: Společnost českých zemí v raném novověku: struktury, identity, konflikty, Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010, Česká historie (Nakladatelství Lidové noviny), sv. 22, ISBN 978-80-7422-062-3.

ŘURČANSKÝ, Marek: Česká města a jejich správa za třicetileté války: zemský a lokální kontext, Praha: Karolinum, 2013, ISBN 978-80-246-2255-2.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK Jan – DOBEŠ Jan: Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost, 2. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007, ISBN 978-80-7106-906-5.

MALÝ, Karel: Práva městská Království českého: edice s komentářem, V Praze: Karolinum, 2013, ISBN 978-80-246-2117-3.

SAKAŘ, Josef: Dějiny Pardubic nad Labem, 1-5 díl, V Pardubicích: Nákladem města Pardubic.

WINTER, Zikmund: Zlatá doba měst českých, Praha: Odeon, 1991.

Vedoucí práce:

PhDr. Pavel Smrž

Katedra historie

Datum zadání práce:

30. dubna 2018

Předpokládaný termín odevzdání: 30. dubna 2019

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

L.S.

doc. PhDr. Jaroslav Pažout, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 30. dubna 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

6. května 2020

Bc. Lucie Zvolenská

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu práce PhDr. Pavlu Smržovi za konzultace a pomoc při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat pracovníkům Národního archivu, Státního oblastního archivu v Zámrsku a Státního okresního archivu v Kolíně a v Pardubicích, za pomoc při hledání materiálů a zodpovězení všech dotazů. Nakonec bych chtěla poděkovat své rodině a příteli za podporu a shovívavost při psaní diplomové práce a studiu.

Anotace

Diplomová práce se věnuje personálnímu obsazení městských rad na pardubickém panství v letech 1670–1700. Práce popisuje stručnou historii dvou měst a pěti městeček pardubického panství, kde fungovala městská rada. Následně je sepsána struktura úřednické správy od hejtmanů kraje až po městské úředníky, dále obnovovací ceremoniál, který zahrnuje průběh celého rituálu obnovy a jeho působení v rámci celého pardubického panství. Největší zřetel je brán na jednotlivé městské rady konkrétně v Bohdanči, Dašicích, Holicích, Pardubicích, Přelouči, Sezemicích a Týnci nad Labem a členy, jež byli součástí těchto rad. Poslední kapitola shrnuje informace o členech jednotlivých městských rad, jaká byla věková hranice radních, které funkce v rámci samosprávy zastávali a co za povolání měli mimo správu města či městečka. Diplomová práce také obsahuje soupis členů jednotlivých městských rad a přehled obnov na panství mezi lety 1670–1700.

Klíčová slova

pardubické panství, městská rada, sbor konšelský, rychtář, starší obecní, obnova, rituál, samospráva, Bohdaneč, Dašice, Holice, Pardubice, Přelouč, Sezemice, Týnec nad Labem

Annotation

The diploma thesis deals with the staffing of the town councils in the Pardubice domain in the years 1670–1700. The thesis describes a brief history of two towns and five small towns of the Pardubice domain, where the town council operated. Subsequently, the structure of the clerical administration from the district hetmans to the city officials is listed, as well as the renewal ceremony, which includes the process of the whole ritual of renewal and its functioning within the entire Pardubice domain. The greatest consideration is given to the individual city councils, in particular in Bohdaneč, Dašice, Holice, Pardubice, Přelouč, Sezemice and in Týnec nad Labem, and the members that were members of these councils. The last chapter summarizes information about the members of the individual city councils, what was the age limit of councillors, what duties they held within the self-government and what was their profession outside the city or town administration. The diploma thesis also contains a list of members of individual city councils and an overview of the renewals of the domain between 1670–1700.

Keywords

Pardubice domain, town council, congregation of councilors, mayor, municipal elders, renewal, ritual, self-government, Bohdaneč, Dašice, Holice, Pardubice, Přelouč, Sezemice, Týnec nad Labem

Obsah

Obsah.....	8
Seznam obrázků a tabulek.....	9
Seznam použitých zkratk.....	10
Úvod.....	11
Kritika pramenů a literatury.....	12
Kritika pramenů.....	12
Kritika literatury.....	14
1. Dějiny měst a městeček na pardubickém panství do roku 1700.....	16
1.1 Pardubice.....	16
1.2 Přelouč.....	21
1.3 Bohdaneč.....	23
1.4 Dašice.....	24
1.5 Holice.....	24
1.6 Sezemice.....	25
1.7 Týnec nad Labem.....	26
1.8 Pardubické panství pod správou české komory do roku 1700.....	27
2. Správa pardubického panství mezi lety 1670–1700.....	32
3. Obnova městských samospráv na pardubickém panství.....	41
4. Městské rady působící na pardubickém panství.....	51
4.1 Městská rada v Pardubicích.....	51
4.2 Městská rada v Přelouči.....	59
4.3 Městská rada v Bohdanči.....	65
4.4 Městská rada v Dašicích.....	70
4.5 Městská rada v Holicích.....	75
4.6 Městská rada v Sezemicích.....	79
4.7 Městská rada v Týnci nad Labem.....	84
5. Souhrn informací o městských radách a jejich členech.....	89
Závěr.....	98
Seznam pramenů a literatury.....	100
Prameny.....	100
Literatura.....	103
Seznam příloh.....	107

Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1 Přehled měst a městeček pardubického panství

Tabulka 1 Platy purkmistrů a konšelů na pardubickém panství

Tabulka 2 Obnovy městských rad na pardubickém panství

Tabulka 3 Soupis povolání a jejich zastoupení v jednotlivých městech a městečkách pardubického panství

Seznam použitých zkratek

AM	archiv města
č.	číslo
fol.	foliace
inv. č.	inventární číslo
JMC	Jeho Milosti císařské
kn.	kniha
míš.	míšeňských
ml.	mladší
NA	Národní archiv
N	narození
NLN	nakladatelství lidové noviny
NO	narození, oddaní
NOZ	narození, oddaní, zemřelí
OZ	oddaní, zemřelí
Pce	Pardubice
roč.	ročník
s.	strana
sig.	signatura
SOA	státní oblastní archiv
SOkA	státní okresní archiv
st.	starší
sv.	svazek
VSH	Východočeský sborník historický
vyd.	vydání
Z	zemřelí

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá personálním obsazením městských rad na pardubickém panství v letech 1670–1700. Za tímto názvem se skrývá popis úřednických funkcí, které byly součástí městské rady, obnovovací ceremoniál a jeho průběh, a také podrobný popis všech městských rad, jež působily na pardubickém panství. Významnou součástí práce je vytvořený soupis všech radních, kteří figurovali v městské samosprávě ve sledovaném období. Na tomto seznamu stojí větší část této diplomové práce. Cílem práce je představit působnost všech městských rad na panství a jejich konkrétních představitelů. Poukázat na jejich věk, povolání mimo městský úřad a také příbuzenské vztahy. Vše nejen na pomezí měst a městeček, ale rovněž v rámci celého dominia.

Diplomová práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola představuje stručnou historii jednotlivých měst a městeček, ve kterých v rámci pardubického panství působila městská rada. Historie je sepsána postupně od počátku dané oblasti až do roku 1560, následně kapitola pokračuje jako jeden celek pod správou české komory, až do období, které zahrnuje tato práce. Druhá kapitola se věnuje úřednické správě celého panství, popisuje hierarchii úředníků od krajských hejtmanů, panských úředníků až po městské radní. Charakterizuje jejich práva a povinnosti v rámci dané funkce. Zřetel je brán hlavně na městskou samosprávu a působnost konšelů, rychtářů a starších obecních, jež jsou hlavními představiteli této práce a součástí každého obnovovacího rituálu ve všech městech a městečkách na panství.

Následující kapitola se zabývá obnovovacím rituálem, jeho teoretickou částí, kterou popisuje literatura, jeho průběhem, doprovodným programem a obsazením. Celý tento proces je doprovázen různými rituály a gesty ze strany městské rady nebo panského hejtmana. Na druhé straně je k tomuto přívětivému průběhu celé akce popsána i část, jež uvádí celou tuto slavnostní událost do reálnější podoby, a to hlavně díky zachovaným pramenům.

Kapitola čtvrtá již zosobňuje konkrétní osoby, které zasedaly v městských radách na celém pardubickém panství. Popisuje působnost konkrétních radních a dobu, kterou v radě strávili. Další součástí kapitoly je záznam osobnějších informací o radních pro představu, jaké osoby se v samosprávě měst a městeček na této úrovni nacházely. Klíčovými informacemi byly věk, jenž přiblížil stáří radních, povolání a častokrát i příbuzenské vztahy. Ty se mnohdy nacházely nejen v rámci každého města a městečka zvlášť, ale i skrze několik lokalit, čímž byl prosazován rodinný vliv ve více radách najednou. Pátá kapitola pak shrnuje poznatky kapitoly předchozí a instruuje je v rámci celého panství. Dále jsou zde také vylíčeny poznatky

o tom, že i tato městská minorita se potýkala s problémy jako dluhy, spory se sousedy nebo i s jinými radními, či nedostatečnou pracovní morálkou v radě, která mnohdy vedla až k propouštění z městských postů či suspendaci na nižší radní pozici.

Diplomová práce tedy přibližuje působnost městských rad na pardubickém panství v rozmezí let 1670–1700 a také osoby, které tyto nejvyšší úřednické funkce v rámci tohoto celku zastávaly a měly ve svých rukách jistý vývoj těchto oblastí.

Kritika pramenů a literatury

Kritika pramenů

Značná část práce vychází z analýzy archivních pramenů. Základním pramenem této diplomové práce jsou obnovovací listiny, jež se nacházejí v Národním archivu.¹ Z konce 17. století se v archivu k tématu obnovy nachází nejvíce dokumentů, proto je časové rozmezí práce zvoleno mezi lety 1670–1700. Obnovovací listiny dokládají seznamy osob, které působily v městské samosprávě. Většina těchto listin je také opatřena datem, proto je možné sestavit časovou osu obnov v rámci celého panství.

Podle seznamu radních z obnovovacích listin bylo možné se jmény dále pracovat. Archivní materiály u početné skupiny osob dokázaly odhalit jejich věk, povolání, a pokud v radě usedlo více osob z jedné rodiny, tak i příbuzenské vztahy. Při tomto procesu se ale ukázala jistá torzovitost archivních pramenů, pro kterou nebylo možné zjistit potřebné informace u všech radních. Věk radních byl určen z matričních záznamů a z edice pramenů – soupis poddaných podle víry z roku 1651 – Chrudimsko.² Edice informuje o věku osob zpovědního věku, a jelikož soupis proběhl v roce 1651, tak se zde nachází pouze hrstka radních. Matriky, z nichž bylo čerpáno pro zjištění těchto informací, se nalézají ve státním oblastním archivu v Zámrsku a také ve státním oblastním archivu v Praze.³ Matriky jsou v tomto ohledu také nedostačujícím pramenem. Pro každé město a městečko pardubického panství bylo čerpáno z prvních matrik, které jsou pro dané území zachovány. Mnohdy se nedají použít záznamy o narození, jelikož nejsou tyto zápisy k dispozici, proto jsou pro tuto

¹ Národní archiv (dále jen NA), Nová manipulace, karton 628, sig. P9/24, obnovovací listiny 1653–1703.

² MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena: *Soupis poddaných podle víry z roku 1651: Chrudimsko*. Praha: Státní ústřední archiv, 2001. ISBN 80-85475-74-X.

³ Většina měst a městeček pardubického panství má své matriky uložené v Zámrsku, výjimkou je Týnec nad Labem, který jako město ve středočeském kraji má své matriky uložené ve Státním oblastním archivu v Praze.

práci klíčové zápisy o úmrtí. Pokud je v záznamu uveden věk úmrtí, tak není potřeba znát rok narození. Matriky z tohoto období mají své záznamy velmi stručné, proto mohou být osoby, jež měli stejné jméno snadno zaměněny. Bližší popis použitých matrik pro nalezení věku se nachází v kapitole čtvrté.

Další prameny, které se v diplomové práci nacházejí, jsou cechovní knihy. Kromě soupisu poddaných z roku 1651 jsou cechovní knihy tím nejdůležitějším pramenem pro zjištění povolání radních. Pro pardubické panství se cechovní knihy, jež zaznamenávaly soupis mistrů a učňů, nacházejí ve státním okresním archivu v Pardubicích a také v Kolíně. Pro povolání platí stejně sporná otázka jako pro věk a to, že se dají snadno zaměnit osoby stejného jména. Opět jsou tohle první cechovní materiály, co se v obou archívech k tomuto tématu nacházejí. Některé cechy si v této době ještě knihu mistrů nevedly, proto je velmi obtížné povolání radních dohledat. Pro povolání byla také použita berní rula z roku 1654⁴ a v některých případech i literatura. Berní rula byla sepsána krátce po soupisu poddaných, proto si jsou tyto prameny pro zjištění povolání velmi podobné.

Objemnou pramennou základnu pak dotváří dokumenty, jež byly použity k nalezení příbuzenských vztahů a také informací ohledně sporů, dluhů a jiných nepříjemností, kterými si radní z těchto let procházeli. Po některých radních se zachovala poslední vůle nebo soupis majetku. Tyto informace se nacházejí napříč zmíněnými archívy. V Národním archivu jsou některé prameny součástí Nové manipulace, kartonu 628, sig. P9/24, tedy ve stejném kartonu jako materiály z městských renovací. Další dokumenty se nacházejí ve Státním oblastním archivu v Zámrsku v rozsáhlém fondu Velkostatek Pardubice v knihách sirotčích. V této práci byly využity knihy č. 325, 336, 338, 1513.⁵ I na úrovni okresních archívů jsou uloženy záznamy o životech městských radních. Ve státním okresním archivu v Pardubicích jsou uloženy městské knihy, jež byly pro účel této práce také použity, v tomto případě byly nalezeny díky odkazům z literatury, která byla v práci použita. Tyto informace, jež se nacházejí v páté kapitole, jsou spíše dodatkovým dokladem o přiblížení života radních. Takových materiálů pro podobné účely se v archívech nalézá více, než bylo v této práci použito.

⁴ NA, Berní rula – Chrudimsko, kniha. č. 14., inv. č. 13. TĚŽ: ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ: *Berní rula: generální rejstřík ke všem svazkům (vydaným i dosud nevydaným) berní ruly z roku 1654 doplněný (tam, kde se nedochovaly) o soupis poddaných z roku 1651*. Praha: Libri, 2003. ISBN 80-7277-058-6.

⁵ Státní oblastní archiv v Zámrsku (dále jen SOA Zámorsk), Velkostatek Pardubice, kniha č. 325, kniha sirotčí modrá z let 1633–1635.

SOA Zámorsk, Velkostatek Pardubice, kniha č. 336, kniha sirotčí z let 1660–1697.

SOA Zámorsk, Velkostatek Pardubice, kniha č. 338, kniha sirotčí z let 1687–1733.

SOA Zámorsk, Velkostatek Pardubice, kniha č. 1513, registra poddanských smluv panství z let 1597–1673.

Kritika literatury

Městské rady, jejich působení a obnovovací ceremoniál byly pravidelnou součástí každého městského prostředí, avšak literatury, která by se blíže tímto tématem zabývala, není mnoho. Komplexní knihou je dílo Marka Ďurčanského *Česká města a jejich správa za třicetileté války*,⁶ která se zabývá městskými radami v královských městech s bližšími příklady pro různé typy měst. Nymburka za královská města, Brandýsa nad Labem pro ukázkou rad v hlavním městě komorního panství a v Čelákovících jako příklad vrchnostenského městečka. Pro bližší seznámení se samosprávou konkrétního města je pak jednou z mála dostupné literatury kniha *Správa města Kadaně v letech 1465–1620*.⁷ Spíš než knihy byly zatím o konkrétních městských samosprávách sepisovány studie v odborných publikacích.⁸ Informace o městských radách a jejich obnovách bývají většinou součástí celku o dějinách jednotlivých měst. Tak tomu doposud bylo i u některých měst a městeček na pardubickém panství, kde byla městská rada pouze nastíněním toho, jak fungovalo území z hlediska správního. Blíže byly z pardubického panství zpracovány pouze Pardubice.⁹ Holice pak mají sepsaný třístránkový souhrn o obnovách městské rady.¹⁰

Pokud jde o díla, která by se věnovala konkrétním městským úředníkům a jejich úloze v městské radě, tak zde je literatura velice vstřícná. Nahlédnout je možné do díla Jiřího Kejře, který ve svém díle *Vznik městského zřízení v českých zemích* popisuje formování městských samospráv a úřadů ve 13. století.¹¹ Další monografie, jež se věnují městské správě a konkrétním funkcím jsou *Středověké město v Čechách a na Moravě* od Františka Hoffmanna a dále díla Zikmunda Wintra: *Kulturní obraz českých měst: život veřejný v XV.*

⁶ ĎURČANSKÝ, Marek: *Česká města a jejich správa za třicetileté války: zemský a lokální kontext*. Praha: Karolinum, 2013, ISBN 978-80-246-2255-2.

⁷ RAK, Petr: *Správa města Kadaně v letech 1465–1620*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2014. Acta Universitatis Purkynianae Facultatis Philosophicae, 14. ISBN 978-80-88013-05-1.

⁸ DVOŘÁK, Miloš: *Městská správa v Českém Brodě a její písemnosti do roku 1623*. in: *Sborník archivních prací*. Praha: Archivní správa Ministerstva vnitra ČSR 32, č. 1, 1982, s. 170-224.

MÁCOVÁ, Libuše: *Městská správa v Táboře na počátku 17. století*, in: *Sborník k 550. výročí vzniku města*. CRKOVSKÝ, František. Tábor: Muzeum husitského revolučního hnutí, 1970, s. 50-74.

MENDELOVÁ, Jaroslava: *Rada nového města pražského v letech 1600–1650*. in: *Pražský sborník historický* 29, 1996, s. 59-106.

ROEDL, Bohumír: *Vademecum městské správy v Lounech v letech 1573–1727*. Ústí nad Labem: Pro Státní oblastní archiv v Litoměřicích – Státní okresní archiv v Lounech vydal Albis international, 2004. ISBN 80-86067-99-8.

SMOLOVÁ, Věra: *Rada starého města pražského v letech 1650–1715*. in: *Pražský sborník historický* 24, 1991, s. 5-37.

⁹ ZVOLENSKÁ, Lucie: *Městská rada Pardubic v letech 1670–1700*. Pardubice, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice. Fakulta filozofická.

¹⁰ OTTMAR František: *Volba holických konšelů*. in: *Zprávy klubu přátel Pardubicka*, č. 4, 1977.

¹¹ KEJŘ, Jiří: *Vznik městského zřízení v českých zemích*. V Praze: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-515-9.

a XVI. věku a Zlatá doba měst českých.¹² Časově blíže k diplomové práci je dílo Josefa Macka – Jagellonský věk v českých zemích, jehož třetí díl je věnovaný právě dějinám měst a také kolektivní dílo Společnost českých zemí v raném novověku: struktury, identity, konflikty.¹³ Nelze ani opomenout literaturu, která se věnovala správním dějinám českých zemí, ve kterých měla svoji roli i města.¹⁴

Obnovovací ceremoniál a všechny jeho okolnosti mají své zastoupení mezi literaturou také. Konkrétně se tomuto tématu věnují dvě rozsáhlé studie, které celý tento slavnostní moment zachycují. Jedna pochází od již zmiňovaného Marka Ďurčanského a nese název Obnovování městských rad v českých královských městech v letech 1624–1636.¹⁵ Druhou studii k tomuto tématu napsal Josef Hrdlička s názvem Otázky bez odpovědí aneb konsenzuální ticho při obnovách městských rad v raně novověkých Čechách.¹⁶ Celkově vzato platí, a to nejen u literatury k obnovám samospráv, že byla problematika městských rad studována hierarchicky od měst královských. O královských městech a jejich samosprávě je publikováno podstatně více knih či studií, než o městech poddanských.

Pardubické panství vzniklo pod správou Pernštejnů a desítky let fungovalo pod vedením své vrchnosti. Ta vstúpila tomuto území jasná pravidla, která panství poskytl Vilém z Pernštejna. V rámci těchto nařízení byla zmíněna i městská rada a práva a povinnosti jejich úředníků.¹⁷ Tato nařízení byla mnohdy dodržována i v době, kdy již panství spadalo pod správu české komory. Jelikož městské rady na tomto území vznikaly v rámci českých zemí až později, tak byly sjednoceny právě městským právem Viléma z Pernštejna. Díky

¹² HOFFMANN, František: *Středověké město v Čechách a na Moravě*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-543-2.

WINTER, Zikmund: *Kulturní obraz českých měst: život veřejný v XV. a XVI. věku*. V Praze: Matice česká, 1890.

WINTER, Zikmund: *Zlatá doba měst českých*. Praha: Odeon, 1991.

¹³ MACEK, Josef: *Jagellonský věk v českých zemích: (1471-1526)*. 3. Města. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0629-X.

V tomto díle se nacházejí i zmínky o Pardubicích a některých městečkách na panství – s. 28, 71-72, 81-82.

BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk: *Společnost českých zemí v raném novověku: struktury, identity, konflikty*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010. Česká historie. ISBN 978-80-7422-062-3.

¹⁴ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. 2. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. ISBN 978-80-7106-906-5.

MALÝ, Karel: *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přepracované vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1.

¹⁵ ĎURČANSKÝ, Marek: *Obnovování městských rad v českých královských městech v letech 1624–1636*. in: *Osm set let pražské samosprávy*. (DP XXI.) Praha 2002, s. 93-101.

¹⁶ HRDLÍČKA, Josef: *Otázky bez odpovědí aneb konsenzuální ticho při obnovách městských rad v raně novověkých Čechách*. in: *Člověk a sociální skupina ve společnosti raného novověku*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2007, s. 187-220.

¹⁷ DVORSKÝ, František: *Listinář pana Viléma z Pernštejna z let 1501–1521*. in: *Archiv český XVII*. Praha 1899, s. 158-162.

časovému zařazení této práce, je možné využít i poznatků z Koldínova městského zákoníku, který byl již v platnosti.¹⁸ Tato literatura poskytuje určitý rozhled o problematice měst, ať už jde o základní přehled o vzniku a vývoji měst a městských rad v českých zemích, nebo konkrétní události a situace, které bylo možné aplikovat na prostředí pardubického panství, a tím vytvořit základ pro tuto práci.

1. Dějiny měst a městeček na pardubickém panství do roku 1700

1.1 Pardubice

První dochovaná písemná zmínka, která hovoří o Pardubicích, pochází z 15. prosince roku 1295. Jedná se o bulu papeže Bonifáce VIII., který vzal pod ochranu všechny existující kláštery cyriaků, čímž i klášter v Pardubicích. Usídlení cyriaků na Pardubicku je tedy o něco starší. Cyriakové zde vlastnili vyjma kláštera i jiné církevní ale i necírkevní stavení. Patřili jim louky, pozemky a také spravovali dva místní kostely, kostel svatého Jiljí a svatého Václava.

Nejstarší známý držitel Pardubic pocházel z rodu Ronovců. Pardubice na počátku 14. století vlastnil Půta z Dubé a z Frýdlantu. Jeho vlastnictví Pardubic je dochováno v knize půhonné desk zemských z roku 1318. V zápise je Půta z Dubé zapsán s predikátem z Pardubic. Půta z Pardubic v tomto zápise žaloval pár zemanů z Holohlav, kteří mu vykradli a spálili jeho majetky v Holohlavech.¹⁹ Není přesně známo, od kdy Půta z Dubé Pardubice držel, nebo jestli nebyl majitelem již jeho otec Hynek z Dubé. První Ronovci na Pardubicku měli také povolení od panovníka vybírat clo za plavení dříví, při přechodu přes řeku Labe. Půta z Dubé pobýval na panském sídle, které se nacházelo na území dnešního zámeckého areálu. Po Půtově smrti se proměnily majetkové poměry. Ve dvacátých letech 14. století Ronovci ztratili zástavní panství Veliš a Jičín a získali panství Náchodské. Náchod se také stal hlavním sídlem synů Půty z Dubé. Ti začali odkupovat i majetky v okolí, například: Českou Skalici a Třebechovice pod Orebem.²⁰ Páni z Dubé si začali budovat rozsáhlé panství v oblasti

¹⁸ MALÝ, Karel: *Práva městská Království českého: edice s komentářem*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2117-3.

¹⁹ Dochovaná část originálu kvaternu desk půhonných z let 1316–1322 je uložena v knihovně Národního muzea v Praze: sig. B 14 zápis je na s. 64.

ŠEBEK, František: Spor o nejstarší dějiny Pardubic, in: *Východočeský sborník historický*. Pardubice: Východočeské muzeum v Pardubicích, 2018, sv. 34, ISSN:1213-1733, s. 153-156.

²⁰ ŠEBEK, František: *Dějiny Pardubic*. Pardubice: Městský národní výbor, 1990, s. 41-46.

Náchodska. Bratři z Dubé tak měli zájem o Vízmburk, který ležel v jejich oblasti zájmu. Tento hrad měl v držení Arnošt z Hostýně. Ten souhlasil s výměnou a Vízmburk vyměnil za Pardubice a okolní vesnice a to na konci dvacátých let 14. století.²¹

Arnošt z Hostýně 29. prosince roku 1340 sepsal závět'.²² V závěti uvedl jako svého vykonavatele poslední vůle nejstaršího syna Arnošta, který byl v dané době děkanem pražské kapituly, později se z něj stal první arcibiskup pražský. Po období, kdy vlastnili Pardubice páni z Pardubic, se městečko rozšířilo až o polovinu své velikosti. K městečku přibýly okolní vesnice: Dražkovice, Staré Jesenčany, Blato, část Mikulovic a další. Dále byl založen v roce 1349 kostel Zvěstování Panny Marie, jež patřil do správy cyriaků, jakožto všechny církevní budovy v Pardubicích a blízkém okolí. V roce 1363 navštívil Pardubice Karel IV., návštěva je doložená listinou, kterou zde vydal.²³ Avšak podle vydání další listiny ve Staré Boleslavi se zde nezdržel ani přes noc. Po smrti Arnošta z Pardubic se pardubickým držitelem stal jeho bratr Vilém Flaška z Pardubic. Spolu se svým synem Smilem Flaškou z Pardubic se dostali do sporu s králem Václavem IV., který si nárokoval statky pánů z Pardubic jako odúmrt' po Vznatovi ze Skuhrova. Podle dostupných informací Vznata ze Skuhrova poskytl půjčku pánům z Pardubic a ti mu peníze pojistili majetkem. Po Vznatově smrti si pozemky mohl nárokovat král. Rokem 1384 tedy nastal proces o majetky pánů z Pardubic, který se táhl roky. Počátku sporu se ještě dožil Vilém Flaška z Pardubic, ale zplnomocnil za sebe osobu, která ho hájila u dvorského soudu. O rok později byl vynesena první rozsudek, v tomto okamžiku měla pouze jedna šestina majetku připadnout králi, zbytek měl zůstat v rukou tehdejších majitelů. Vilém se měl dohodnout s osobami králem určenými o tom, jaká část majetku to bude. Pánům z Pardubic ale tento postup nevyhovoval, nechtěli se dělit o žádný svůj majetek, a tak neuposlechli rozkazů soudu a tím se o dva roky proces prodloužil. Až v roce 1387 se vydali delegáti do Pardubic a byli pověřeni, aby sami rozdělili majetek. Vilém se měl tehdy vzdát hradu i městečka Pardubice a některých okolních vesnic. On i jeho syn se ale rozhodli vůči rozsudku bránit, z tohoto důvodu se v prosinci roku 1387 konal další soud. Díky glejtům, jež byly vydány pro oba členy rodu, se mohli soudu aktivně zúčastnit a dosáhli odročení. Tohoto odročení se však ani jeden člen rodiny nezúčastnil. V roce 1390 se daly věci opět do pohybu a členům rodiny byly vydány další glejty, ale ti za sebe vyslali k soudu zplnomocněného

²¹ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka: *Arnošt z Pardubic: arcibiskup, zakladatel, rádce*. Praha: Vyšehrad, 2008. Velké postavy českých dějin. ISBN 978-80-7021-911-9, s. 16-17.

²² EMLER, Josef: *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae IV*. Praeae: Typis Grégerianis, 1892, s. 806.

²³ BÖHMER, Johann Friedrich: *Regesta Imperii VIII. Die Regesten des Kaiserreichs unter Kaiser Karl IV. 1346–1378*, bearb. von Huber, Alfons – Nachdruck der Ausg. Innsbruck, 1877, s. 323.

Karla z Bošíně. Soud ale rozhodl opět v jejich neprospěch, proto bylo nutné se vyrovnat. Tentokrát měl majetek získat králův spřízněnc Hanuš z Milheimu. Dohodu již uzavíral pouze Smil Flaška z Pardubic, Vilém se rozdělení majetku nedožil. Hanuš z Milheimu získal Pardubice a některé okolní vesnice: Blato, Bukovinu, Lhotu Přívoz, Lhotu Rybářskou a Přerov. Bylo to mnohem více, než původně určená šestina majetku.²⁴ Smil Flaška z Pardubic je znám také jako autor alegorické básně *Nová rada* a skladby *Rada otce synovi*. V díle *Nová rada* autor poukazuje na mocenský zájem šlechty. Smil Flaška byl také od 2. dubna roku 1396 nejvyšším písařem, dále protonotářem desk zemských a navíc i členem panské jednoty namířené proti samotnému králi Václavu IV.²⁵

Hanuš z Milheimu zemřel v roce 1405 a držiteli Pardubic se stali jeho příbuzní Bušek, Konrád a Racek z Milheimu. Ti městečko prodali a vrátili se do Slezska. O dalším majiteli se dovídáme až v roce 1420, kdy měl Pardubice v držení Viktorín z Kunštátu a Poděbrad. V období husitské revoluce byl husity vypálen klášter cyriaků v Pardubicích. Po smrti Viktorína z Kunštátu se Pardubice dostaly do rukou Diviše Bořka z Miletínka, který si již budoval dominium ve východních Čechách a své sídlo si vystavěl na Kunětické hoře. Diviš z Miletínka své majetky odkázal svým synům, Soběslavovi, Janovi a Petrovi. Ti však v době úmrtí svého otce byli ještě nezletilí a jejich poručníkem se stal Jetřich z Miletínka, bratr Diviše Bořka. Jetřich působil jako hejtman Hradeckého kraje a jeho bratr Vaněk, byl v hejtmanské radě kraje chrudimského. V roce 1449 se hejtmánem Hradecka stal Soběslav, který se postavil i do čela krajské hotovosti. Po smrti Jetřicha, jež zemřel pravděpodobně v roce 1455, získal jeho část majetku nejstarší syn Soběslav. Soběslav se usadil na Kunětické hoře, zatímco jeho strýc Vaněk si držel území Pardubic a jeho blízké okolí. Soběslav z Miletínka započal na svém rozsáhlém území budovat rybníky pro prodej ryb. Na počátku šedesátých let Vaněk zemřel a držení Pardubic přešlo na jeho syny Jiříka a Diviše. Diviš záhy skonal taktéž, a tak majetek vlastnil pouze jeho bratr Jiřík z Miletínka. V roce 1465 postihla smrt i Soběslava a po něm získali území synové krále Jiřího z Poděbrad, knížata minsterberská. Jak Jiřík z Miletínka, tak i synové Jiřího z Poděbrad se dostali do finančních problémů, čehož využil Vilém z Pernštejna. V roce 1490 odkupuje Kunětickou horu a následující rok Pardubice. Území mělo pro Viléma výhodnou polohu, jelikož leželo mezi jeho majetky na Moravě a Prahou.

²⁴ ŠEBEK, František, pozn. 20, s. 48-58.

²⁵ SPĚVÁČEK, Jiří: *Václav IV., 1361–1419: k předpokladům husitské revoluce*. Praha: Nakl. Svoboda, 1986, s. 494-495 a 750.

Díky správě Viléma z Pernštejna se celé panství opět seskupilo dohromady a tentokrát se centrem staly namísto Kunětické hory Pardubice. Vilém za svého života rozšířil pardubické panství až o dvojnásobek území, než co vlastnili Miletínkové. K panství připojil Brandýs nad Orlicí, Býšť, Dašice, Holice, Landšperk, Lanškroun, Nový Bydžov, Přelouč, Rychnov nad Kněžnou a Týnec nad Labem. Kromě takovýchto měst a městeček připojil k panství až sto třicet vsí. Vilém z Pernštejna navázal na počátky rybníkářství Miletínků a kromě přestavby některých rybníků začal i s výstavbou nových. Celkově se na panství nalézalo dvě stě třicet čtyři rybníků, čímž vzniklo v Čechách jedno z největších rybníčních panství. Největší rybníky se nacházely v okolí Bohdanče, rybník Čeperka byl dokonce největším rybníkem v Čechách. Celkový výnos z prodeje ryb byl přibližně 6 300 kop českých grošů ročně, což dosahovalo až k padesáti procentům výnosu z celého panství.²⁶ Důležitou součástí rybníční sítě byly umělé vodní kanály. Tyto propracované stavby zásobovaly vodou celou soustavu rybníků. Významným pramenem pro rybníkářství na panství jsou registra rybníční. Jediným známým projektantem, jež pracoval na stavbě rybníční sítě, byl Kunát mladší z Dobřenic. Znám byl také jako královský fišmistr ve městě Kolín anebo jako projektant tří rybníků pro pány z Rožmberka. Kromě budování rybníční sítě se Vilém z Pernštejna pustil i do přestavby Pardubic, aby městečko získalo reprezentativní charakter. Došlo k terénním úpravám, proměnám vodních toků, také započala přestavba hradního sídla na zámek. Nejen zámecký areál, ale i práce na městečku byly dotovány na náklady nového pána Pardubic. Vilém z Pernštejna si své rezidenční sídlo ale i celé město náležitě opevnil. Zámek schoval za vysoké valy se čtyřmi kruhovými rondely. K nedobytnosti této vojenské stavby přispělo také to, že okolní plocha, za vystavěným opevněním, se dala zatopit vodou a zámek se tak na dlouhou dobu stal nedobytnou pevností.²⁷

Mezi lety 1506 a 1507 měly Pardubice osmdesát čtyři domů uvnitř hradeb. Na předměstí před Bílou bránou, jež se tyčila směrem k Vysokému Mýtu, stálo padesát pět domů, z čehož třicet tři domů bylo vystavěno od té doby, co Pardubice převzal Vilém z Pernštejna. V květnu roku 1507 vydal král Vladislav Jagellonský Pardubicím privilegium, díky kterému mohly Pardubice vybírat přes most mýtné. Tato listina však má pro Pardubice hodnotu hlavně proto, že je to první královská listina, ve které se mluví o Pardubicích jako o městě, dříve bylo zmiňováno pouze jako městečko. Prudký rozvoj Pardubic zpomalil ještě v roce 1507 požár, který poničil spoustu domů ve městě. Při obnově města došlo k dalšímu rozšíření, zhruba

²⁶ ŠEBEK, František, pozn. 20, s. 59-89.

²⁷ VOREL, Petr: *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Vyd. 2. V Praze: Rybka, 2012. ISBN 978-80-87067-21-5, s. 109-110 a 115-116.

v letech 1515 až 1516 stálo uvnitř hradeb sto jedna domů. V roce 1515 sepsal Vilém z Pernštejna závěť, ve které svůj majetek rozdělil mezi své syny, Vojtěch měl získat statky v Čechách a Jan na Moravě. Vilém zemřel v Pardubicích 8. dubna 1521.

Vojtěch nadále rozšiřoval pardubické panství, k dominiu připojil Chlumeck nad Cidlinou, Náchod, Nové Město nad Metují, Žampach a také držel krátce i Kolín. Stejně jako jeho otec, tak i Vojtěch se věnoval přestavbě zámku. Jednopatrový zámek navýšil o další patro, nechal vystavět zámecký portál a veškerá proměna zámku a města byla realizována v rané renesanci. V roce 1531 Vojtěch sepsal závěť, a jelikož mu před pár lety zemřel jediný syn, tak veškeré majetky touto listinou předal svému bratru Janovi a jeho dětem, ale pouze v tom případě, že by ještě nezplodil dalšího mužského potomka. I v tomto případě měl být Jan případnému synkovi poručníkem. Vojtěch zemřel nečekaně již v roce 1534 v Praze, pohřben proběhl v Pardubicích a byl pohřben ve zdejší rodinné hrobce v kostele sv. Bartoloměje. Pardubice tak připadly Janovi z Pernštejna a ten opět spojil veškerá perňštejnská dominia. Co se týkalo majetku, tak nikdo nemohl tomuto muži konkurovat. Ještě ten samý rok Jan žádal krále o udělení práva pro Pardubice pečeti červeným voskem, a ten mu vyhověl. V roce 1538 postihl město další požár, shořelo prakticky celé město a tím i pozůstatky pozdní gotiky z období Viléma z Pernštejna. Jan po požáru město podpořil, půjčil městu peníze na přestavbu a dodal zdarma mnoho materiálu, domy na náměstí získaly druhé patro a veškerá přestavba probíhala v renesančním slohu. Takto rozsáhlá přestavba trvala zhruba pět let a hlavním architektem byl Jiřík z Olomouce. I přes rozsáhlé majetky začal mít Jan finanční problémy a tak zahájil rozprodávání některých oblastí. Prodal statek Bašnice, Jaroměřice na Moravě, panství Landšperk, Náchod, Nové Město nad Metují a Rýzmburk. V roce 1547 sloužily Pardubice pro setkání několika šlechticů stavovské opozice, aby se rozhodli, jak budou postupovat vůči Ferdinandovým požadavkům zemské hotovosti. Roku 1548 Jan na Moravě zemřel a jeho zadlužený majetek si rozdělili jeho tři synové, Pardubice získal nejstarší ze synů Jaroslav. Jaroslav byl ale vázán k panovníkovu dvoru, od roku 1550 působil jako královský komoří a rada, později, v roce 1556 se stal nevyšším královským štolbou. Proto Jaroslav stanovil bratra Vojtěcha jako správce svých statků, aby pardubické panství nebylo zanedbáváno. Veškeré výnosy z pardubického panství měly sloužit k zaplacení dluhů. I přes veškeré snahy se ale dluhy nedařilo snižovat, naopak se přidávaly nové a majetky Pernštejnů se začaly rozpadat. Jaroslav začal již od roku 1558 projednávat prodej Pardubic, a to přímo s králem Ferdinandem. Král navštívil Pardubice hned třikrát a měl zájem celé panství

odkoupit pro svého syna Maxmiliána. Veškeré dojednání skončilo 21. března 1560, kdy byl prodej pardubického panství uzavřen.²⁸

1.2 Přelouč

Nejstarší dochovaná písemná zmínka o Přelouči sahá na konec 11. století, kdy byla vydána zakládací listina benediktinského kláštera v Opatovicích nad Labem. V této listině je zmínka o osadě s názvem Přelúcie. Dochovaná listina, která nese rok 1073 je však padělkem, který byl vyhotoven až o století později. Podle odborníků byl klášter založen v roce 1086, a jelikož byla tehdejší Přelouč součástí majetků kláštera, tak se uvádí stejná datace i k jejímu založení. Následující dochovaná listina pochází z roku 1229, kdy král Přemysl Otakar I., potvrdil držení Přelouče klášteru v Opatovicích.²⁹ Na konci 14. století vzniklo v Přelouči samostatné benediktinské proboštví. Kde tato budova stála, není dnes známo, ale je pravděpodobné, že to bylo v blízkosti kostela sv. Jakuba, který ve městě stával.

V Přelouči žila skupina stoupenců husitského hnutí, což vedlo k tomu, že v roce 1421, byl na Přelouč veden útok vojsk Jana Městeckého z Opočna, dále Kutné Hory a dalších šlechticů. Vítězně z tohoto boje odešli katolíci a Jan z Opočna zajal přes sto husitů včetně jejich vůdce kněze Valentina. V důsledku husitských válek byl zničen i opatovický klášter, pod který Přelouč spadala. Velké části majetku se ujal Diviš Bořek z Miletínka, ten si své sídlo vystavěl na Kunětické hoře. Později mu k tomuto majetku Zikmund Lucemburský vystavil zástavní listinu, Přelouč však v této písemnosti zahrnuta nebyla, ta se objevila až v listině o rok později, kdy bylo potvrzeno Divišovi z Miletínka držení Přelouče „*do dvou životů*“.³⁰ Po Divišově smrti získal přeloučské území jeho bratr Jetřich Bořek z Miletínka, který se později začal nazývat z Přelúče. Po smrti Jetřicha se k vlastnictví Přelouče pravděpodobně dostal jeho synovec Soběslav, který po svém otci již držel kunětickohorské panství. Poté, co Soběslav zemřel, započal provádět král Jiří z Poděbrad transakce, aby vyplatil zástavní listiny a získal tento majetek. Nejdříve se zaměřil právě na Přelouč a následně na Kunětickou horu. V roce 1463 se stal novým držitelem přeloučského území královský komorník Purkhard Kamarét z Žirovnice. Přeloučské panství si ale dlouho

²⁸ ŠEBEK, František, pozn. 20, s. 90-138.

O dějinách Pardubic také: SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem, 1 díl*. V Pardubicích: Nákladem města Pardubic, 1920.

²⁹ ERBEN, Karel Jaromír: *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae I*. Pragae: C.R. typographiae aulicae filiorum Theophili Haase, 1855, s. 338.

³⁰ VOREL, Petr: *Dějiny města Přelouče*. Přelouč: Městský úřad, 1999. ISBN 80-238-4119-X, s. 22.

neponechal, ještě před svou smrtí, s povolením krále, přenechal panství Janu Mandelíkovi z Chrastu. Po smrti Jana z Chrastu se majetky dostaly opět do královského držení, tedy Jiřímu z Poděbrad a ten je přenechal svým synům. Tímto počinem se spojily přeloučské majetky s kunětickohorským panstvím. Tímto spojením se Přelouč ocitla na okraji celého panství a tak se jako první dostala do zástavy, a to v roce 1482, kdy byla velká část přeloučského území dána dvořanovi Štěpánu Andělovi z Ronovce.

O pár let později započala expanze Viléma z Pernštejna ve východních Čechách, čemuž Přelouč zpočátku unikla. Ronovci měli Přelouč právně zajištěnou, což stvrdil v roce 1483 Vladislav Jagellonský. Zástavu měli stanovenou opět pro dvě generace, jako tomu bylo dříve u Diviše Bořka z Miletínka. Díky koupi Kunětické hory Vilémem z Pernštejna na něj přešlo i právo vyplatit ze zástavy Přelouč, ale nemohl to udělat dříve, než jak bylo ustanoveno smlouvou, kterou Ronovci stvrdili s knížaty minsterberskými. Není přesně známo, kdy Štěpán Anděl z Ronovce zemřel. Podle smlouvy získal přeloučské panství nejstarší ze tří synů, a to stejnojmenný Štěpán Anděl. V roce 1513 byl jmenován hejtmanem Chrudimského kraje, ale tuto funkci vykonával pouze jedno funkční období.³¹ Z roku 1515 je dochovaná nejstarší listina vydaná městskou radou Přelouče, jednalo se o vydání svědecké výpovědi přeloučského obyvatele. I když měl Štěpán Anděl z Ronovce zaručeno, že přeloučské panství bude držet až do své smrti, tak se s Vilémem z Pernštejna dohodl už dříve, pravděpodobně proto, že měl vůči svým mladším bratrům finanční závazky. K převodu panství došlo v roce 1518 a Vilém z Pernštejna vyplatil Štěpánovi 2500 kop grošů českých, což byl dvojnásobek částky, za kterou Ronovci získali Přelouč do svého držení. Štěpán Anděl mohl ještě rok pobývat ve svém přeloučském domě a poté ho měl prodat.

Přelouč po připojení k pardubickému panství, jež si Vilém z Pernštejna pečlivě budoval, začala ztrácet na svém významu. Páni z Pernštejna se snažili hlavně o rozvoj sídelních Pardubic a z podnikatelských aktivit o rozvoj rybníkářství, čemuž Přelouč z hlediska územního moc nevyhovovala. Mezi lety 1518 až 1519 byl vrchností pro město Přelouč vyhotoven urbář. V urbáři byl zaznamenán přehled všech domů, jejich majitelů a zapsány veškeré dávky, které museli přeloučští platit vrchnosti. V roce 1527 postihl Přelouč velký požár, který zničil většinu domů uvnitř města. Obnova se táhla více než desetiletí, jelikož impulzem k opravám byl až požár, který postihl Pardubice v roce 1538 a tak obnovy probíhaly společně. V roce 1548 Jan z Pernštejna udělil Přelouči právo odúmrti. Nešlo o první

³¹ Panovník vždy jmenoval dva hejtmány pro každý kraj, jeden pocházel z panského stavu a druhý ze stavu rytířského, Štěpán Anděl byl hejtmanem právě za stav rytířský.

takové právo, jednalo se spíše o následné potvrzení, jelikož mnoho dokumentů při požáru shořelo. Poté, co panství přešlo na Jaroslava z Pernštejna, o kterém se vědělo, že měl velké finanční potíže, byl málokdo ochotný zadluženému Jaroslavovi půjčit peníze. Nakonec Jaroslavovi půjčil Suda z Řenec. Jednalo se o částku 3250 kop grošů českých, ručeno mu bylo Přeloučí a okolními vesnicemi. Pokud by tedy Jaroslav do smlouveného termínu nezaplátil dlužnou částku zpět, tak si mohl Suda z Řenec tato území nárokovat, což se 13. května 1559 stalo. Suda tak mohl přijít k velkému majetku celkem snadno a mnohem levněji, než by byla jeho kupní cena. Jenže se o celé panství začal zajímat panovník a tak se Sudovi šance na získání majetku vytratily. Poté, co přešlo držení pardubického panství na českou komoru, byl následně v roce 1561 Suda z Řenec vyplacen.³²

1.3 Bohdaneč

U městečka Bohdaneč není přesně známo, kdy bylo založeno. První písemná zmínka pochází z roku 1343, kdy byl zaznamenán spor mezi farářem a bohdanečským občanem, který přerostl ve rvačku. Ve 14. století už byl Bohdaneč nazýván městečkem a patřil k hradu Blatníku, který stál nedaleko. Albrecht z Cimburka v roce 1377 prodal hrad Blatník i Bohdaneč a další vsi Janu z Orle, opatu opatovického kláštera, což potvrdil i Karel IV. Poté, co byl opatovický klášter vypálen, zapsal císař Zikmund roku 1436 hrad Kunětickou horu, Bohdaneč a další vsi Divišovi Bořkovi z Miletínka, jenž byl králi věrný. Poté bylo toto území ve vlastnictví jeho syna a následně, v roce 1464 se dostala Kunětická hora a Bohdaneč do vlastnictví krále Jiřího z Poděbrad.³³ Ten majetek odkázal svým synům, kteří kvůli svým dluhům prodali Bohdaneč a okolní vesnice Zubovi z Landštejna v roce 1488. Roku 1490 odkoupil Bohdaneč i Kunětickou horu Vilém z Pernštejna. Vilém ještě téhož roku udělil bohdanečským privilegia, včetně práva odúmrtního. K výsadám, které městečko získalo, patřilo i vaření piva nebo svobodné provozování řemesel. Za éry Pánů z Pernštejna byly vystavěny městské brány a také měli bohdanečtí povoleno vybírat clo. Městečko také získalo právo na týdenní trh konaný každou středu, výroční trh a právo poprav.³⁴ Na počátku Pernštejnské éry stálo v Bohdanči šedesát čtyři domů a žilo zde zhruba 400–550 obyvatel. To

³² VOREL, Petr, pozn. 30, s. 5-57.

³³ *Knihy o městě Lázně Bohdaneč*. Editor Dagmar BRONCOVÁ. Praha: MILPO, 1998. Knihy o českých městech. ISBN 80-86098-05-2, s. 9-12.

³⁴ ROSŮLEK, František Karel: *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko: dějinný a místopisný obraz – společná práce učitelstva školního okresu Pardubického*. Brno: GARN, 2015. Monografie měst, městeček a obcí, s. 267-271.

vše potvrdil bohdanečským král Vladislav Jagellonský. V roce 1560 přešel Bohdaneč v rámci odkupu pardubického panství do vlastnictví české komory.³⁵

1.4 Dašice

Pro nedostatek písemností nelze přesně určit, kdy byly Dašice založeny. Prvními vlastníky byli Daškové z Dašic, druzí držitelé pocházeli z rodu Jelenů z Dašic. Avšak konkrétní majitel je znám díky záznamům v pozůstatcích z desek zemských, a to z první poloviny 14. století. Jedná se o Blažeje z Dašic, který byl uveden jako pán tohoto území k roku 1318. V roce 1398 Budiš z Dašic prodal Dašice Bočkovi z Kunštátu, řečenému z Poděbrad. Dašice mu však dlouho nezůstaly a dalším majitelem se stal na počátku 15. století Mikuláš z Barchova. Od roku 1437 se o Dašicích hovoří již jako o městečku, které také začalo pravidelně pořádat trhy. Ve stejném roce zemřel držitel Dašic Kalhota z Dašic a tak městečko připadlo jako odúmrt' králi. Vůči tomuto aktu se ohradil Kalhotův bratr Tristram, kterému nakonec byly Dašice vráceny. Tristram Dašický byl také hejtmanem Chrudimského kraje. V roce 1507 prodal tehdejší majitel Čeněk Dašický své dědictví Vilému z Pernštejna za 8000 kop grošů českých. Kromě Dašic toto dědictví zahrnovalo vsi Hedčany, Koštěnice, Moravany, Ostřešany, Platenice a také platy z některých dalších vsí. Dašice tak byly touto koupí přičleněny k rozšiřujícímu se pardubickému panství. Od pánů z Pernštejna získaly Dašice mnohé výsady. V rámci pardubického panství přešly Dašice rokem 1560 pod českou komoru, takto zůstaly až do roku 1864, kdy státní správa odprodala pardubické panství Úvěrnímu ústavu, který v roce 1865 prodal Dašice Janu z Liebigů.³⁶

1.5 Holice

První zmínka o Holicích pochází z roku 1336, kdy tato ves náležela ke chvojenské tvrzi. V této době zastavil Jan Lucemburský tuto tvrz i s okolními vesnicemi včetně Holic bratřím z Lipé Jindřichovi, Janovi a Pertoldovi. Následnými držiteli tvrze a okolí byli Jindřich z Lichtenburka a jeho synové Václav a Čeněk. Dalšími pány, kteří získali toto území, byli páni ze Šternberka, konkrétně Jan ze Šternberka, který držel tvrz mezi lety 1358–1376. Holice a okolí poté vlastnil Smil a Oldřich ze Šternberka. Smilův syn Jaroslav získal Holice po svém

³⁵ *Kniha o městě Lázně Bohdaneč*, pozn. 33, s. 9-12.

³⁶ ROSŮLEK, František Karel, pozn. 34, s. 150-151.

otci a za jeho držení se z Holic stalo městečko, naopak Chvojno ztratilo udělená městská práva. Část Šternberků, jež Holice vlastnili, se začala nazývat jako Holičtí ze Šternberka. Synovci Jaroslava Smil a Aleš poté drželi Holice společně. Není přesně známo, kdo Holice prodal, ale dalším majitelem se stal v roce 1481 Neptalim z Frimburka. Za Neptalima Holice vzkvétaly, bylo jim uděleno právo vařit pivo, byla postavena radnice, obecní lázně, hradby a dvě brány, jedna směrem na Vysoké Mýto a druhá na Hradec Králové. Je pravděpodobné, že v této době získali holičtí i městský znak. Neptalim zemřel bezdětný, čímž se Holice dostaly do rukou Hynka Bradleckého z Mečkova, a to v roce 1493. I za Hynka z Mečkova získali holičtí různá privilegia, jedním z nich bylo právo odúmrti. V roce 1507 Hynek Holice prodal Vilémovi z Pernštejna za 2500 kop grošů pražských, a tak se i toto městečko zařadilo do celku pardubického panství.³⁷ Z roku 1563 se dochovala nejstarší zpráva o volbě konšelů, kdy prvním známým primátorem byl uveden Petr Krejčí. V tomto samém roce též shořela radnice, o které ale není dnes známo, kde se nacházela.³⁸

1.6 Sezemice

Počátky Sezemic se stejně jako u ostatních městeček nedají s přesností určit. Na území Sezemic se nacházel ženský klášter svatého Bernarda. Tento klášter byl založen zhruba ve druhé polovině 13. století a jeho fundátory byli páni z Kostomlat z rodu pánů z Dobrušky. K roku 1298 klášteru patřily Sezemice, dvory v Komárově a Počáplích, dále vsi Čankovice, Chodeč a Lukovna. Následující léta se klášter rozrůstal a skupoval další pozemky, nepřežil až střet, který vedl proti klášteru Jan Želivský v roce 1421. Poté, co byl klášter zrušen, byly pozemky připojeny ke Kunětické hoře a zapsány Divišovi Bořkovi z Miletínka a po Divišově smrti přešla území na jeho bratra Jetřicha. V roce 1437 byly Sezemice vypáleny od Táboritů. Jetřichův vnuk prodal část Sezemic v roce 1492 Vilémovi z Pernštejna. Zbylá část, která náležela knížatům minsterberským, byla prodána Pernštejnům již o dva roky dříve. V roce 1509 získal Vilém z Pernštejna potvrzení práv ke statkům bývalého sezemického kláštera. Sezemicím také Vilém zajistil právo výročního trhu a stejně jako Dašicím i právo odúmrti. Roku 1570 Sezemice opět vyhořely a nedlouho poté, v roce 1584 vyhořely podruhé. Aby se městečko z požárů pozvedlo, bylo mu uděleno privilegium týdenního trhu a také možnost

³⁷ Tamtéž, s. 199-203.

³⁸ HLADÍK, Pavel – KMENT, Miloslav: *Holice: historický lexikon 1336–2002*. Holice: Město Holice, 2002, s. 7.

vybírat clo. Podle urbáře byl stav obyvatelstva v Sezemicích k roku 1588 šedesát pět obyvatel.³⁹

1.7 Týnec nad Labem

První zmínka o Týnci nad Labem pochází z listiny z roku 1186, kdy byl Týnec darován johanitům. Z dalších let však zmínky o Týnci nad Labem nejsou dochovány, týnecká radnice několikrát vyhořela a tím bylo zničeno i mnoho listin. Následná informace pochází až z roku 1306, kdy byl Týnec uváděn jako civitas neboli město, ale v tomto případě se jednalo spíše o městečko. Majitelem Týnce nad Labem byl v této době Jaroslav z Choltic. Není ale známo, od kdy se majitelem stal a ani to, jak se Týnec dostal z majetků johanitů. V roce 1339 dovolil Jan Lucemburský výstavbu mlýnů a také krčmy. Okolo roku 1370 zde nechal sedlecký opat vystavět kapli. Stejně tak jako většina městeček budoucího pardubického panství, tak i Týnec nad Labem připadl po husitských válkách Miletínkům. V roce 1436 nechal král Zikmund zapsat Týnec nad Labem a okolní vesnice Vaňkovi z Miletínka. Vaněk nechal v Týnci vystavět tvrz. Vaněk z Miletínka v roce 1461 zemřel a jeho majetky zdědil syn Jiřík. Rozsáhlé území, které Jiřík vlastnil, se dostalo díky jeho správě do dluhů a Týnec nad Labem získal král Vladislav Jagellonský. Vladislav Jagellonský zastavil Týnec Václavu Hrůzovi z Chelčic za 2 400 kop grošů českých a 1 111 zlatých uherských. Václav Hrůza měl se svou manželkou Markétou z Vyhnanic syna Bohuslava, který po svém otci Týnec nad Labem získal. Držení Týnce následně přešlo na rytíře Mikuláše z Mezilesí. Dne 27. února 1502 podle dochované listiny prodal Mikuláš Týnec nad Labem Vilémovi z Pernštejna. Týnec nad Labem se stal součástí rybníční soustavy pánů z Pernštejna. Vzniklo zde hned několik rybníků například: Požeráč, Starý u Krakován, Svárovský, Žabínek, a další. Rozvoji městečka pak dopomohla stavba mostu přes Labe a s ním i spojený celní poplatek. V 16. století byl v Týnci vystavěn pivovar, který se nacházel na náměstí. Stejně jako ostatní městečka i Týnec nad Labem přešel v roce 1560 do rukou české komory.⁴⁰

³⁹ ROSŮLEK, František Karel, pozn. 34, s. 392-401.

⁴⁰ ŽMOLIL, Horymír – VOMÁČKA, Josef: *Týnec nad Labem*. Hostivice: Baron, 2010. ISBN 978-80-86914-99-2, s. 10-27.

1.8 Pardubické panství pod správou české komory do roku 1700

V roce 1560 koupil císař Ferdinand I. pro svého syna arciknížete Maxmiliána pardubické panství, čímž bylo toto panství začleněno do pásu polabských komorních statků. I když nastala pro toto dominium nová éra, tak bylo následující období, až do třicetileté války, spíše nevýrazné. Dlouhou dobu trvalo vyplatit všechny věřitele, z čehož se také velkostatek pár let vzpamatoval, převážně díky velkému zadlužení Jaroslava z Pernštejna. Kupní smlouva je uložena v Národním archivu ve fondu Desky zemské větší a též ve fondu České oddělení dvorské komory. V roce 1561 bylo věřitelům zaplaceno 1550 kop grošů českých, v roce následujícím 7600 kop grošů českých a v roce 1563 2650 kop grošů českých. Pardubické panství bylo v tomto polabském komplexu největším panstvím a také nejvýnosnějším. Celkově se v Polabí nacházelo šest komorních panství, jejichž hlavními centry byly Benátky nad Jizerou, Brandýs nad Labem, Kolín, Lysá nad Labem, Pardubice a Poděbrady. Nejvýnosnějším druhem podnikání bylo rybníkářství, které využívalo přes dvě stě rybníků. V tomto období se rybníkářství na panství již nerozvíjelo, komora pouze opravila rybníky, které byly nejvíce zanedbané. Na vzestupu bylo jihočeské rybníkářství, které projektoval Jakub Krčín. Hlavními velkoodběrateli ryb byli kupci z Prahy, poté z Kutné hory, Hradce Králové, Kolína a Chrudimě, další kupující byli přímo z panství. V roce 1568 nechal Maxmilián II. výnos pardubického panství zapsat jako úhradu půjčky bankéřské rodině Fuggerů. Aktivita velkostatku tak byla pod dohledem jak komory, tak i bankéřů.⁴¹

V roce 1580 byla Přelouč povýšena z městečka na město. Význam Přelouče se zdvihl, když byl v Kladrubech nad Labem založen císařský dvorní hřebčín, který v roce 1579 získal vlastní samosprávu. Přelouč jako nejbližší městečko mělo výhodu v tom, že si zde správci hřebčína a některé osoby z personálu kupovali domy. Díky statutu městečka se o Přelouči rozhodovalo v Pardubicích, proto přeloučtí žádali o povýšení. Povýšit chtěli hlavně proto, aby mohli sami propouštět a přijímat poddané, čímž zatím disponovali na pardubickém panství jen Pardubice, jako jediné královské komorní město na panství. Rudolf II. povýšil Přelouč na město dne 15. prosince 1580. Osoby, které tedy přijaly přistěhováním poddanství, měly nyní jistotu, že Přelouč mohou zase bez obav kdykoliv opustit. Tímto aktem se do Přelouče začalo stěhovat i více lidí z okolních královských měst. Přelouč se tak stala druhým komorním městem na pardubickém panství. I tak byla Přelouč jako město v mnohém

⁴¹ ŠEBEK, František, pozn. 20, s. 139-145.

podřízena Pardubicím. Městská rada byla povinna i nadále předkládat hejtmanovi ke kontrole a schválení účty městské pokladny.⁴²

V roce 1588 byl pro celé panství vyhotoven urbář, který se nazývá: Registra urburní aneb správní panství Pardubského a Kunětickohorského. Registra začínají soupisem o Pardubicích. Uvnitř hradeb v této době žilo 57 usedlíků, předměstí Bělobranské obývalo 59 osob a Zelenobranské předměstí čítalo 68 obyvatel. Po hlavním městě panství následují soupisy dalších rychet s jejich usedlíky a povinnostmi.⁴³ Celkem bylo na panství napočítáno 2548 usedlíků, kteří pravidelně odváděli úrok na sv. Jiří a na sv. Havla. Ke dni svatého Jiří mělo být odvedeno 1398 kop 34 grošů a 4 denáry, na svatého Havla úrok činil 1449 kop 26 grošů a 1 denár. Kromě peněžních dávek se odváděla i část obilovin a zvířat: „158 korců a 3 věrtele žita, 121 korců a věrtel pšenice, 119 k. a 2 v. ječmene, 821 k. a 1 v. ovsa, dále se odváděly slepice a vejce.“ Povinností usedlíků bylo mimo jiné i obhospodařovat panské hospodářství. Na celém panství se také nacházelo 34 kostelů a klášter.⁴⁴

Po defenestraci v roce 1618 následovalo období plné chaosu, bojů a náboženských zmatků. Fridrich Falcký si po nástupu na trůn zabral pardubické panství pro své příjmy. Ještě v letech 1614–1617 vykonával funkci hejtmana pardubického panství Šebestián Rejšvický z Freifeldu. Jeho činnost na panství je ale nejasná, jelikož někteří autoři uvádějí, že již i tento hejtman panství, působil na straně reformace, ale některá literatura tvrdí, že nikoli.⁴⁵ Jeho nástupce, Břeněk Ježovský z Lub, byl věrným služebníkem Fridricha Falckého a hejtmanskou

⁴² VOREL, Petr, pozn. 30, s. 58-71.

⁴³ Rozdělení rychet na pardubickém panství: Sezemská, Dřítečská, Bejšťská, Holická, Ředická, Vostřetínská, Roveňská, Dašická, Moravanská, Pardubická, Tuněchodská, Jesněanská, Jezborská, Přeloučská, Teynecká, Březská, Živanská, Bohdanecská, Ždanská, Vosická, Libišanská, Hradišťská a Rosická.

⁴⁴ ROSŮLEK, František Karel, pozn. 34, s. 462-463.

⁴⁵ Zapojení panského hejtmana Šebestiána Rejšvického do stavovského odboje je velice sporné. V prostudované literatuře tuto tezi potvrdil František K. Rosůlek v knize: ROSŮLEK, František Karel: *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko: dějinný a místopisný obraz – společná práce učitelstva školního okresu Pardubického*. Brno: GARN, 2015. Monografie měst, městeček a obcí, s. 466 a také Josef Sakař v díle: SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem, 1 díl*. V Pardubicích: Nákladem města Pardubic, 1920, s. 95.

Novější literatura se uchyluje k opačnému názoru. Práce Tomáše Šimka, jež vyšla ve Východočeském sborníku historickém, která nese název: ŠIMEK, Tomáš: *Správa pardubického komorního velkostatku v předbělohorském období*. in: *Východočeský sborník historický*, Pardubice: Východočeské muzeum Pardubice, 1991, s. 148 uvádí, že Šebestián Rejšvický z Freifeldu byl pánem katolickým. Šebestián prý i nařídil městské radě, aby se zúčastnila katolické oslavy svátku Božího těla. Na nařízenou oslavu se dostavili pouze dva radní a tak si Rejšvický stěžoval české komoře. Podle Šimka byl na straně stavovského odboje až následující hejtman Břeněk Ježovský z Lub, který byl i jedním ze stavovských vojenských velitelů. V diplomové práci Zuzany Růžkové: RŮŽKOVÁ, Zuzana: *Mezi kladivem a kovadlinou. Vrchnostenský aparát pardubického panství v letech 1560–1630*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta, s. 56, se autorka také klaní k názoru, že Šebestián Rejšvický byl katolickým pánem.

funkci zastával pouze krátce. Po nástupu Ferdinanda II. na trůn, byl Ježovský odsouzen ke ztrátě funkce a také dvou třetin svého majetku.⁴⁶

Během třicetileté války se na pardubickém panství usadilo a vystřídal hned několik pluků, které obce drancovaly a trýznily. Pardubice se staly hlavní pevností na východě Čech. Přelouč byla na konci listopadu roku 1620 kořistí pro polské kozáky, kteří město vydrancovali. Pardubické panství sloužilo dlouhodobě k ubytování mnoha pluků a tak bylo velitelskou snahou, aby se vojáci na území, které obývali, chovali slušně. Na jaře v roce 1624 byla v Přelouči a v Bohdanči ubytována vojska Collaltova pluku.⁴⁷ Pardubické panství ale muselo tyto pluky živit, na což nemělo peníze a nikdo jim na živění armády nepřispíval. Vojáci a jejich koně poničili veškeré hospodaření, pustošili sady se stromy, které nesly ovoce i okolní pole. Městská rada si na tyto počiny stěžovala české komoře, což nebylo nic platné. Pokud vojáci nebyli dostatečně živeni, tak například drželi celou pardubickou radu uzamčenou na radnici a nutili ji hladovět. Město tak využívalo kupříkladu zádušní peníze na obživu těchto vojsk.

Už v tak nepříznivé situaci se v Pardubicích probudil duch protireformace.⁴⁸ Dekret vydaný císařem v roce 1621 zakazoval působení nekatolického kněžstva nejdříve v královských městech, tudíž se panství vůbec netýkal. Až patentem z roku 1624 byli z Čech vypovězeni všichni kněží, kteří nebyli katolického vyznání. Centrem rekatolizace se na panství stal klášter minoritů, který sídlil v kostele Zvěstování Panny Marie v Pardubicích.⁴⁹ Dne 5. ledna 1625 hejtman Kašpar Celler z Rozentalu svolal na pardubický zámek primátora a konšely, kde jim oznámil nařízení císaře, podle kterého měli všichni poddaní přestoupit ke katolické víře. 8. ledna tak bylo oznámeno celému měšťanstvu. Městská rada se ale zdráhala vrátit ke katolictví a vybrala si čas na rozmyšlenou, jelikož se ale k odpovědi neměla, tak jim hejtman panství pozastavil živnosti, aby tak dosáhl svého. Měšťané se tak podvolili a alespoň navenek se vrátili ke katolické víře. Roku 1626 už byly Pardubice katolické, ti co nechtěli přestoupit, museli své pozemky opustit a to se i v několika případech stalo.⁵⁰ V ostatních částech panství nebylo na obyvatelstvo tak naléháno a tak k náboženskému obratu docházelo mnohdy až po vydání Obnoveného zřízení zemského v roce 1627.⁵¹

⁴⁶ ROSŮLEK, František Karel, pozn. 34, s. 466.

⁴⁷ VOREL, Petr: *Dějiny města Přelouče*. Přelouč: Město Přelouč, 2002. ISBN 80-238-8800-5, s. 11-14.

⁴⁸ SAKAŘ, Josef, pozn. 28, s. 95-100.

⁴⁹ VOREL, Petr, pozn. 47, s. 14-17.

⁵⁰ SAKAŘ, Josef, pozn. 28, s. 100-101.

⁵¹ VOREL, Petr, pozn. 47, s. 17.

Po vpádu švédského a saského vojska do Prahy se ve východních Čechách začala formovat vojska Albrechta z Valdštejna, která se usadila v Chrudimi, Hradci Králové a Pardubicích. Vojáci pocházeli z pluku Jana Rudolfa Trčky a Valdštejnova strýce Maxmiliána. Sám Albrecht z Valdštejna se usadil na pardubickém zámku a to zhruba na měsíc. Vojsko švédského generála Bannera postupovalo od Prahy směrem k Nymburku, Poděbradům, Kutné hoře, Čáslavi až do Pardubic. V Pardubicích se na švédský útok připravovali vojáci pod velitelem Wardekem. Wardek nechal zbourat domy na Zeleném předměstí a materiál ze zbouraných domů byl použit k opevnění vnitřní strany hradeb, obyvatelstvo z předměstí bylo přesunuto do zdárného bezpečí za hradby. Útok na město započal 4. června 1639 a trval celkem třináct dní. Útok byl veden právě ze strany Zeleného předměstí a město za hradbami se dokázalo tomuto útoku ubránit, ale široké okolí bylo zdevastované a vypálené. Švédové po nezdařené akci postupovali dále na Hradec Králové.⁵² V roce 1640 se švédské vojsko utábořilo na několik týdnů v Holicích, kde vyplenilo domy, místní kostel a také hřbitov.⁵³

V roce 1641 zemřel švédský generál Banner a jeho role se ujal Lennart Torstenson. Po vítězné bitvě u Breitenfeldu v roce 1642 vtrhli švédové v čele s generálem Torstensonem do Čech. Dne 11. června 1643 se švédské vojsko pohybovalo v Kolíně, dále se hnulo ke Kutné hoře, Sedleci, Heřmanově Městci až do Chrudimi. Všechna tato území byla vypálena. Torstenson provedl útok na Pardubice, kde na něj čekalo čtrnáct děl umístěných na valech i u zámku a posádka knížete Gonzagy. Torstenson v Pardubicích čelil přesile a odtáhl na Litomyšl, kterou zabral.

Radní města také informovali českou komoru o tom, jaký úspěch město dokázalo, ale také v jaké bídě nyní musí žít. Komisaři, kteří byli v roce 1644 do Pardubic vysláni, vyčíslili hodnoty škod na 108 627 zlatých. Poslední útok Švédů na Pardubice byl veden 25. října 1645 v ranních hodinách, kdy Torstenson začal město ostřelovat. Ani při třetím útoku město nebylo dobyt, ale o jasné výhře se také mluvit nedá. Prakticky celé město bylo zničeno ohněm, shořela radnice, kostely, jen zámek se podařilo zachránit. Nedaleký hrad na Kunětické hoře se ale útokům neubráníl, malá posádka, která měla hrad chránit, utekla a tak byla Kunětická hora nakonec dobytá.⁵⁴ Poté Torstenson táhl na Sezemice a Holice, které opět vypálil.⁵⁵

⁵² SAKAŘ, Josef, pozn. 28, s. 104-109.

⁵³ HLADÍK, Pavel – KMENT, Miloslav, pozn. 38, s. 8.

⁵⁴ SAKAŘ, Josef, pozn. 28, s. 109-121.

⁵⁵ HLADÍK, Pavel – KMENT, Miloslav, pozn. 38, s. 8.

Poválečným zdrojem příjmu se stalo pivovarnictví. V Pardubicích začala také obnova radnice, kostelů, mlýnů, masných krámů a dalších živností. Vrchnost ale na obnovu moc nedbala a měšťany trýznila poplatky, které se jen navyšovaly. Obnova gruntů tak byla pomalá a spousta lidí neměla pořádně kde žít. Řemesla skomírala a některá vymizela úplně. Konšelé také žádali na císaři slevu povarného, aby se město mělo jak postavit na nohy, císař této žádosti nakonec vyhověl. Byly smazány také resty předchozí. Peníze, které tímto město ušetřilo, byly vydávány na obecní potřeby. Sotva nastal konec třicetileté války a na Pardubice udeřil mor. Aby se nákaza nerozšířila, byly na základě radního nařízení postaveny u města stráže, které odvraceli cizince od vstupu za hradby. V roce 1651 byl také vyhotoven nový urbář, který ale opomíjel skutečný stav gruntů. Hlavním bodem byly peníze a součty dávek, které museli obyvatelé celého panství platit své vrchnosti. Na svatého Jiří byla částka vypočítána na 2889 kop 50 grošů a o svatém Havlu pak 3048 kop a 8 grošů. Robotou zatížených statků se na celém panství nacházelo dva tisíce šest set padesát osm a poválečný stav obyvatel byl spočten na 2500 až 2800.⁵⁶ V porovnání počtu obyvatel byly největší Pardubice, kde bylo napočteno 806 osob, následuje Bohdaneč se 463 obyvateli a Dašice se 344 obyvateli, až poté byla zaznamenána Přelouč, druhé město panství. Dále jsou dle počtu obyvatel uvedena městečka Sezemice, Holice a nakonec Týnec nad Labem. Na konci 17. století ještě počet obyvatel ovlivnila epidemie moru v roce 1680. Při této tragédii zemřelo okolo 220 osob.⁵⁷

Jedním z nejdůležitějších dokumentů, které nám ukazují, jak probíhala obnova poválečných Pardubic, jsou městské knihy trhové, a to převážně Zelená, která zachycuje období let 1605–1695. Doplnily ji ještě dvě knihy trhové, a to Bíločervená, která byla vedena od roku 1675 a Bílá, která končí rokem 1638. Koupěschopnost obyvatelstva před třicetiletou válkou dokládala dvě stě dvacet sedm trhů během čtrnácti předválečných let. Během války proběhlo tři sta třicet sedm prodejů, od konce třicetileté války do roku 1675 se uskutečnilo dvě stě sedmdesát trhů, což je průměrně deset prodejů za rok a v porovnání s obdobím před válkou je to o sedm prodejů méně. U trhů po válce se ve většině případů objevila poznámka o zpustlosti nebo spáleníšti a tím pádem také o výrazném snížení ceny.⁵⁸

⁵⁶ SAKAŘ, Josef, pozn. 28, s. 133-136.

⁵⁷ *Knihy o městě Lázně Bohdaneč*, pozn. 33, s. 11.

⁵⁸ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 9 – vychází z: PODDANÁ, Jana: Poválečná obnova komorního města Pardubice ve světle městské knihy trhové a možnosti jejího využití jako historického pramene. in: *Historická Olomouc. Konec švédské okupace a poválečná obnova ve 2. polovině 17. století*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci 13, 2002, s. 403-404.

Obrázek 1: Přehled měst a městeček pardubického panství⁵⁹

2. Správa pardubického panství mezi lety 1670–1700

Pardubické panství bylo dlouhá léta součástí dvou krajů, Chrudimského a Hradeckého.⁶⁰ Až soupis poddaných podle víry v roce 1651 zařadil pardubické panství pouze mezi kraj Chrudimský. V celém kraji se nacházelo na sedmnáct panství, sedmnáct statků, tři svobodné dvory a počet osob byl vyčíslen na 42 246.⁶¹ Obyvatelé tohoto kraje žili v devíti městech, dvanácti městyších, osmi městečkách a v pět seti čtyřiceti sedmi vsích, dále na sto šesti dvorech, dvanácti zámcích, jednom hradě a dvou tvrzích.⁶²

Správu kraje měl na starosti krajský hejtman. Panovník jmenoval dva hejtmány na každý kraj, jeden pocházel z panského stavu a druhý ze stavu rytířského. Oba pak museli být usazení v daném kraji, ve kterém měli tuto funkci zastávat. Zhruba od konce třicetileté války začal být krajským hejtmanům vyplácen stálý plat.⁶³ Ve sledovaném období se na postu krajského hejtmána za stav panský nacházeli: v letech 1670–1682 Bedřich Havrtník Záruba z Hustířan se sídlem na Svojanově, v roce 1683 Rudolf Václav hrabě ze Šenfeldu se sídlem na Seči, v letech 1684–1688 Romedius Konstantin hrabě z Thunu se sídlem v Cholticích, v letech 1689–1698 Jan Václav Celler z Rosenthalu se sídlem na Trojovicích, v roce 1699 František Karel hrabě Záruba z Hustířan se sídlem v Kostelci nad Orlicí a v roce 1700

⁵⁹ VOREL, Petr, pozn. 47, s. 24.

⁶⁰ SIGLOVÁ, Tereza: *Soudové zisku nenesou: spory obyvatel městeček pardubického panství v 16. a 17. století*. Brno: Matice moravská, 2011. Knižnice Matice moravské. ISBN 978-80-86488-80-6, s. 57.

⁶¹ Jedná se o obyvatelstvo, které v období sčítání dosáhlo zpovědního věku.

⁶² KAČEROVÁ, Eva: *Chrudimský kraj v polovině 17. století – demografická a sociální struktura*. Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta, s. 22-23.

⁶³ MALÝ, Karel, pozn. 14, s. 171.

Leopold Šťastný Talacko z Ještětic. Jeho sídlo není uvedeno.⁶⁴ Ze stavu rytířského se pak ve funkci krajského hejtmana vystřídali: v roce 1670 Adam Zikmund Puchard Voděradský z Voděrad se sídlem na Hrochově Týnci. V letech 1671–1674 Ferdinand Maxmilián Schmiedel ze Schmieden. U tohoto rytíře není známo jeho sídlo. V roce 1675 se na pozici krajského hejtmana za rytířský stav objevil Václav Haugvic z Biskupic. Sídlo neznámé. V letech 1676–1677 zde působil Jaroslav Hubrik z Hennersdorfu u něhož je stejně jako u předchozích hejtmanů sídlo neznámé. Dále ve funkci zasedal v letech 1678–1682 Václav Kryštof Dobřenský z Dobřenic se sídlem na Orli. Poté v letech 1683–1688 Jan Václav Celler z Rosenthalu se sídlem v Trojovicích. Posledním hejtmanem za rytířský stav ve vymezeném období byl Václav Rudolf Haugvic z Biskupic se sídlem na Březovicích.⁶⁵

Hlavním představitelem pardubického panství byl také hejtman. Hejtman byl jmenován panovníkem, ten na tento post přijímal návrhy od české komory, která po schválení uvedla hejtmana do funkce. Sídlo panského hejtmana se nacházelo v Pardubicích na zámku, který byl centrem celého panství. Hejtman byl zodpovědný za celý chod panství. Dohlížel na správu, finance, hospodaření a také ostatní úředníky.⁶⁶ Sám také schvaloval městské rady a právě hejtmanovi panství skládali konšelé slib věrnosti.⁶⁷ Důležité záležitosti panství musely být odsouhlaseny právě panským hejtmanem.⁶⁸ Ten zase pravidelně informoval českou komoru o chodu dominia.⁶⁹ Tito hejtmané byli původem z nižší šlechty. V období let 1670–1700 se ve funkci vystřídalo pět panských hejtmanů. V letech 1669–1673 působil na hejtmanské pozici Zachariáš Kreslov z Kvertenburku. V roce 1673 ho vystřídal Jakub Bohuslav Lysander z Ehrenfeldu. Ten zastával pozici panského hejtmana do roku 1688. Mezi lety 1688–1692 měl hejtmanskou funkci na starosti Tobiáš Ludvík Zvicker z Dosburku. Poté nastoupil na tuto pozici Maxmilián Ferdinand Šolce z Maydrstorfu a Lindy, jež funkci vykonával v letech 1692–1696. Sledované období třiceti let uzavřel Pavel Celestin Slavík, který do funkce nastoupil v roce 1696 a držel si ji až do roku 1717.⁷⁰ Nápomocnou funkci

⁶⁴ SEDLÁČKOVÁ, Helena: *Krajští hejtmané v Čechách 1537–1848*. Praha, 2016. Disertační práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta, s. 242.

⁶⁵ Tamtéž, s. 252.

⁶⁶ RŮŽKOVÁ, Zuzana, pozn. 45, s. 87-89.

⁶⁷ ŠIMEK, Tomáš, pozn. 45, s. 142.

⁶⁸ Jednalo se například o složité soudní spory, přepis majetku v oblasti panství, dohlížení nad obchody mimo panství, účast při výlovu rybníků, opravy či jiné stavební práce na majetku panovníka (zámek, pivovar, dvory, mlýny, atd.).

⁶⁹ RŮŽKOVÁ, Zuzana, pozn. 45, s. 87-89.

⁷⁰ SMOLÍK, Josef: Hejtmané panství Pardubského. in: *Památky archeologické a místopisné IX*. Praha: Československá akademie věd, 1873, s. 559-560.

Uváděná období, ve kterých se hejtmané panství na této funkci střídali, jsou pouze orientační. Již autor ve svém článku upozorňuje, že doba, po kterou se osoby na pozici panského hejtmana střídali, nedá určit s přesností.

k hejtmanovi byl místohejtman. Náplň jeho práce nebyla přesně stanovena. Místohejtman byl zástupcem hejtmana v jeho nepřítomnosti či nemoci.⁷¹ Mohl za hejtmana také vystupovat na výročních soudech, též objížděl města a městečka a kontroloval jejich působnost. Místohejtmanovi mohla být svěřena i správa nad sirotčími záležitostmi. Také měl možnost se zúčastnit výlovu rybníků nebo jejich kontroly, i když byl u těchto povinností samotný hejtman.⁷² Byla to však funkce, která nebyla stálá, jsou doložena období, kdy tuto pozici nikdo nezastával.⁷³ Tak tomu bylo i v letech 1670–1700.⁷⁴ Na další pozici ve správě panství se nacházel purkrabí. Jeho působnost ale byla v mnohém složitá. Častokrát, stejně jako pozice místohejtmana, nebyla tato funkce zastoupena anebo se sdružovala právě s funkcí místohejtmana. Purkrabí se výhradně staral o hospodářskou otázku panství.⁷⁵ Dohlížel na panské majetky jako poplužní dvory, pivovar a mlýny. Správci těchto budov předávali purkrabímu účty a inventáře ke kontrole.⁷⁶

Dalšími úředníky, kteří se podíleli na správě panství, byli fišmistr s rybničním písařem a dalšími pracovníky. Fišmistrů bývalo na panství více, nejdůležitější byl nazýván předním fišmistrem. Jeho personál se staral o rybniční síť, přípravu rybníků na výlov a prodej ryb. Dále pak forstmistr, který se staral o lesní hospodářství s písařem polesným, lovčím a hajným. Písař důchodní měl na starosti záznamy všech příjmů na panství. Písař sirotčí pak vedl zápisy o všech sirotcích a staral se o peníze, jež byly sirotkům určeny. Listovní písař psal jménem hejtmana na českou komoru, kterou informoval o událostech na panství. Hejtman obsah listin schvaloval a podepisoval se pod ně.⁷⁷

Menšími správními jednotkami, které se omezovaly pouze na dané město či městečko a případné okolí, byly městské rady. Počátky městské samosprávy na našem území se

K době druhé poloviny 17. století jsem novější informace o seznamu panských hejtmanů nenašla. Výjimkou je pouze článek: JELÍNEK, B: Jakub Bohuslav Lysander z Ehrenfeldu, hejtman pardubský v letech 1673–1688. in: *Východočeský republikán*, 1936, č. 22. Autor zde informuje, že Zachariáš Kreslov z Kvertenburku zemřel v roce 1673. V tomto roce měl tedy nastoupit do funkce panského hejtmana Jakub Bohuslav Lysander z Ehrenfeldu. Josef Smolík v uvedeném článku uvádí působnost Jakub Bohuslav Lysander z Ehrenfeldu k roku 1676. Data v textu byla upravena k novější verzi a to tedy, že panský hejtman Lysander z Ehrenfeldu působil jako hejtman v letech 1673–1688, jak uvádí i název článku B. Jelínka.

Dále byl upraven nástup Pavla Celestína Slavíka, který podle listiny z roku 1696, kterou zasílal na komoru, byl již v této době hejtmanem. Část textu listiny je zveřejněná v páté kapitole. Josef Smolík ve svém článku uvádí nástup hejtmana Slavíka až do roku 1699. V textu je tedy poznamenán nástup již v roce 1696 díky této listině.

– NA, Nová manipulace, karton 628, sig. P9/24, 1653–1703, 1696.

⁷¹ ŠIMEK, Tomáš, pozn. 45, s. 149.

⁷² RŮŽKOVÁ, Zuzana, pozn. 45, s. 94.

⁷³ ŠIMEK, Tomáš, pozn. 45, s. 149.

⁷⁴ SMOLÍK, Josef, pozn. 70, s. 560.

⁷⁵ ŠIMEK, Tomáš, pozn. 45, s. 150.

⁷⁶ RŮŽKOVÁ, Zuzana, pozn. 45, s. 96.

⁷⁷ ŠIMEK, Tomáš, pozn. 45, s. 151-159.

formovaly podle zemí, kde již městská správa fungovala. Pro České země se přebralo právo magdeburské a norimberské, vzniklé ve Svaté říši římské. Tyto právní normy ale v 16. století nahradilo právo české. Pavel Kristián Koldín, písař Nového Města pražského vytvořil zákoník městského práva. Jeho zákoník byl schválen zemským sněmem a tak mohl následně vejít v platnost. Koldínův zákoník byl poprvé vydán v roce 1579. Hned po svém vydání přejali tento právní kodex města, jež patřila dříve pod právo norimberské. Města ovlivněna právem magdeburským přešla na český zákoník o něco později. Mnohem déle trvalo prosazení zákoníku na Moravě. Až v roce 1680 byl Koldínův zákoník přijat teprve jako pomocný a k roku 1697 byl uznán za zákoník hlavní.⁷⁸ Pro pardubické dominium byl význačný městský zákoník Viléma z Pernštejna z roku 1512, který byl využíván i poté, co panství spravovala česká komora.⁷⁹

Na pardubickém panství fungovala městská rada ve městech Pardubice a Přelouč a v městečkách Bohdaneč, Dašice, Holice, Sezemice a Týnec nad Labem.⁸⁰ Osoba, která chtěla zasednout v samosprávě, musela být plnoprávným měšťanem. Ale ne každá osoba, která žila ve městě, se tak mohla nazývat. Plnoprávný obyvatel města měl v dané lokalitě své obydlí, buďto jako vlastní majetek nebo pronajatý, dále vykonával ve městě či v blízkém okolí svoji práci a tím také mohl patřit do městského cechu. Mezi tuto vrstvu obyvatel měst patřili také urození páni. Naopak se ve městě nacházely také osoby, které mezi měšťanstvo nespadaly. Takovými občany byly například lidé na okraji společnosti jako žebráci, kati a jiní. Úplnou výjimku pak tvořili církevní představitelé, kteří nespadali pod městské právo, ale řídili se právem církevním.⁸¹ Aby se z plnoprávného měšťana mohl stát člen městské samosprávy, musel být součástí města alespoň tři roky.⁸² Toto pravidlo bylo ale mnohdy porušováno.

V čele městské rady stálo nejčastěji dvanáct konšelů. Výjimku tvořily rady ve městech Kutná Hora, Staré Město a Nové Město pražské. Zde městská samospráva čítala osmnáct

⁷⁸ BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk, pozn. 13, s. 125-128.

Více k Pavlu Kristiánu z Koldína a jeho dílu: *Městské právo v 16.-18. století v Evropě: sborník příspěvků z mezinárodní konference uspořádané právníkou fakultou UK ve dnech 25.-27. září 1979 v Praze*, SCHELLE, Karel – MALÝ, Karel, ed. Praha: Univerzita Karlova, 1982, s. 245-352.

Třetí část tohoto sborníku je věnována přímo Pavlu Kristiánu z Koldína. Nachází se zde dvanáct příspěvků od různých autorů.

Dále také: EXELOVÁ, Zdeňka: *Několik poznámek ke Koldínovu zákoníku*. Brno, 2007. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Katedra dějin státu a práva.

⁷⁹ DVORSKÝ, František, pozn. 17, s. 158-162.

⁸⁰ NA, pozn. 1.

⁸¹ BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk, pozn. 13, s. 124-125.

⁸² MALÝ, Karel, pozn. 18, s. 431.

osob. Naopak menší městečka mohla mít v radě pouze osob šest.⁸³ Ve všech městech a městečkách pardubického panství působilo dvanáct konšelů. Výjimkou byl Týnec nad Labem, kde se městská rada skládala pouze z šesti radních.⁸⁴ Nejvýznamnějším členem konšelského sboru byl primátor, nazýván také jako primas. Toto označení se začalo používat v průběhu 16. století. Jednalo se o osobu, která byla zvolena do sboru konšelského jako první.⁸⁵ Primátor byl také první osobou ve sboru konšelském, jež zastával funkci purkmistra. Konšelé se v roli purkmistra střídali a to zhruba po čtyřech týdnech. Střídání na tomto postu probíhalo podle toho, jak byli konšelé zapsáni na obnovovací listině města. Každý konšel, který byl ve funkci purkmistra, vedl zasedání městské rady. Dále měl na starosti evidenci výdajů a příjmů města, dohlížel na to, aby bylo město v bezpečí a také přerozděloval úkoly svým kolegům. Purkmistr měl v péči městskou pečeť, za kterou nesl zodpovědnost.⁸⁶ Tím, že se konšelé na pozici purkmistra pravidelně střídali, tak si měli být v městské radě relativně rovni. Avšak už pořadí, ve kterém se na tomto postu radní střídali, mohlo poukázat na to, kdo má v radě vyšší postavení a jak váženým členem ve městě je. Na vrcholku seznamu se nacházeli konšelé, jež v radě zasedali pravidelně několik let. Konšelé, kteří se dostali do rady poprvé, nebo se na tento post dostali z jiné funkce, bývali řazeni až na konec obnovovacího seznamu. Role purkmistra se na ně dostala, až mezi posledními.⁸⁷ Ve skutečnosti se ale mohlo do výkonu úřadu promítnout také majetkové uspořádání členů rady, postavení v cechu či v zaměstnání, které vykonávali mimo radnici, nebo také příbuzenské vztahy v samosprávě města. Rozdíly mezi členy městské rady byly usměrněny tím, že veškerá rozhodnutí, na kterých se rada usnesla, musela být odsouhlasena jednohlasně.⁸⁸

Sbor konšelský měl chovat v úctě a poslouchat nařízení svého purkmistra. Purkmistr pak neměl mezi konšely dělat rozdíly, měl je brát jako rovnocenné členy městské rady. Měšťané, kteří momentálně zastávali nějakou funkci v městské radě, se měli pohybovat, po dobu držení své funkce, ve městě. Jestliže potřeboval radní odcestovat mimo město, musel mít souhlas purkmistra. Pokud opustil město purkmistr, musel za sebe nejprve zvolit zástupce, dočasně tedy předal post purkmistra jinému kolegovi. Konšelé měli zakázáno brát jakékoli úplatky. Zдали by člena rady usvědčili z braní úplatků, byl by sám potrestán a vyloučen z městské rady. Mužové, kteří usedali v městské radě, byli bráni za nejvyšší autoritu ve městě,

⁸³ WINTER, Zikmund, pozn. 12, s. 111.

⁸⁴ NA, pozn. 1.

⁸⁵ BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk, pozn. 13, s. 130.

⁸⁶ ŠEBEK, František, pozn. 20, s. 104.

⁸⁷ NA, pozn. 1.

⁸⁸ BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk, pozn. 13, s. 130-131.

proto jim také bylo zákonem nařízeno, ať o sebe a svůj oděv řádně dbají. Jakožto vážení členové společnosti měli radní také dodržovat zákaz styku s neváženými občany města. Podstatným úkolem radních byla péče o sirotky a poctivé vdovy. K tomu sloužili sirotčí peníze, které byly k těmto účelům vybírány. Důležitou součástí městské samosprávy byla i znalost práva. Rada byla oprávněna společně s rychtářem soudit drobné přestupky, proto bylo její povinností znát zákony.⁸⁹ V rukou městské rady bylo dále soustředěno řízení špitálních financí, vybírání cla, tržních poplatků nebo také pokut a správa majetkoprávní.⁹⁰ Nepatrný rozdíl byl také v samosprávě městské rady u města a městečka. Městské rady v městečkách pardubického panství měly omezená práva. Veškeré transakce s nemovitostmi byly vedeny vrchnostenskou kanceláří v Pardubicích, kde se vše zaznamenávalo do pozemkových knih. Městečka také neměla tu možnost vydávat zhostný list, pokud se chtěl někdo odstěhovat. Toto oprávnění měla pouze správa panství a to na rozdíl od měst, tedy Pardubic a Přelouče, kde tento dokument mohla vydávat městská rada.⁹¹

Kromě toho, že v městské samosprávě zasedali plnoprávní měšťané, tak to zpravidla bývaly i osoby finančně zaopatřené. Konšelé byli vlastníky domů v lukrativních částech města. Často vlastnili dům na náměstí nebo v jeho nepatrné blízkosti. Obvykle se městské funkce dědily z otce na syna, rodiny si tak chtěly udržet stálou moc ve městě. Vyjma předávání úřadu z otce na syna, bývali konšelé také sešvagřeni. Radní se tak stávali příbuznými, aby mohli co nejlépe prosazovat ve městě své zájmy. Sňatky mezi radními a dcerami kolegů, byly uzavírány pravidelně v rámci cechu, ve kterém oba konšelé působili. Takové cechy si tak mohly zajistit dobrou pozici ve městě, když několik členů cechu sedělo v radě a ještě k tomu některé osoby byly příbuznými.⁹² Podle matrik z měst a městeček, kde rada fungovala, lze také doložit, že si radní také často choďvali za kmotry. Jejich styky tedy nebyly pouze pracovní ale také společenské.⁹³ Dalšími podmínkami pro vstup do městské rady bylo počestné povolání a samozřejmě také umět číst a psát.⁹⁴

Práce na radnici byla pro měšťany až druhotná profese. Příslušníci městské rady nebyli v tomto období bráni jako zaměstnanci města. Zdrojem příjmů pak radním byla jejich každodenní živnost. Většina z nich byla součástí právě nějakého městského cechu. Nejvíce

⁸⁹ MALÝ, Karel, pozn. 18, s. 429-434.

⁹⁰ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 70.

⁹¹ SIGLOVÁ, Tereza: *Úvěr a zadlužení obyvatel městeček pardubického panství v 16. a 17. století*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017. ISBN 978-80-7560-113-1. s. 11-12.

⁹² ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 15.

⁹³ SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Lázně Bohdaneč, sig. 1374, 1663–1686. s. 2.

⁹⁴ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 166.

vytížený, po primasovi, byl purkmistr. Konšel, který tuto pozici momentálně zastával, se nemohl plně věnovat své stálé práci. Velikost města také ovlivnila to, jak moc byl purkmistr, ale i ostatní radní zaměstnání.⁹⁵ Purkmistrům byl, tedy jako první, udělován plat nebo alespoň potřebné materiální dary z obecního rozpočtu.⁹⁶ Ve sledovaném období pobíral pravděpodobně plat jak purkmistr, tak i jeho jedenáct kolegů.

Tabulka 1: Platy purkmistrů a konšelů na pardubickém panství⁹⁷

město/městečko	plat purkmistra – za měsíc (počátek 17. stol.)	plat konšelský – za rok (k roku 1618)
Bohdaneč	4 kopy míšeňské	10 kop míš.
Dašice	1 kopa míš.	4 kopy míš.
Holice	pouze materiální dary	3 kopy míš. 20 grošů
Pardubice	20 kop míš. (rok 1644)	??
Přelouč	4 kopy míš.	10 kop míš.
Sezemice	2 kopy míš.	6 kop míš.
Týnec nad Labem	pouze materiální dary	5 kop míš.

Další osobou, co se podílela na řízení města společně s dvanácti konšely, byl rychtář.⁹⁸ Funkce rychtáře byla vůbec nejstarším úřadem ve městech. V počáteční fázi vývoje městské rady, rychtáře vybíral sám pán města. Naproti rychtáři se brzy začala formovat právě městská rada, kterou tvořili přísežní, jak byli zpočátku nazýváni konšelé. Přísežní se začali podílet na rozhodování ohledně městských záležitostí.⁹⁹ Funkce rychtáře se s rostoucím vlivem konšelů upozadila a to nejpozději na počátku 16. století.¹⁰⁰ Rychtáři příslušelo soudit osoby ve městě o malé dluhy a vyřizovat menší přečiny a šarvátky. Pokud by ale odsouzená osoba

⁹⁵ BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk, pozn. 13, s. 131-133.

⁹⁶ ŠEBEK, František, pozn. 20, s. 104.

⁹⁷ SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem, 2. díl*. V Pardubicích: Nákladem města Pardubic, 1924, s. 21. Tabulka zřehledňuje platy purkmistrů a konšelů v jednotlivých městech a městečkách panství. Data jsou vedena z první poloviny 17. století, tudíž jsou pouze orientační ke sledovanému období let 1670–1700. Odhaduji, že již ve sledovaných letech, byl veden purkmistrovský plat i v městečku Holice a Týnec nad Labem. Platy purkmistrů totiž pravidelně narůstaly, alespoň dle dat z Pardubic, tudíž je pravděpodobné, že již na konci 17. století pobíral plat i purkmistr z Holice a Týnce nad Labem.

Pardubický plat konšelů není v celém 17. století uveden. Josef Sakař ve své knize uvádí až konšelský plat z roku 1753, který pro pardubického purkmistra činil 20 kop, 1 sud piva, 1 větel soli a 4 svíčky. – SAKAŘ, Josef, pozn. 97, str. 22.

1 groš český = 2 groše míšeňské a 60 grošů = kopa grošů (za Maxmiliána II.) – ŠEBEK, František, pozn. 20, s. 144.

⁹⁸ BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk, pozn. 13, s. 134.

⁹⁹ KEJŘ, Jirí, pozn. 11, s. 227-251.

¹⁰⁰ BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk, pozn. 13, s. 134.

nesouhlasila s rychtářovým rozsudkem, tak se mohla odvolat ke sboru konšelskému, který by rozsudek přezkoumal. Rychtář měl povoleno chodit ozbrojený, jelikož mezi jeho povinnosti patřilo také hlídání nočního klidu. Při tomto úkolu se mohl dostat do nepříjemných situací, při nichž mu mohla být zbraň k užitku. Rychtář také mohl nepřizpůsobivé osoby zavírat do šatlavy. Do rukou rychtáře se také vyplácely pokuty. Z těchto pokut byla část vyplácena rychtáři jako jeho plat. Pouze rychtář z Pardubic a Dašic k částkám z pokut dostával i stálý plat. Již od roku 1543 plat činil pro pardubického rychtáře 4 kopy míšeňské a pro rychtáře dašického 1 kopy míšeňskou. Od roku 1685 k tomuto platu získal pardubický rychtář i vědra s vínem.¹⁰¹

Součástí samosprávy města byl také sbor starších obecních. Starší obecní byli pomocným orgánem ke sboru konšelskému. Obvykle byl jejich počet mezi šesti až dvanácti osobami. V královských městech mohlo působit až na několik desítek starších obecních.¹⁰² Na pardubickém panství byly sbory starších obecních různě zastoupeny. Bohdaneč čítal do roku 1679 čtyři starší obecní, následující rady počet obecních snížil na tři. Městečko Dašice si celé sledované období drželo v radě tři starší obecní. Holická městská samospráva měla ustáleně čtyři posty. V Pardubicích drželo tuto funkci šest osob. Přelouč nad Labem měl stejně jako Holice čtyři starší obecní. V Sezemicích se většinu období volili tři starší obecní, vyjma roku 1683, kdy do funkce nastoupili pouze dva obecní. Týnec nad Labem s celkově nejmenší samosprávnou základnou, měl v zastoupení starších obecních pouze dva členy. Výjimkou jsou zde roky 1679, 1696 a 1697, kdy na tento post byli dosazeni tři obecní.¹⁰³ Starší obecní převážně zastupovali a hájili zájmy měšťanů. Mohli se také zúčastnit některých zasedání společně s konšeli a rychtářem nebo na ně byli přímo zvaní. Ze starších obecních se velmi často po několika letech v samosprávě stávali konšelé.¹⁰⁴

Rezidencí městských samospráv byla radnice. Na radnici se uchovávaly významné listiny s městskými privilegii, městské knihy, pečetidlo a mohly zde být uloženy i finance města. Kromě uložení důležitých spisů sloužila radnice ke schůzím radního sboru. Konšelé s rychtářem nebo také se staršími obecními se pravidelně scházeli v radničním domě. V období, kdy město nemělo svou radnici, se schůze rady konaly například u jedné z osob

¹⁰¹ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 15-16.

I v tomto případě je možné, že v letech 1670–1700 byla platová situace rychtářů již jiná. Pokud si rychtář z Pardubic dovedl navýšit plat o vědra s vínem, tak je pravděpodobné, že i rychtář z Dašic mohl získat větší finanční nebo materiální odměnu. Rychtáři z Bohdaneče, Holic, Přelouče, Sezemic a Týnce nad Labem pak mohli ve sledovaném období získat kromě peněz z pokut také stálý plat.

¹⁰² BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk, pozn. 13, s. 134.

¹⁰³ NA, pozn. 1.

¹⁰⁴ BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk, pozn. 13, s. 134.

konšelských. Radní města zde projednávali důležité záležitosti, které měly vést ke správnému fungování města.¹⁰⁵ Na pravidelné schůze městské rady museli konšelé chodit včas pod hrozbou pokuty. Pokud se někdo nemohl zúčastnit, musel se předem omluvit. Tato jednání vždy zahajoval a končil purkmistr. Některé schůze městské rady bylo nutné udržet v tajnosti. Konšelé a také všechny osoby, co se zasedání zúčastnily, tak nesměly pod hrozbou pokuty nic prozradit.¹⁰⁶

V městečku Bohdaneč stála radnice na jihovýchodní straně náměstí.¹⁰⁷ Renesanční stavba měla podlouhý se třemi arkádami. Budova byla jednopatrová.¹⁰⁸ Dašická radnice s věží a hodinami stála na jižní straně náměstí.¹⁰⁹ Holická radnice byla velmi nápadnou budovou již v 16. století. Radnice měla věž, kterou zdobil orloj.¹¹⁰ V pořadí již druhý zaznamenaný požár zničil radnici v roce 1680. Nová radnice vybudována mezi lety 1681–1688, měla také věžičku, ale již postrádala orloj.¹¹¹ Radnice v Pardubicích se nacházela na rohu náměstí Viléma z Pernštejna (dnes Pernštýnské náměstí) pod číslem popisným 6.¹¹² Město Přelouč mělo radnici na náměstí uprostřed západní strany. Radnice měla vysokou věž s hodinami.¹¹³ V Sezemicích stála radnice pravděpodobně uprostřed čtverhranného náměstí. V roce 1701 městečko vyhořelo a sním i radnice se všemi knihami a spisy. Dnes stojí radnice na jiném místě a na původním se nachází socha svatého Jana Nepomuckého.¹¹⁴ V Týnci nad Labem bývala radnice uprostřed jedné strany náměstí. Radnice v renesančním slohu měla podlouhý a velkou síň uvnitř.¹¹⁵

Městští konšelé, starší obecní nebo rychtář mohli v rámci městské samosprávy vykonávat i další funkci. Součástí městské samosprávy byli i další pozice jako důchodní městský, kontribuční města, správce nad špitálem, slanař, sirotčí města, správce peněz skutků milosrdných, hospodář dvora nebo kostelník. Jednotlivá města si volila pouze některé tyto

¹⁰⁵ HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan, pozn. 14, s. 208-209.

¹⁰⁶ MALÝ, Karel, pozn. 18, s. 352.

¹⁰⁷ KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2011. ISBN 80-85983-12-5, s. 352.

¹⁰⁸ RŮŽIČKOVÁ, Renáta – ZAVORAL, Tomáš – KŘIVSKÁ, Lenka: *Bohdanečská radnice od Pernštejnů po 21. století: 500 let bohdanečské radniční budovy*. Lázně Bohdaneč: město Lázně Bohdaneč, 2017. ISBN 978-80-270-1711-9, nestránkováno.

¹⁰⁹ NECHVÍLE, Josef: *Dašice a přifařené obce*. Pardubice, 1882, s. 51.

¹¹⁰ *Holice v Čechách*. Holice: Městský národní výbor, 1965, nestránkováno.

¹¹¹ HLADÍK, Pavel – KMENT, Miloslav, pozn. 38, s. 10.

¹¹² SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem, 4. díl*. V Pardubicích: Nákladem města Pardubic, 1930, s. 114.

¹¹³ VOREL, Petr, pozn. 30, s. 189.

¹¹⁴ KOPECKÝ, Antonín: *Sezemice nad řekou Loučnou, jich minulost a přítomnost*. Kutná Hora, 1887, s. 24-25.

¹¹⁵ KUČA, Karel, pozn. 107, s. 776.

funkce, kterých bylo ve městě potřeba. Častokrát byl do této funkce dosazen některý z konšelů, málokdy to byla osoba, která neměla v samosprávě vyšší funkci.¹¹⁶

3. Obnova městských samospráv na pardubickém panství

Městská společnost raného novověku znázorňovala uzavřený kolektiv, kde se mohl téměř každý znát s každým. Pro města a městečka na pardubickém panství to nebylo výjimkou. Oblasti, kde se volila městská rada, patřily k největším na panství, ale přesto se na počet obyvatel jednalo spíše o menší územní celky.¹¹⁷ Město Pardubice čítalo podle soupisu poddaných 806 obyvatel. Ve druhém městě pardubického panství, v Přelouči, se nacházelo 329 obyvatel. Městečko Bohdaneč mělo 463 obyvatel. V Dašicích žilo 344 obyvatel. Holice čítaly na 223 obyvatel a Sezemice obývalo 255 obyvatel. Týnec nad Labem byl co do počtu obyvatel nejmenší, žilo zde pouhých 175 osob.¹¹⁸ K porovnání nám může posloužit nedaleká Chrudim. Toto královské věnné město, kde se též pravidelně obnovovala městská rada, čítalo na 1856 obyvatel.¹¹⁹ Na druhé straně panství se nacházelo taktéž královské věnné město. V Hradci Králové se nacházelo ještě více obyvatel a to konkrétně 2533.¹²⁰

I přes nízký počet obyvatel představovala tato města a městečka strukturovaný prostor, kde se mísily různé profese, věk, kultura, sociální zázemí a pravděpodobně i jazyk. Obyvatelé měst spolu jednali především ústně, a to i na pozicích městské samosprávy. Písemně se zaznamenávaly i nadále převážně ty nejdůležitější informace, například koupě a prodeje pozemků, ale pouze těch měšťanů, kteří si mohli dovolit zaplacení písaře. Klíčová byla role rituálů a symbolické komunikace. Snad nejvýznamnější a v mnohém také velice důležitý ceremoniál, který se v městském prostředí pravidelně opakoval, byla obnova městské rady.¹²¹ Městské rady byly nejvyšším politickým orgánem ve městech a městečkách

¹¹⁶ NA, pozn. 1.

¹¹⁷ HRDLIČKA, Josef, pozn. 16, s. 188.

¹¹⁸ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 690, 697, 701, 712, 718, 727, 732.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 167.

¹²⁰ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – KUKÁNOVÁ, Zlataše – ZAHRADNÍKOVÁ, Magda: *Soupis poddaných podle víry z roku 1651: Hradecko-Bydžovsko*. Praha: Státní ústřední archiv, 2000. ISBN 80-85475-63-4, s. 403.

¹²¹ HRDLIČKA, Josef, pozn. 16, s. 189.

Více k pojmům rituál a ceremoniál: RYCHTEROVÁ, Pavlína: Rituály, rity a ceremonie. Teorie rituálu a jejich reflexe v mediévistickém bádání, in: *Stát, státnost a rituály přemyslovského věku: problémy, názory, otázky: sborník příspěvků z konference konané dne 18. října 2005 v Brně*, WIHODA, Martin – MALAŤÁK, Demeter, Brno: Matices moravská pro Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura, 2006, s. 11-23.

pardubického panství. V rukou radních byla shromažďována veškerá moc. Ti sice získávali instrukce od hejtmána panství či jeho zástupců, avšak radní svoji nabytou politickou moc mnohdy využívali i k soukromím účelům. Obnovy městských rad a měšťané, jež byli do úřadů jmenováni, vytvářeli jistou podobu života ve městě.

Městské rady a jejich obnovy lze zrekonstruovat především z radních protokolů a manuálů, které sepisovali písaři. Dalším zdrojem jsou pak městské zákoníky, které poukazyvaly na pravidla volby a také na to, jací měšťané by měli takovéto funkce zastávat a jak by se v nich měli chovat.¹²²

Ve dnech, kdy probíhala obnova městské rady, se oslavovalo. Na počest této slavnostní události byla vykonána bohoslužba.¹²³ Renovace konšelského sboru proběhla na radnici, kde se sešel odstupující konšelský sbor včetně vrchnosti, která měla obnovu na starosti. Obnovu městské rady ohlašovaly zvony. Na signál zvonů se radní a vrchnost začali scházet na oné radnici. Poté, co byli všichni přítomni, mohla nastat obnova městské rady.¹²⁴ Královská města a města věnná obnovoval podkomoří nebo hofrychtěl. Obnovu ve městech poddanských měla na starost daná vrchnost.¹²⁵

Před obnovou městské rady musela být nejprve ukončena práce rady odstupující. Odstupující rada měla povinnost ukončit a vydat městské počty za dobu, kterou strávila v samosprávě. Složením počtů městská rada ukončila svoji činnost. Primátor odevzdal pečeť města a také městské klíče. Než započala volba nové městské samosprávy, ujal se slova obvykle primátor nebo rychtář. Byla zhodnocena doba, po kterou se městská samospráva starala o záležitosti města. Po této řeči se radní vzdali svých úřadů a poté již mohla být stará rada rozpuštěna.¹²⁶ Obnovu konšelského sboru započala volba volenců. Volenci měli na starost celý obnovovací rituál. Jednalo se o několik osob ze staré rady. V každém městě se volil různý počet volenců, zpravidla to bývaly osoby ze sboru konšelského. Bohdaneč si volil nejprve dva volence, od roku 1676 rituál vedli volenci tři. Tak tomu bylo až do konce studovaného období vyjma roku 1683, kdy si městečko zvolilo opět dva zástupce. Při každé obnově rady byli volenci vybráni pouze z bývalého konšelského sboru. V Dašicích byli po celé období let 1670–1700 voleni tři volenci. Ve třech případech byl jedním z volenců člen sboru starších obecních. Holice měly celé období tři volence vyjma roku 1683, kdy se starali

¹²² HRDLIČKA, Josef, pozn. 16, s. 193.

¹²³ WINTER, Zikmund, pozn. 12, s. 112.

¹²⁴ SAKAŘ, Josef, pozn. 97, s. 14.

¹²⁵ WINTER, Zikmund, pozn. 12, s. 112.

¹²⁶ HRDLIČKA, Josef, pozn. 16, s. 195. TÉŽ: ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 21.

o obnovu pouze dva bývalí konšelé. Výlučně v jedné skupině byl zastoupen mezi volenci starší obecní. Město Pardubice mělo po celou sledovanou dobu tři volence a pokaždé se jednalo o členy ze sboru konšelského. Přelouč si volila do roku 1675 dva volence, od následující obnovy to byli až do konce století volenci tři. Vždy se jednalo o osoby konšelské. Městská samospráva v Sezemicích si volila tři volence, kromě roku 1685, kdy došlo k výběru dvou členů bývalé rady. I v Sezemicích se volenci vybírali pouze mezi konšely. Týnec nad Labem si volil střídavě dva nebo tři volence. V roce 1675 to byli dva volenci, od roku 1676 volenci tři a již v roce 1678 se počet snížil opět na dva. K roku 1696 byl počet volenců opět zvýšen na tři. Týnec si také volil členy jenom z konšelského sboru.¹²⁷ Poté, co si každá rada zvolila své volence, museli tito muži vykonat přísahu, kterou dali najevo, že volba nové městské rady bude probíhat čestně a bez jakýchkoli manipulací. Text přísahy se dochoval v Národním archivu mezi radními manuály a zní takto: *„Přisáhám Pánubohu všemohoucímu, Blahoslavené Panně Marii matce boží a všem milým božím svatým. Jakož jsem za volence k obnovení ouřadu konšelského i jiných povinností v městech ustanoven, že načkoliv od JMC panství pardubského pana hejtmána, jakožto zřízeného podkomořího v té příčině tázán a ptán budu, vše v pravdě oznámiti, dobré v tom svědomí zachovati, a to žádnému nyní i na časy budoucí nepronášeti. Nýbrž tajnost zachovati chci, a mám jináče nečiníc ani pro přízeň neb nepřízeň, pro dary neb nedary, aneb pro jakoukoliv vymyšlenou věc. Toho mně dopomáhej Pánbůh všemohoucí, panna Maria, všiknsvatí, Amen.“*¹²⁸

Jakmile volenci složili přísahu, mohla nastat samotná obnova městské samosprávy. Volba začala od nejdůležitější role sboru a to primátora. Každá osoba bývalého sboru konšelského předstoupila před volence a navrhla jednu až čtyři osoby na post primátora. Volenci nebo písař si vše zaznamenali a osoba, co získala nejvíce hlasů, se stala primátorem. Následně opět každý člen minulé městské rady předstoupil před dvou nebo tříčlenný sbor volenců a předkládal návrhy na členy konšelského sboru. Jedenáct osob s nejvyšším počtem hlasů doplnilo radní sbor k již zvolenému primátorovi. Pravděpodobně byla jejich jména sepsána na obnovovací listinu podle počtu obdržených hlasů. V tomto pořadí se poté konšelé střídali na postu purkmistra. Každý konšel si tuto pozici držel po čtyři týdny. Pokud rada nebyla po roce obnovena, tak se tento post opět navrátil k prvnímu členovi rady, tedy primátorovi a pokračoval takto dál, dokud nedošlo k rituálu obnovy. Pokud během úřadování

¹²⁷ NA, pozn. 1.

¹²⁸ NA, Nová manipulace, karton 628, sig. P9/24, 1653–1703, obnovení úřadu konšelského, přísaha volenců.

zemřel některý konšel nebo dokonce několik, pak se účastnili obnovy městské rady jenom zbylí členové bývalého sboru. Jelikož radní mohli na své místo volit až čtyři osoby, tak se vždy celý sbor opět naplnil. Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, tak nejčastěji doplnili konšelský sbor osoby z postů starších obecních. Ti už měli nějakou zkušenost s počínáním si v městské samosprávě. Poté, co byl uveden v platnost nový konšelský sbor, tak pokračoval obnovovací rituál. Nový konšelský sbor si poté zvolil svého rychtáře a skupinu starších obecních. Opětně tedy nastalo dotazování se pro následující volby. Z obnovovacích listin vyplývá, že byl rychtář i sbor starších, obnoven spolu s konšelským sborem. Tyto nižší pozice si volila nová rada dvanácti.¹²⁹ Možný, i když méně pravděpodobný scénář je ten, že si tyto pozice volili bývalí členové rady a to tak, že rychtář dal návrh na post rychtáře a starší obecní na pozice své. Nebo si tyto členy rady zvolili bývalí členové konšelského sboru, což je nejméně pravděpodobné, jelikož byl již obnovený nový konšelský sbor. V případě, že by volil rychtář rychtáře, musel by volit pravidelně i sám sebe, jelikož se tento post nijak zvlášť neměnil. Ke konci 17. století již rychtář neměl tak výhradní pozici v radě a starší obecní byli pouze poradní sbor. Přesný postup při ceremonii není zcela jasný, pro panství se nic podobného nezachovalo, ale s ohlednutím do výše postavených měst, kde se mnohdy pozice rychtáře i rady starších obnovovali až poté, co se ve funkci nový konšelský sbor osvědčil, je reálnější, že nově potvrzená rada si své další funkce volila sama.¹³⁰

Role volenců byla velice různorodá. Na pardubickém panství se volenci starali převážně o průběh celé městské rady. Tázali se radních, koho do rady volí a poté sečetli hlasy, aby mohla být nová sestava konšelů vyhlášena. Na celou jejich úlohu v obnovovacím ceremonii dohlížel hejtman panství, jelikož i ten se pravděpodobně celého rituálu otázek a odpovědí zúčastnil. Královská města pracovala s funkcí volenců také. Volenci měli ve městech královských mnohem větší pravomoci a tím pádem i důležitější roli v sestavování nové městské rady. Jejich postup však nebyl ve všech královských městech stejný, ale byli to právě volenci, kteří stáli za zrodem nové rady. Podkomoří nebo hofrychtěř a v některých případech dokonce oba, se tázali volenců právě na to, kdo by měl v nové radě zasednout. Sestavení nové rady měla v královských městech na starosti pouze hrstka vyvolených mužů.¹³¹ Naopak u královských věnných měst se role volenců nevyskytuje. Obnovu městské

¹²⁹ NA, pozn. 1.

¹³⁰ HRDLIČKA, Josef, pozn. 16, s. 198.

¹³¹ Například v Plzni, poté co volenci složili přísahu, si svými hlasy zvolili primátora města. Následně docházelo k sestavení konšelského sboru. Zde šlo spíše o jednání, v jakém pořadí zasednou bývalí radní do rady nové. Ani v královských městech nedocházelo k většímu obměňování rady a spíše se jenom doplňovala uvolněná místa.

radu si tedy pravděpodobně vedl sám podkomoří nebo horfychtěl.¹³² I Nové a Staré Město pražské se obešlo bez pozice volenců. Zde byly obnovy městských rad znamenitou a co do účasti hojně navštěvovanou událostí.¹³³

Renovace městské rady měla v ideálním případě proběhnout každý rok, na pardubickém panství ale i v jiných městech se tak nedělo. Na pardubickém panství se konala obnova městské rady ve vymezeném období let 1670–1700 pravděpodobně třináctkrát, a to v každém městě a městečku na panství, kde měla městská rada svou působnost. Jednalo se o roky 1675, 1676, 1677, 1678, 1679, 1681, 1683, 1685, 1687, 1694, 1696, 1697 a 1699. K těmto rokům jsou v Národním archivu dochované zápisy o obnovách městských rad. Pardubice mají zmínky o obnově městské rady také na roky 1670 a 1689. Tyto zápisy ale nejsou uloženy v Národním archivu mezi ostatními obnovami, ale pouze ve Státním okresním archivu v Pardubicích.¹³⁴ Je možné, že byla rada obnovena jenom v hlavním městě panství. K roku 1670 je mi důvod neznámý, avšak obnova v roce 1689 mohla být zapříčiněná vysokou úmrtností. Po renovaci v roce 1687 zemřeli v tomto roce nebo v roce následujícím čtyři členové konšelského sboru. A tak si radní mohli vyžádat obnovu městské rady nebo spíše její doplnění. Dva konšelé byli přičleněni ze sboru starších obecních a další dvě jména přibyla úplně nová. Další dva nováčci se pak dostali na post starších obecních. Jiné změny při této obnově nenastaly.¹³⁵

Podíváme-li se na ostatních třináct obnov, tak podle dostupných informací se rada obnovovala dosti nahodile. Skoro každá listina byla opatřena datem obnovy, tudíž se dá zrekonstruovat časový model obnov na celém panství. Ve většině případů probíhaly obnovy rad na začátku nového roku, nejčastěji hned v lednu nebo zpočátku února. Výjimku pak tvořily roky 1681, 1694, 1696 a částečně i 1699. Z roku 1681 jsou datové údaje pouze ze tří měst. Všeobecně vzato jsou listiny z roku 1681 odlišné od ostatních let. Jsou sepsány v úplně jiném duchu, vyskytují se dohromady s obnovou z roku 1683.¹³⁶ Pravděpodobně se nejedná o oficiální listinu obnovy, ale spíše o stručný souhrn. Listiny z roku 1683 mají kromě této

Podobně se rada obnovovala v Českých Budějovicích. Komisař si volence postupně zval a tázal se jich na to, koho volí do nové rady. Hlasy se sečetli a komisař následně vyhlásil nový soubor konšelů. – Tamtéž, s. 194-198.

¹³² Tamtéž, s. 203-209.

¹³³ Blíže k Novému Městu pražskému: MENDELOVÁ, Jaroslava, pozn. 8, s. 59-106.

Blíže ke Starému Městu pražskému: SMOLOVÁ, Věra, pozn. 8, s. 5-37.

¹³⁴ Státní okresní archiv Pardubice (dále jen SOkA Pce), AM Pardubice, Purkmistrovský úřad, Karton 4, inv. č. 1099, 1100, 1105, 1106.

¹³⁵ SOkA Pce, pozn. 134, inv. č. 1099, 1100.

V roce 1670 mohl být důvod stejný, jako v roce 1689, avšak k potvrzení této hypotézy nejsou v archívech (NA, SOA Zámorsk, SOkA Pce) žádné prameny.

¹³⁶ NA, pozn. 1.

souhrnné verze uchovanou i tu oficiální. Nicméně v roce 1681 se rada obnovila na panství na konci března v Pardubicích a v polovině dubna v Přelouči a Týnci nad Labem. S velkou pravděpodobností byly v tomto období obnoveny rady i v ostatních městečkách na panství, ačkoliv jejich datum na souhrnných listinách není. V roce 1694 a v roce 1696 byla městská rada obnovena v červnu. V roce 1699 proběhla obnova u většiny měst již v únoru, avšak v Bohdanči a Týnci nad Labem se rada obnovila až v září. U roku 1697 není známé žádné datum, i zde je podobně jako v roce 1681 zachován pouze souhrnný soupis.

V jeden den se stihla obnovit rada až na třech místech. Pardubice vyjma jednoho případu svou radu obnovovaly buďto jako první nebo jako poslední.¹³⁷ Stejně tak měly Pardubice pro svou obnovu vyhrazený vlastní den až na roky 1683, 1685, 1687 a 1696. Ve většině případů se také v ten samý den obnovovala rada v Dašicích a Holicích. Nestalo se tak pouze v letech 1687 a 1699. Pokud tedy bylo smloueno, že na pardubickém panství proběhnou obnovy městských rad, tak se jednalo o velice rychlý proces. Obměna rady se pravidelně realizovala mezi třemi až pěti dny za sebou.¹³⁸ Obnovit sedm rad během tří nebo pěti dnů bylo na dobu 17. století obdivuhodné, když uvážíme, že vzdálenost mezi městy se pohybovala okolo deseti kilometrů. Největší vzdálenost je mezi městy Holice a Týnec nad Labem, ta činí zhruba padesát jedna kilometrů.¹³⁹ Tato městečka ale nebyla obnovována nikdy v ten samý den, avšak častokrát šlo o dny hned po sobě.¹⁴⁰

Tabulka 2: Obnovy městských rad na pardubickém panství¹⁴¹

	1675	1676	1677	1678	1679	1681	1683	1685	1687	1694	1696	1697	1699
Bohdaneč	17. 1.	16. 1.	15. 1.	8. 2.	26. 1.	?	15. 1.	30. 1.	29. 1.	18. 6.	25. 6.	?	25. 9.
Dašice	16. 1.	15. 1.	14. 1.	8. 2.	28. 1.	?	16. 1.	31. 1.	29. 1.	17. 6.	26. 6.	?	19. 2.
Holice	16. 1.	15. 1.	14. 1.	8. 2.	28. 1.	?	16. 1.	31. 1.	30. 1.	17. 6.	26. 6.	?	21. 2.
Pardubice	18. 2.	14. 1.	18. 1.	7. 2.	30. 1.	28. 3.	14. 1.	1. 2.	31. 1.	20. 6.	27. 6.	?	11. 2.
Přelouč	1. 2.	16. 1.	15. 1.	5. 2.	27. 1.	19. 4.	14. 1.	31. 1.	30. 1.	18. 6.	26. 6.	?	17. 2.
Sezemice	16. 1.	15. 1.	14. 1.	4. 2.	26. 1.	?	15. 1.	30. 1.	29. 1.	16. 6.	25. 6.	?	18. 2.
Týnec n. Labem	26. 1.	16. 1.	15. 1.	4. 2.	27. 1.	19. 4.	15. 1.	1. 2.	31. 1.	18. 6.	27. 6.	?	25. 9.

¹³⁷ Výjimku tvořil rok 1678, kdy byla rada v tomto městě obnovena jako čtvrtá. Roky 1681 a 1697 nejsou v této statistice zahrnuty, jelikož z těchto let nejsou k dispozici veškeré datace.

¹³⁸ Nestalo se tak pouze v letech 1675, kdy se rady v Přelouči a v Pardubicích obnovily v samostatné dny a na rozdíl od ostatních městeček až v měsíci únor. Dále v roce 1681, zde jsou k dispozici pouze tři data ale i zde je rozdíl mnohem více dní. Rok 1697 je úplně neznámý, takže ani ten nemůžeme zařadit k této informaci a v neposlední řadě rok 1699, kdy, jak již bylo zmíněno, se část rad obnovila již v únoru a zbylé dvě si musely počkat až do měsíce září.

¹³⁹ V počtu kilometrů vycházím z informací z dnešní doby z internetové stránky www.mapy.cz.

¹⁴⁰ NA, pozn. 1.

¹⁴¹ Tamtéž.

Hejtman pardubického panství, popřípadě jeho zástupce, společně s písařem navštívili každé město či městečko a stali se tak součástí tohoto rituálu.¹⁴² Hejtmanova povinnost byla schválit zvolené osoby, co zasednou do nové rady. Ze své pozice mohl odmítnout jmenování vybraných osob, u kterých si nebyl jist, zda by měly takovou pozici zastávat. Důvodem mohla být špatná pověst nebo například zločinnost či dluhy.¹⁴³ Poté, co byly zvoleny všechny osoby do nové městské rady, mohla být činnost volenců ukončena. O to se postaral hejtman, který skupinu volenců rozpustil. Písař pak sepsal listinu, na níž byly vypsány pozice a jména všech osob, co byly vybrány do nové městské rady. Nadpisem listiny bylo dané město, pro které písař listinu sepisoval, dále pak krátký úvod, kde byli uvedeni zvolení volenci. Úvod byl pokaždé velmi podobný, jen se lišil názvem města, datem a jmény volenců, kteří byli pro obnovovací rituál zvoleni.¹⁴⁴ Každá listina pak zněla zhruba takto: „*Léta 1678, dne 7. February Václav Kule, Jan Řehoř Souček a Tomáš Ždánský, vše sousedé a radní města Pardubice nad Labem, jakožto od úřadu téhož města zřízení volencové. Po vykonané obzvláštní přísaze a námi vydaných otázek zvolili k povinnosti níže psané osoby, na kteréž také JMC panství pardubského a smrkovského pan hejtman své zdání dává, jakž následuje.*“¹⁴⁵

Pod tímto úvodem se nacházel výčet zvolených osob vymezen ve dvou sloupcích. Na levé straně se nacházely osoby, které patřily do již bývalé městské rady, a ve sloupci pravém byla vepsána rada nová.¹⁴⁶ První místo na listině měl vždy primátor, za ním následovalo zbylých jedenáct konšelů. Poté přišel na řadu rychtář městský a následně sbor starších obecních. Na některých listinách jsou vepsány i další povolání jako písař, slanař, správce špitálu nebo například městský důchodní či sirotčí.¹⁴⁷ Listina však musela mít vícero vyhotovení. Jedno zůstávalo ve městě, druhé si pravděpodobně odvezl hejtman zpět na pardubický zámek a alespoň dvě bylo třeba odeslat na českou komoru. Nakonec to byla právě česká komora, která musela celou obnovu odsouhlasit a potvrdit účast zvolených osob. Jedna listina se po schválení komorou navrátila zpět na panství, čímž byla rada definitivně obnovena. Schválení českou komorou trvalo až dva měsíce, některé listiny mají ve svém

¹⁴² I když všechna tato města a městečka měla svého písaře, který se mohl zhostit zápisu při obnově městské rady, tak tento post náležel písaři ve službách hejtmana. Zápisy obnov, které v daném roce proběhly, jsou pokaždé psány jediným písařem. Mezi lety 1670–1700 se vystřídal čtyři písaři, jež sepsali obnovovací listiny. Pozice písaře nespádala mezi ty úřady, které by se v rámci renovace rady obnovovaly.

¹⁴³ WINTER, Zikmund, pozn. 12, s. 637.

¹⁴⁴ NA, pozn. 1.

¹⁴⁵ NA, pozn. 1, obnovovací listina Pardubice, rok 1678.

¹⁴⁶ Nebylo tomu tak pouze v letech 1675, 1681, 1694 a 1697, kdy byl v listinách napsán pouze seznam nově obnovené rady.

¹⁴⁷ NA, pozn. 1.

pravém horním rohu vepsáno datum vyřízení právě od české komory.¹⁴⁸ V této prodlevě již pravděpodobně nová rada fungovala. Česká komora spíše formálně potvrzovala obnovy rad a sama nejspíš neměla žádné námitky nad zvolenými osobami. Alespoň v tomto vymezeném období třiceti let se nestalo, že by z komory dorazila zpráva o tom, že by některá zvolená osoba měla svůj nově nabitý post opustit. Po schválení nové rady českou komorou bylo zapotřebí složit přísahu. Tímto aktem se stala rada oficiálním orgánem města. Slib, který nová rada skládala, zněl zhruba takto: „*Přisaháme Pánubohu všemohoucímu, v tomto úřadě nám svěřeném od JMC i od obce této věrně a právě činiti, křivdy žádnému netrpěti ani ji na kom dopomáhati, než ji na každého oznámiti a ji na žádného netajiti, zvláště v tom, v čemž by se křivda JMC dala anebo obci této. Toho nám dopomáhej Pánbůh všemohoucí, Panna Maria a všichni svatí.*“¹⁴⁹

Poté, co byla úspěšně zvolena nová rada, přišla na řadu hostina.¹⁵⁰ Jednalo se o finální část celého obnovovacího rituálu. Hostina byla honosnou a reprezentativní záležitostí, které se zúčastnila nově zvolená rada v doprovodu hejtmana nebo jeho zástupce, který měl ten den obnovu rady na starosti. Hejtman a jeho písař odjeli mimo jiné i s výslužkou ve formě financí. Finanční dar symbolizoval dík za projevenou přízeň.¹⁵¹ Hodování bylo pro město finančně náročné stejně jako celá obnova městské rady. Jelikož byla renovace sboru významnou městskou událostí, při níž do města zavítala i vrchnost, tak se na ničem nemohlo šetřit. Šlo o jistou reprezentaci města, tudíž bylo pravděpodobné, že přípravy trvaly několik dní a byly velmi nákladné.

Jak je patrné z obnovovacích listin, mnohdy proběhly až tři obnovy městských rad za jediný den. Není tedy možné, aby se hejtman a jeho družina zúčastnili celého obnovovacího rituálu tedy mše, samotné obnovy rady a následné hostiny ve všech třech městech. Hejtman se musel zúčastnit minimálně procesu odstoupení staré městské rady

¹⁴⁸ NA, pozn. 145.

¹⁴⁹ SAKAŘ, Josef, pozn. 97, s. 17.

Přísaha městské rady byla navržena již Vilémem z Pernštejna v jeho městském zřízení z roku 1512. Tehdy zněla přísaha pro celé pardubické panství takto: *My, kteříž jsme povoláni v tento úřad konšelský, přisaháme Pánubohu všemohoucímu, urozenému pánu panu Vilémovi z Pernštejna v tomto úřadě konšelském věrně a právě činiti, spravedlivě souditi (súdití), ortele spravedlivě vynášeti a zvláště vdovám a sirotkům spravedlnosti jich jim dopomáhati, domácímú i přespólnímú, chudému i bohatému všecku spravedlnost učiniti, a to pro přízeň i pronepřízeň, pro dar i pro nedar jináč nečiníc. Toho nám dopomáhej Pánbůh všemohoucí, Panna Maria i všickni svietí.* – SAKAŘ, Josef, pozn. 97, s. 17, TĚŽ: ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 25.

¹⁵⁰ Zde je myšleno, že se hostina konala ten samý den, co hejtman přijel obnovit městskou radu. I když byla oficiálně rada obnovena až po schválení českou komorou a následné přísaze, tak i přesto den obnovy a všechny jeho rituály včetně hostiny pro novou radu, se konaly hned ten samý den.

¹⁵¹ V roce 1644 věnovala obnovená rada města Pardubic hejtmanovi 30 zl. rýnských, stejně tak v roce 1646 a v roce 1661 taktéž. I během třicetileté války, v době finanční tísně se při obnovování rady penězi nijak nešetřilo, alespoň v obdarování hejtmana panství. – SAKAŘ, Josef, pozn. 97, s. 15-16.

a následného zvolení volenců, se kterými poté řídil proces obnovy. Mše se mohl zúčastnit na všech místech, pokud by se jednalo o časově krátkou záležitost. Je možné, že hejtman navštívil mši pouze ve své první zastávce. Podobné to bylo s hostinou, u té se mohl zdržet nejdéle v posledním navštíveném městě. Pokud se jedná o trasy, kde se hejtman objevil ve třech městech v jediný den, tak musel za tento den urazit alespoň dvacet kilometrů. Jestliže následovaly další obnovy hned druhý den, k čemuž častokrát docházelo, tak je možné, že se hejtman nevracel na pardubický zámek a strávil noc v posledním městě obnovy. Například v roce 1676 proběhly tři obnovy za jediný den hned dva dny po sobě. Obnova na panství započala v Pardubicích dne 14. ledna. Jak již bylo řečeno, tak Pardubice častokrát obnovovaly svou radu ve vlastní den, tudíž měl hejtman dostatek času na celý rituál. Hned 15. ledna proběhly obnovy rad v Dašicích, Holicích a Sezemicích. Bohužel není známo, v jakém pořadí se tyto obnovy uskutečnily, ale hejtman se svým doprovodem mohl odjet do jednoho z těchto městeček buďto ještě 14. ledna a přespat tam anebo ze zámku odjet až 15. ledna ráno. Tak jako tak ho 15. ledna čekala povinnost schválit tři nové městské rady. 16. ledna pak následovaly obnovy v Bohdanči, Přelouči a Týnci nad Labem. Nejbliže k městečkům z předchozího dne bylo položeno městečko Bohdaneč, kam se hejtman vydal pravděpodobně nejdříve. Buďto byl v Bohdanči přivítán ještě 15. ledna nebo až 16. ledna ráno. Následně pak zavítal do Přelouče a poté do nejdále umístěného městečka Týnce nad Labem. V takovém případě by se hejtman se svou družinou musel nechat v Týnci ubytovat, jelikož do Pardubic by ho čekala další přes třicet kilometrů dlouhá cesta, a to by při cestovních podmínkách 17. století během jednoho dne pravděpodobně nedokázal.

Míra slavnosti obnov městských rad na pardubickém panství se nemohla rovnat těm, které se konaly v královských městech. Ať už se jedná o rozdílnou úroveň měst, celkovou velikost této události, investované peníze či doprovodný program. Každé královské město mělo pro svou obnovu vyhrazený svůj vlastní den, čímž byla samotná hodnota celého rituálu oproti pardubickému panství nesrovnatelně vyšší.¹⁵²

Při procházení literatury k obnovám městských rad jsem narazila na studii, která se zabývá volbou holických konšelů.¹⁵³ Zde je popsána obnova holické rady v úplně jiném

¹⁵² Srovnání je spíše obecné, ve skutečnosti význam královských měst oproti městům a městečkům na pardubickém panství, i když se jedná o královský majetek, nelze reálně porovnat. Pozoruhodné je, že i během třicetileté války se královská města obnovovala každý rok. Konkrétně je tato teze zdokumentována pro léta 1625–1636: ŽURČANSKÝ, Marek, pozn. 15, s. 95.

¹⁵³ OTTMAR František: Volba holických konšelů, in: *Zprávy klubu přátel Pardubicka*, č. 4, 1977, s. 61-63.

pojetí, což mě vedlo k úvahám, zda volby na pardubickém panství probíhaly opravdu podobným způsobem, který jsem výše uvedla nebo jestli se mohly udát i jinak. Autor uvádí, že se holická rada, tedy dvanáct vybraných mužů, není však uvedeno, jak k tomuto výběru došlo, dostavilo na pardubický zámek. Celý den pak v Pardubicích tito radní hodovali. Následující den holický primátor navštívil pana hejtmana a poprosil ho o obnovu celého úřadu. Hejtman panství poté jmenoval muže, kteří dorazili do Pardubic do sboru konšelského. Na to byl hejtman obdarován financemi a následující den, nebo ten další, se nová rada odebrala zpět do Holic. Nutno poznamenat, že celá studie nemá ani jedinou poznámku pod čarou, proto nijak nelze dané informace prostudovat. Konkrétně se hovoří o roku 1646, tj. dvacet čtyři let před sledovaným obdobím této práce. S ohledem na blízkost let není pravděpodobné, že by se proměnil rituál tak výrazným způsobem. Celá studie má hned několik nedostatků. Hejtman panství měl povinnost starou radu odvolat, ta se pravděpodobně nemohla anulovat sama a při této příležitosti byl primátor povinen odevzdat městské klíče a pečeť. Celkově vzato by musela do Pardubic dorazit i odstupující rada, aby k něčemu takovému mohlo dojít, nebo to dle tohoto článku mohl hejtman vykonat pouze jako prázdné gesto před volbou nové rady anebo se tak prostě vůbec nestalo. Dále pak článek naznačuje, že si holičtí mezi sebou sami vybrali sbor konšelský, který pak hejtman jenom potvrdil, jelikož tito muži, již jako vybraní přijeli do Pardubic. Pokud by v takovém případě vznesl nějakou námitku nad některou osobou, která přijela do Pardubic, nebylo vlastně možné tohoto konšela vyměnit za jiného muže. Kdyby se hejtman nebo holičtí usnesli na jiném jméně, tak dotyčná osoba by byla o svém zvolení informována, až poté, co by se nová rada vrátila zpět do Holic. Bez souhlasu dané osoby nemohla být rada obnovena. Minimálně se s konšelským sborem volil i rychtář a sbor starších obecních, o nichž ve studii není žádná zmínka, i když měl autor k nahlédnutí ty samé archiválie, ze kterých je čerpáno v této práci. Nutno vzít také v potaz, že pokud by se obnovovalo více rad v jeden den, tak jak tomu bylo léta následující, tak by se v Pardubicích ocitlo až třicet šest osob, počítám-li pouze sbory konšelské, jež by se potřebovali na několik dní ve městě ubytovat. Výroky v této studii nemají hlubší opodstatnění a nelze s nimi náležitě pracovat. Dle mého názoru nebyly informace ve článku nijak ověřeny, i když archivní materiál byl již k těmto účelům dostupný.

Do této publikace píše převážně místní historikové o událostech z regionu. Z roku 1677 jsou v Klubu přátel Pardubicka články, které poznámkový aparát mají, ale vyjma zmíněného článku jsou zde i články, které ho nemají, bývají to ale spíše informativní zprávy.

4. Městské rady působící na pardubickém panství

4.1 Městská rada v Pardubicích

V hlavním městě pardubického panství se k roku 1651 nacházelo 806 obyvatel a dalších 66 obyvatel žilo přímo na zámku.¹⁵⁴ Z tohoto počtu osob do městské rady zasedlo padesát pět měšťanů.¹⁵⁵ Tři muži se během sledovaných třiceti let vystřídali na postu primátora. Jan Skalický v této funkci působil čtrnáct let, tedy od roku 1670 do roku 1683. Následně ho vystřídal Jan Antonín Havele, který jako primátor pobyl v radě deset let, do roku 1693. Posledním členem ve funkci primátora byl Jan Daniel Frodle, který dané třicetiletí dokončil. Včetně těchto tří osob se ve sboru konšelském vystřídalo třicet šest mužů. Z toho šestnáct z nich pak působil i v jiné funkci. Dvě osoby pobýly v těchto třiceti letech na všech třech pozicích. Jiří König za svého patnáctiletého působení v radě strávil nejdříve osm let na postu staršího obecního, poté se stal na rok rychtářem a zbylá léta zastal ve sboru konšelském. Daniel Pátek taktéž započal funkcí staršího obecního, ve které strávil čtyři roky. Následujících pět let strávil ve sboru konšelském, poté dva roky jako rychtář a v roce 1696 se opět stal členem sboru konšelů, a to až do konce sledovaného období. Rychtářů se včetně těchto dvou radních vystřídalo v radě celkem pět. Od roku 1670 do roku 1682 tuto funkci zastával Pavel Štoček. Poté ho vystřídal Lukáš Novoveselský, který strávil v této funkci deset let. Jiří König byl rychtářem v roce 1693. Následně byl na dva roky zvolen Daniel Pátek a toho nahradil Samuel Pátek. Ve funkci starších obecních se pak z celkového počtu padesáti pěti radních na této pozici vystřídalo třicet dva osob.¹⁵⁶

V Pardubicích byly vykonány dvě obnovy městských rad navíc, v roce 1670 a v roce 1689.¹⁵⁷ Celkově tedy proběhlo v Pardubicích mezi lety 1670–1700 patnáct obnov. Pro sledované roky je vypracován podrobný soupis jmen radních, a to rok po roce. Díky němu můžeme sledovat změny v sestavách radních i mimo daných patnáct obnov.¹⁵⁸ Vyjma těchto patnácti obnov se do pardubické městské rady dostaly další tři osoby. V letech 1672–1673 působili na postech starších obecních Jan Fiala a Václav Reysik. Mimo obnovu

¹⁵⁴ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 672 a 690.

V období let 1670–1700 počet obyvatel zajisté stoupl. V roce 1702 byl vytvořen další soupis poddaných za účelem prosazování solního monopolu. Soupis je znám jako solní seznam. Přibližně se díky tomuto seznamu v roce 1702 v Pardubicích nacházelo 867 obyvatel starších deseti let. VIZ: MAUR, Eduard – PÍŠOVÁ, Dagmar: Sčítání konzumentů soli v Čechách roku 1702. Edice pramene, in: *Historická demografie*, roč. 18, 1994, s. 7-8 a 40.

¹⁵⁵ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 31-35. Většina osob také: NA, pozn. 1.

¹⁵⁶ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 31-35.

¹⁵⁷ SOkA Pce, pozn. 134, inv. č. 1099–1106.

¹⁵⁸ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

pak také v roce 1684 zasedl do rady jako starší obecní Jan Kraus. V prvních dvou případech byli v roce 1672 nahrazeni dva starší obecní. Jeden totiž přešel do sboru konšelského a druhý se mezi staršími opět objevuje až v roce 1679, pravděpodobně nemohl funkci na počátku sedmdesátých let vykonávat. V případě Jana Krause se jednalo o sérii úmrtí, která vedla k různému seskupování radních a také uvolnění míst. Jedno z nich pak v roce 1684 zaplnil právě Jan Kraus.¹⁵⁹ Buďto se všechny tyto proměny děly mimo obnovy městských rad anebo v Pardubicích, eventuálně také v jiném městě či městečkách na panství, proběhlo více obnov, k nimž se ale nezachovaly žádné listiny. Pardubice měly tu výhodu, že hejtman panství sídlil na místním zámku a tak například mohlo docházet k ústním dohodám mezi radou a vrchností mimo obnovy rad, které by se pravděpodobně nedostaly ani k české komoře. Kromě těchto zřejmých případů došlo u dvaadvaceti radních k úpravě let, které v městské radě strávili. Mnohdy nastoupili nebo naopak odešli o něco dříve z rady. Díky tomuto seznamu je přehled let, které pardubičtí v radě strávili, přesnější.¹⁶⁰

Díky obnově v roce 1670 se může datovat celé sledované období. Nejvíce radních strávilo čas v městské radě mezi jedním až devíti lety, celkem jich bylo devětadvacet. Dvacet osob působilo ve své funkci mezi deseti až devatenácti lety a zbylých šest pak v rozmezí dvaceti až třiceti let.¹⁶¹ Jeden rok pobýlo v radě sedm osob, šest z nich pracovalo na pozici starších obecních a jeden na postu konšelském, ten však nastoupil do rady až v roce 1699. Tři radní strávili ve své funkci dva roky a jeden radní pak roky tři. Čtyři roky zastali pozici v radě čtyři radní a též čtyři osoby pak setrvaly pět let a šest let to byly čtyři osoby. Tři radní působili ve své pozici sedm let a tři devět let. Deset let pobýla v radě jedna osoba, jedenáct let tři muži a dvanáct let opět jedna osoba. Třináct let setrvali v radě tři radní, čtrnáct let dva radní a patnáct let to byli čtyři radní. Šestnáct let působil v radě jeden muž a dva muži působili v samosprávě let sedmnáct. Tři osoby působily ve funkci devatenáct let a po jednom radním

¹⁵⁹ NA, pozn. 1.

¹⁶⁰ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

Přesný soupis těchto třiceti let byl vytvořen z těchto pramenů a literatury:

NA, pozn. 1.

SOKA Pce, AM Pardubice, kniha městských počtů D3, 1668–1671.

SOKA Pce, AM Pardubice, kniha městských počtů D4, účty obecní města Pardubic nad Labem 1672–1673.

SOKA Pce, AM Pardubice, kniha trhová (Zelená) č. 57.

SOKA Pce, AM Pardubice, Manuál pardubických radních, inv. č. 81.

SOKA Pce, AM Pardubice, Radní protokol 1682 – 1691, kniha č. 51.

SOKA Pce, pozn. 134, inv. č. 1099–1115.

SOKA Pce, AM Pardubice, Purkmistrovský úřad, Karton 6, inv. č. 1229–1266.

SAKAŘ, Josef, pozn. 97.

¹⁶¹ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

S rokem 1700 by se jednalo o jednatřicet let, avšak tento rok byl, co do jmen radních spíše odhadnut, jelikož se nedal z jiných archívních pramenů přesněji sestavit. Proto není daný rok zahrnut ve statistice.

pak dvaadvacet a třiadvacet let. Dvacet pět let strávila v radě jedna osoba a stejně tak šestadvacet let. A nakonec dva radní si svoji pozici udrželi dlouhých třicet let.¹⁶²

Těmi nejdéle působícími radními byli Jan Antonín Havele a Kašpar Marle. Hamerník Jan Havele strávil celé sledované období jako konšel naproti tomu Kašpar Marle, povoláním řezník, působil celá léta jako starší obecní.¹⁶³ O jednu obnovu méně strávil v pardubické radě Martin Stamicz. Jirchář Martin Stamicz pobyl dvacet let jako starší obecní, tedy od roku 1674 do roku 1693, zbylých šest let působil ve sboru konšelském.¹⁶⁴ Pětadvacet let strávil v městské radě Václav Ferdinand Kutnohorský. Pro tohoto muže to bylo dvanáct obnov. Řezník Václav Kutnohorský zastal celé období ve funkci konšelské.¹⁶⁵ Dvacet tři let v jedenácti obnovách zastal v městské radě sládek Tomáš Ždanský. Ten působil celá léta jako konšel.¹⁶⁶ Čas strávený v městské radě nad dvacet let zakončuje Václav Ježek, který pobyl jako radní dvaadvacet let. Do pozice konšela byl zvolen celkem jedenáctkrát.¹⁶⁷ Je zřejmé, že pozice konšela byla mnohem stabilnější než na jiných obnovovacích místech pardubického panství, a radní si tuto pozici drželi déle. Výjimkou byl Kašpar Marle, který i přes dlouhá léta v radě a jistě mnoho zkušeností, nadále zůstával na pozici staršího obecního.

K zjištění věku u pardubických radních byly nejdůležitějším zdrojem matriky. Jedná se o vůbec nejstarší matriky, které se pro toto území dochovaly. Farní úřad Pardubice zastřešoval vyjma Pardubic i mnoho vsí z blízkého okolí.¹⁶⁸ Jediné řazení, podle kterého se dá v matrikách hledat, je to časové. Záznamy z Pardubic se tedy musí vyhledávat mezi všemi

¹⁶² Co se týče počtu obnov, tak zde dominovala opět jedna obnova. Pouze jednu obnovu v radě strávilo deset osob. Po dvě obnovy fungoval jeden radní, sedm radních bylo zvoleno do rady třikrát a devět jich pak působil v radě čtyřikrát. Pět obnov strávil v radě Jan Šelakovský, pro něj to znamenalo jedenáct let působení v pardubické radě. Osm radních bylo zvoleno do svých pozic šestkrát a sedmkrát pak tři osoby. Po osm obnov setrvali ve svých funkcích tři radní a jeden radní zastával svou pozici celkem devětkrát. Tři osoby pobýli v radě po deset obnov a dvě osoby pak obnov jedenáct. Jeden radní strávil v radě celých dvanáct obnov a také obnov čtrnáct. Všech patnáct obnov pak strávily v radě pouze dvě osoby. Aby bylo napočítáno do všech padesáti pěti osob, co se v radě vystřídalo, tak se musí připočíst dané tři osoby, co se do rady dostaly pravděpodobně mimo obnovovací ceremoniál.

¹⁶³ NA, pozn. 1. TĚŽ: SOkA Pce, pozn. 134, inv. č. 1099–1106.

Informace o povolání: Jan Antonín Havele – SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem: Cechy městské*. Pardubice: Nákladem města Pardubic, 1935, s. 17-18.

Kašpar Marle – SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem: Cechy městské*. Pardubice: Nákladem města Pardubic, 1935, s. 110.

¹⁶⁴ NA, pozn. 1. TĚŽ: SOkA Pce, pozn. 134, inv. č. 1099–1106.

Informace o povolání: Martin Stamicz – SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 126.

¹⁶⁵ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 43-44 a 62-92.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 50 a 62-92.

¹⁶⁷ NA, pozn. 1. TĚŽ: SOkA Pce, pozn. 134, inv. č. 1099–1106.

¹⁶⁸ Jednalo se o lokality: Bílé Předměstí Cihelna (část Starého Hradiště), Černá za Bory, Drozdice, Familie, Hůrka, Jesenčanky, Karanténa, Mnětice, Nemošice, Nové Jesenčany – po 1900 z farností Trebosice, Pardubičky, Spojil, Studánka, Svítkov – do 1787 ve farnosti Rosice, Vystřkov, Zámek, Zelené Předměstí a další. VIZ: SOA Zámorsk, sbírka matrik Východočeského kraje 1587–1949, inventární seznam, s. 1553.

lokalitami. Zápisy jsou mnohdy opravdu strohé a některé roky jsou úplně vynechány, na což je ale díky archivářům upozorněno.¹⁶⁹ Pro sledované období bylo možné využít matriky: NOZ 1633–1702, NO 1641–1654, NOZ 1665–1702, OZ 1702–1736.¹⁷⁰ Věk radních lze určit především podle záznamu o úmrtí, kde je uvedeno v kolika letech daná osoba zemřela, nebo alespoň přibližný věk. První matriky však v záznamech zemřelých stáří skonu uvedeno nemají a bohužel mezi lety 1670–1700 mnoho záznamů v matrikách úplně chybí.¹⁷¹ S jistotou je známo, že minimálně u jedenácti osob, které zemřely již v daném období, nelze zjistit podle matrik jejich věk.¹⁷² Buďto se v matrice záznam o úmrtí vůbec nenachází anebo je uveden bez věku skonu. Dále se pro nalezení věku městských radních, alespoň těch starší generace, dá využít soupis poddaných z roku 1651.¹⁷³

Věk nástupu radních do městských funkcí byl zjištěn u dvaceti devíti osob. Do statistiky nebyl zařazen Jan Čermák, jelikož by nastoupil v roce 1699 do rady jako devadesátiletý. V tomto případě se pravděpodobně od poloviny 17. století až do jeho konce pohybovalo v Pardubicích více Janů Čermáků, a proto se dostupné informace nesprávně složily dohromady.¹⁷⁴ Mohlo se jednat, jak tomu často bývalo, o otce se synem. Naopak zařazení Václava Kutnohorského do statistiky bylo provedeno až po náležitém zvážení. V soupisu poddaných z roku 1651 figurují totiž dvě oddělené domácnosti, ve kterých se Václav Kutnohorský vyskytuje. Jeden by do funkce konšelské nastoupil jako osmdesátiletý a druhý jako dvačtyřicetiletý.¹⁷⁵ Jelikož Václav Kutnohorský strávil v městské radě poměrně dlouhý čas, a zemřel někdy v roce 1695, nebo v první polovině roku 1696, poněvadž se rada obnovovala až v červnu toho roku, tak pan Kutnohorský, který by nastoupil do rady

¹⁶⁹ Příklad zápisu o úmrtí: Roku 1687 – 20. Martinus: Zemřelo děťátko Pana Václava Součka, pochováno u sv. Jana; Roku 1687 –3. Aprilis: Dokonala svůj život Paní Kateřina Holubová, pochována dne 14. při chrámu Páně sv. Jana. VIZ: SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Pardubice, sig. 1491, 1665–1702. s. 188.

¹⁷⁰ SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Pardubice, sig. 1490, 1633–1702. Až na výjimky chybí zápisy zemřelých z let 1674–1685.

SOA Zámorsk, matrika NO, farní úřad Pardubice, sig. 1490A, 1641–1654.

SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Pardubice, sig. 1491, 1665–1702. Matrika pouze pro Pardubice. Zápisy zemřelých z let 1669–1673 a 1676 mezerovité, z let 1674–1675 a 1677–1685 chybí, stejně tak i z devadesátých let.

SOA Zámorsk, matrika OZ, farní úřad Pardubice, sig. 1516, 1702–1736.

¹⁷¹ SOA Zámorsk, pozn. 168, s. 1554, 1555 a 1564.

¹⁷² Jedná se o osoby, které měly během sledovaného období v obnovovacích záznamech poznámku, že v úřadu zemřeli. Což se tedy u většiny radních v matrikách bohužel nepotvrdilo a to právě díky chybějícím záznamům. V následujících letech však záznam v matrice nemají, proto zápisy tehdejších písařů jsou brány jako hlavní vodítko. Jedná se o radní: Jan Jiří Wolf, Václav Tureček, Václav Staněk, i když jeho případ je mnohem více nepřehledný. Dále Jan Klebsatle, Zikmund Růžička, Jan Holub, František Fidler, Matěj Šťastný Wolf, Václav Kutnohorský, Lukáš Novoveselský a Václav Antonín Souček.

¹⁷³ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 672–690.

¹⁷⁴ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, str. 674.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 672 a 676.

v osmdesáti letech, zemřel zhruba ve věku sto pěti let. Z tohoto důvodu byl do rady zařazen mezi radní mladší Václav Kutnohorský.¹⁷⁶ U Václava Staňka zjištěn věk nebyl, jelikož zemřel v době, kdy chybí matriční záznamy a ani v soupisu poddaných o tomto muži není zmínka. Avšak v obnovovací listině z roku 1683 je uveden u jeho jména křížek. Václav Staněk tedy mezi obnovami roku 1681, kde ještě byl zvolen, a rokem 1683 zemřel. Zmíněn je zde hlavně proto, jelikož od roku 1694 opět figuruje v městské radě, nyní ne jako starší obecní, ale jako konšel.¹⁷⁷ Nebýt tohoto detailu, pravděpodobně by tyto dvě osoby splynuly v jednu.

Vstupní věk radních do městských funkcí byl v rozmezí devětadvaceti let až do věku čtyřiasedmdesáti. Průměrně nastupovali pardubičtí radní do městské samosprávy zhruba v necelých čtyřiceti osmi letech.¹⁷⁸

Velmi zajímavým zjištěním jsou informace o povolání. Živnosti, které byly pro radní hlavním zdrojem příjmu, měly různorodý charakter. V Pardubicích působilo na konci 17. století hned několik cechů, do kterých se mnoho daných povolání, jež byly součástí života radních, sdružovalo. Mezi ty významné a co do počtu radních hojně obsazované patřily: cech kovářský, kolářský a bečvářský, cech krejčovský a postřiháčský, cech mlynářský, pekařský a sladovnický, cech řeznický, cech soukenický a cech tkalcovský.¹⁷⁹ Literatura, která se přímo zabývá městskými cechy a také byla velkým přínosem ke zjištění povolání u mnohých radních, je kniha od Josefa Sakaře. Celý pátý díl Dějin Pardubic nad Labem se zabývá pardubickými cechy, jejich vznikem a jejich členy.¹⁸⁰ Kromě cechovních knih a literatury bylo možné najít informace o povolání v soupisu poddaných z roku 1651 a také v berní rule z roku 1654.¹⁸¹

Z padesáti pěti osob, které působily ve sledovaném období v pardubické samosprávě, bylo povolání zjištěno u jednačtyřiceti z nich. Těchto čtyřicet jedna radních bylo vyučeno

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 676.

Je také známo, že si Václav F. Kutnohorský vzal paní Mandalenu. Avšak ani tento fakt nebyl u těchto stejnojmenných mužů ten výlučný, jelikož oba Kutnohorští jsou v soupisu poddaných zapsaní, že měli za ženu paní Mandalenu.

¹⁷⁷ NA, pozn. 1, rok 1683, 1694.

¹⁷⁸ K tomuto číslu jsem došla přes následující prameny:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 672 a 690.

SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1490.

SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1490A.

SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1491.

SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1516.

NA, pozn. 1.

¹⁷⁹ SOkA Pce, Kniha cechovní, inventární seznam: Pardubice. s. 129-175.

¹⁸⁰ SAKAŘ, Josef, pozn. 163.

¹⁸¹ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 672-690.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TĚŽ: NA, pozn. 4.

a pracovalo v jednadvaceti různých řemeslech. Nejvíce zastoupená profese mezi radními byl řezník, těch v radě pracovalo, alespoň podle dostupných informací, jedenáct. Další profese byly obsazeny menšími počty osob. Druhým nejvíce zastoupeným zaměstnáním byl krejčí, tomuto povolání se věnovali čtyři radní, tři osoby pak působily jako kramáři. Po dvou osobách pak byla zastoupena řemesla jako: mlynář, sládek, soukeník, švec, a dokonce také chirurg. Třinácti zbylým profesím se věnoval vždy jeden radní. Mezi tato řemesla patřili: barvíř, hamerník, jirchář, konvář, kožišník, kupec, malíř, písař, rybář, tlumočník, zámečník, zámecký kovář a zedník.¹⁸²

V pardubické samosprávě spolu i přes veškerá nařízení zasedali příbuzní. V nejčastějším případě se jednalo o otce se synem, kteří byli společně součástí jedné rady, anebo syn nastoupil do funkce právě po svém otci. Pardubice nebyly výjimkou z pravidla, tento problém se týkal všech měst a městeček pardubického panství. V tomto městě jde o dvanáct rodin, které měly mezi lety 1670–1700 více než jednoho člena v městské radě.¹⁸³

Z rodiny Bělských to byl otec Jan, který strávil v městské radě čtrnáct let.¹⁸⁴ Se svým synem Pavlem působili v radě společně dva roky, tj. mezi lety 1693–1694. Jan Bělský byl celé období ve funkci konšela, jeho syn zastával pozici staršího obecního. Ten ale v radě strávil pouze tři roky.¹⁸⁵ František Albrecht Fidler a jeho syn Jan Kryštof Fidler byli další příbuzenskou dvojicí, která působila v pardubické radě.¹⁸⁶ František Fidler zastával pozici konšela a také staršího obecního sedmnáct let. Jeho syn strávil jako konšel čtyři roky, ale pravděpodobně v radě působil i na počátku 18. století. Fidlerovi spolu nikdy neusedli do jedné rady.¹⁸⁷ Oba pracovali jako kramáři.¹⁸⁸ Žena Františka Fidlera se po manželově smrti podruhé vdala, a to za jeho kolegu Jana Antonína Havelého, i pro něj to bylo druhé manželství.¹⁸⁹ Jan a Rudolf Holubovi byli dalšími rodinnými příslušníky, kteří usedli v městské radě. Jan Holub strávil v radě třináct let, nejdříve jako starší obecní a poté konšel.¹⁹⁰ Jan pracoval jako

¹⁸² K těmto informacím jsem dospěla na základě těchto pramenů a literatury:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 672-690.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

SAKAŘ, Josef, pozn. 163.

¹⁸³ NA, pozn. 1, TÉŽ: SOKA Pce, pozn. 134, inv. č. 1099–1106.

¹⁸⁴ SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 129.

¹⁸⁵ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

¹⁸⁶ SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 185.

¹⁸⁷ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

¹⁸⁸ SAKAŘ, Josef, pozn. 163, s. 45 a 46.

¹⁸⁹ SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 78, TÉŽ: ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 38.

¹⁹⁰ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

zámecký kovář.¹⁹¹ Jeho syn Rudolf působil pět let jako starší obecní. Holubovi spolu také nikdy neusedli do rady společně. U rodiny Jelínků není znám rodinný stav radních, Jakuba a Jiřího Josefa. Krejčí Jakub Jelínek setrval v radě jako starší obecní pět let.¹⁹² Jaký byl jeho příbuzenský vztah k Jiřímu Josefu, se neví, ale jeho bratrem, tedy nevlastním, byl radní Jan Čermák. Jejich matka Lidmila byla nejprve provdána za pana Čermáka a po smrti svého manžela si následně vzala pana Jelínka.¹⁹³ Jiří Josef Jelínek strávil v pardubické radě třináct let na pozicích konšela i staršího obecního. Od roku 1689 do roku 1693 působili Jelínkovi v radách pospolu.¹⁹⁴ Další rodinou, kde pracovali společně otec se synem, byli Ježkovi.¹⁹⁵ Jakub Ježek spolu se svým synem Václavem byli v roce 1670 zvoleni do jedné rady. Jakub jakožto starší obecní a jeho syn jako konšel, pro Jakuba to bylo zároveň jediné působení v městské radě ve sledovaném období. Václav Ježek působil v radě dvaadvacet let, a to stále na pozici konšelské.¹⁹⁶ Rodina byla spřízněna s Čermákovými, jelikož se Jakub Ježek oženil s dcerou Jana Čermáka Alžbětou.¹⁹⁷ Václav Ježek byl tedy vnukem Jana Čermáka. Jak již bylo řečeno, Jan Čermák měl nevlastního bratra Jakuba Jelínka, tudíž i Jelínkovi se dostávají do příbuzenské roviny. Matka Jakuba Jelínka Lidmila byla totiž prababičkou Václava Ježka.

V roce 1670 spolu do jedné rady usedli také Jan mladší a Jan starší Klebsatlovi, zvaní z Milhausu. Jan starší nastoupil do rady mezi lety 1670–1700 pouze v roce 1670 a to jako konšel. Jan mladší působil v roce 1670 jako starší obecní a následující rady již zastával funkci konšela.¹⁹⁸ Oba pracovali jako řezníci.¹⁹⁹ Není známo v jakém rodinném vztahu Klebsatlovi byli, pravděpodobně se jednalo o otce se synem. Dalšími neznámými byli Jan a Nykodem Krausovi. Krausovi spolu neusedli do stejné rady, Jan Kraus, povoláním barvíř,²⁰⁰ dokonce nikdy nebyl oficiálně zvolený. Zasedl pouze jako starší obecní v roce 1684, kdy se podle doložených informací obnova rady nekonala. Nykodem působil v pardubické samosprávě dvanáct let, a to na pozicích konšela i staršího obecního. Václav Kutnohorský a jeho syn Martin strávili v městské radě celkem dvacet devět let.²⁰¹ Oba pobývali ve funkci konšelské

¹⁹¹ SAKAŘ, Josef, pozn. 163, s. 36.

¹⁹² ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

¹⁹³ SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 422.

Lidmila se nejprve provdala za Jana Kašpara Čermáka a po jeho smrti se provdala podruhé za Jana Jelínka. VIZ: SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 128 a 180.

¹⁹⁴ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

¹⁹⁵ SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 407.

¹⁹⁶ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

¹⁹⁷ SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 293.

¹⁹⁸ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

¹⁹⁹ SAKAŘ, Josef, pozn. 163, s. 107 a 110.

²⁰⁰ SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 130.

²⁰¹ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

a v cechu řeznickém.²⁰² Václav Kutnohorský si vzal sestru Jana Šelakovského Mandalenu.²⁰³ Šelakovský působil taktéž v cechu řeznickém, a v radě pobyl jedenáct let.²⁰⁴ Martin Kutnohorský si zase vzal Kateřinu, dceru Kašpara Marleho, který byl shodou okolností také řezníkem. Václav a Martin Kutnohorští se spolu v jedné radě nestřetli. Martin svého otce v radě vystřídal po jeho smrti. Hned následující rok zasedl do pardubické samosprávy.²⁰⁵ U Daniela a Samuela Pátkových není jejich příbuzenský vztah znám. Řezník Daniel Pátek strávil v městské radě patnáct let a působil na všech třech pozicích. Samuel působil ve sledovaném období čtyři roky jako rychtář.²⁰⁶ Zapsán byl v cechu mlynářském, pekařském a sladovnickém, ale není známo, jakému z těchto řemesel se věnoval.²⁰⁷ Pátkovi dané čtyři roky, které Samuel pobyl v radě, pracovali spolu. Podle věku narození by se mohlo jednat o bratry.²⁰⁸ Jan Řehoř Souček a jeho syn Václav Antonín Souček dohromady působili v městské radě po čtrnáct obnov, což u těchto dvou znamenalo devětadvacet let. Oba zastávali funkci konšela, Jan devatenáct let a Václav let deset. Do roku 1688 zastával konšelskou pozici Jan Řehoř Souček a následně od roku 1689 byl do rady pravidelně volen jeho syn. Součkovi se tedy v jedné radě nikdy nestřetli. Václav a Václav Staňkovi byli zvláštním případem. Nejprve v radě seděl starší obecní Václav Staněk sedm let, a to v roce 1674 a mezi lety 1677–1682. Ten samý pravděpodobně působil v letech 1670–1676 jako městský slanař. Poté od roku 1694, zhruba deset let po smrti Václava Staňka staršího obecního, zastával Václav Staněk šest let roli konšela.²⁰⁹ Tento Staněk byl v roce 1702 zvolen primátorem.²¹⁰ Posledními rodinnými příslušníky byli bratři Jan Jiří Wolf a Matěj Šťastný Wolf zvaní z Krigsfeldu. Wolfovi neusedli do městské rady spolu. Nejprve ve funkci konšela strávil sedm let Jan Wolf a poté působil v radě devět let Matěj, z toho jeden rok jako starší obecní a poté jako konšel.²¹¹

Další vdavky mezi radními, které rodiny spříznily dohromady, proběhly mezi Alžbětou Bělskou, vdovou po Janu Bělském, a Janem Danielem Frodlou z Tatenic.²¹² Dále se Václav Antonín Trochopeus oženil s dcerou Jana Daniela Frodla Marií, tehdy již vdovou.²¹³

²⁰² SAKAŘ, Josef, pozn. 163, s. 109 a 110.

²⁰³ SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 147.

²⁰⁴ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 47.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 37 a 62-92.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 44 a 62-92.

²⁰⁷ SAKAŘ, Josef, pozn. 163, s. 82.

²⁰⁸ Daniel Pátek: SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1516, s. 124.

Samuel Pátek: SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1516, s. 195.

²⁰⁹ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

²¹⁰ SAKAŘ, Josef, pozn. 97, s. 41.

²¹¹ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 49-50 a 62-92.

²¹² SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 181.

4.2 Městská rada v Přelouči

V Přelouči se k roku 1651 nacházelo 329 obyvatel.²¹⁴ Během sledovaných třiceti let se vystříдалo na pozicích konšelských, rychtáře a starších obecních celkem padesát dva osob. Z těchto padesáti dvou radních zastávalo více než jednu funkci sedmnáct mužů, bereme-li v potaz pouze tři stěžejní pozice městské rady, jako byl konšel, rychtář a starší obecní. Konšelů v městské radě působilo třicet sedm, z čehož sedmnáct osob si vyjma konšelského úřadu vyzkoušelo i pozici jinou. Z těchto sedmnácti konšelů se jich šest stalo rychtářem a dvanáct zasedalo ve funkci starších obecních. Jeden člen městské rady, Jiří Krauz, působil během let 1670–1700 jako rychtář, starší obecní i jako konšel.²¹⁵ Na post rychtáře bylo v tomto období dosazeno osm osob. Samuel Ježek byl přeloučským rychtářem po tři obnovy městských rad, v této době se rada obnovovala opravdu každý rok, tudíž i jeho funkce trvala pouhé tři roky. Je možné, že byl rychtářem i v předchozích letech, k těmto údajům ale nejsou uchovány obnovovací listiny. Poté se ve funkci držel tři roky Václav Chlumecký. V roce 1681 byl zvolen rychtářem Jan Čermák. Následující obnovou získal místo Štěpán Reinwetter, který pozici zastával v letech 1683–1684 a poté v letech 1687–1693. Mezi Reinwettrem vyplnil místo rychtáře Samuel Rokos. Při obnově v roce 1694 byl zvolen do funkce Jiří Krauz. Následující dvě období byl přeloučským rychtářem Štěpán Krauz. Roku 1699 získal pozici Jakub Maršálek.

Primátorskou funkci, tedy tu nejvyšší v městské radě, si podrželo pět konšelů. Mezi lety 1675–1677 byl na nejvyšší pozici Jan Šnobl. V roce 1678 ho vystřídal Matěj Kohout. Nejdéle se na postu primátorském udržel Jan Reinwetter, který tuto funkci zastával patnáct let, byl zvolen celkem pětkrát. V roce 1694 obdržel pozici primátora Matěj Lešák a od roku 1696 patřila funkce Václavu Chlumeckému.

Nejdéle působícím radním v Přelouči byl ve sledovaném období Václav Chlumecký. Od roku 1675 působil v městské radě jako konšel. V letech 1678 a 1680 zastával funkci

Není ale jisté, že šlo konkrétně o Jana Bělského, který působil ve sledovaném období v městské radě. Za Bělským je ještě napsán přídomek mladší.

²¹³ SAKAŘ, Josef, pozn. 112, s. 135.

²¹⁴ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 697.

Počet obyvatel bude k roku 1670 pravděpodobně vyšší, ale díky tomuto soupisu je možné si představit, kolik osob se v Přelouči, alespoň zhruba, nacházelo a jaká část obyvatelstva byla z tohoto počtu obyvatel do rady zahrnuta.

Díky solnímu seznamu z roku 1702, je známo, že se v Přelouči nacházelo přibližně 526 obyvatel křesťanského vyznání a 12 obyvatel židovského vyznání, starších deseti let. VIZ: MAUR, Eduard – PÍŠOVÁ, Dagmar, pozn. 154, s. 40.

²¹⁵ Jiří Kraus se v roce 1687 stal konšelem, následující obnovu v roce 1694 byl zvolen jako rychtář a v letech 1696–1697 působil jako starší obecní, v roce 1699 byl Jiří Kraus opět ve sboru konšelském.

městského rychtáře a hned při následující obnově se vrátil na post konšelský, který pak zastával po celé sledované období. Poslední léta v radě strávil ve funkci primátora, do které byl opakovaně dosazen celkem třikrát. V roce 1675 byl zvolen do sboru konšelského jako poslední osoba, tudíž je možné že v dřívějších letech nepůsobil v městské radě, avšak v posledních letech sledovaného období zastával funkci nejvyšší, proto je možné, že i na počátku 18. století byl součástí rady města Přelouč. Václav Chlumecký strávil v radě dvacet pět let. Dlouhé působení měl za sebou také Václav Chmelík. Chmelík setrval v radě po devět obnov. V roce 1677 získal pozici jako starší obecní, ve které strávil pouze jediný rok. Poté byl zvolen až v roce 1681 do funkce konšela a v této pozici setrval i následujících sedm obnov. Celkem strávil v městské radě dvacet let a je možné, že působil i v následujících radách na počátku 18. století, stejně jako jeho kolega. Devět obnov v radě strávil také Jiří Hasejk. Jiří Hasejk byl pravidelně volen do přeloučského sboru od roku 1675. Jako konšel v městské radě působil celkem devatenáct let. Naposled byl zvolen v roce 1687. Po devět obnov byl zvolený i Jan Reinwetter. Ten pracoval v radě taktéž devatenáct let, dokonce i ve stejných letech jako Jiří Hasejk. Čtyři roky působil jako konšel a zbylých patnáct let byl na pozici primátora. Poslední osoba, která po dlouhých devět obnov zastávala pozici v městské radě, byl Václav Pelikán. Václav Pelikán strávil v městské radě patnáct let, zemřel dva roky po obnově v roce 1687. Po celou dobu v městské radě působil ve funkci konšelské.

Celých třicet let se v městské radě, tedy spíše pětadvacet vezmeme-li v potaz, že první obnova proběhla v roce 1675, udržel Václav Chlumecký. Největší podíl radních tvoří osoby, které působil v radě mezi jedním až devíti roky. Z celkových dva a padesáti osob se do této skupiny řadí třicet dva radních. Pouhý jeden rok setrvaly v radě čtyři osoby. Dvě z nich se dostaly do rady až v roce 1699, tudíž je možné, že v následujících obnovách, po roce 1700, měly v městské radě stále své místo. Sedm mužů pobylo v radě dva roky. Tři roky působil v radě šest radních a u čtyř let tomu bylo stejně tak, pět let v radě strávila pouze jedna osoba. Po šest let se v radě ukázalo sedm osob a jeden radní pak zastával své povinnosti sedm let. Celkem osmnáct osob zastávalo své funkce v radě mezi deseti až devatenácti lety. Tři muži strávili v radě deset let, jeden pak jedenáct let a stejně tak i dvanáct let. Dvě osoby plnily své povinnosti třináct let a o dva roky déle pak v městské radě působili tři radní. Šestnáct let, tedy již nadpoloviční většinu času, pracovali v radě dva měšťané a sedmnáct let pak tři radní.

Kolonku uzavírají dva muži, jež strávili v městské radě úctyhodných devatenáct let. Dvacet let a více strávili v přeloučské radě pouze dva měšťané.²¹⁶

Věková hranice pro vstup do městské rady nebyla nijak stanovena. Pokud byl muž dostatečně finančně zajištěný a mohl se věnovat vyjma své práce i městským povinnostem, tak pro něj věk nebyl natolik rozhodující. Pravděpodobně musel být radní alespoň plnoletý. Věk jednotlivých radních byl zjistitelný z několika zdrojů. Jedním z nich byl soupis poddaných z roku 1651. Někteří radní, převážně ti v pokročilejším věku se dali dohledat již v tomto soupisu.²¹⁷ Dalším pramenem, díky kterému lze sestavit věkovou strukturu radních, jsou matriky. Avšak jedná se o úplně první matriky, které jsou k farnímu úřadu Přelouč uchovány. Chronologicky jdou matriky za sebou a ve většině případů jsou v jedné knize zapsány záznamy o narození, oddání i úmrtí. Pro období let 1670–1700 je možné hledat hned v pěti matrikách, které by mohly věk radních objasnit. Jedná se o matriky: N 1637–1649, NOZ 1650–1666, NOZ 1665–1688, NOZ 1688–1710 a NOZ 1711–1729.²¹⁸ Pro tento účel je vhodné hledat záznamy o úmrtí. I přes velkou pramennou základnu se mi nepodařilo dohledat věk ke všem dvaapadesáti radním. Některé zápisy totiž neuvádějí věk úmrtí dané osoby, ale pouze den skonu, proto, pokud není znám věk narození, není možné s tímto údajem dále pracovat.²¹⁹ Spousta radních se narodila ještě před rokem 1637 a teprve z tohoto roku lze vyčíst první záznamy o narození, tudíž dohledání z těchto pramenů nemůže být úplné.

²¹⁶ NA, pozn. 1.

Jelikož se rada neobnovovala každý rok, tak léta, která radní strávili v městské radě, se různí k počtu obnov. Pro jednoho radního čtyři obnovy znamenaly, že v městské radě strávil čtyři roky, ale pro druhého to mohlo znamenat až dvanáct let.

Po jednu obnovu setrvalo v radě devět mužů, dvě obnovy pak v radě strávilo osm osob. Tři obnovy vytrvalo v radě šest měšťanů, a devět mužů pak pobýlo v radě čtyři obnovy. Po pět obnov setrvalo v radě pět osob a po šest obnov tomu bylo u čtyř osob. Sedm renovací přetrvalo v radě pět osob a jedna osoba vytrvala v radě po osm obnov. Po devět obnov strávili v přeloučské radě čtyři osoby a jedna jediná osoba pak byla zvolena po celou délku sledovaného období tj. po třináct obnov.

²¹⁷ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 690–697.

²¹⁸ SOA Zámorsk, matrika N, farní úřad Přelouč, sig. 1797, 1637–1649.

SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Přelouč, sig. 1798, 1650–1666.

SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Přelouč, sig. 1799, 1665–1688.

SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Přelouč, sig. 1800, 1688–1710.

SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Přelouč, sig. 1801, 1711–1729.

Matriky nejsou nijak abecedně sepsány, jde pouze o chronologické zápisy, které jsou zařazeny pouze k narození, oddání nebo úmrtí. Farní úřad Přelouč zajišťoval soupis matrik pro územní obvod, kam spadaly vyjma Přelouče: Benešovice, Břehy, Jankovice, Kozašice, Lhota (dř. Lhota pod Přeloučí), Lohenice – část do 1840 ve farnosti Lázně Bohdaneč, Mokošín, Semín – část, od 1786 ve farnosti Kladruby nad Labem, Škudly, Výrov a další části, jež spadali do přeloučského úřadu pouze nějakou částí nebo pouze v určitém období. VIZ: SOA Zámorsk, pozn. 168, s. 1688.

Pod konkrétním rokem a měsícem se muselo město Přelouč hledat mezi všemi těmito městečky a vesnicemi.

²¹⁹ Bez uvedení věku úmrtí jsou zápisy například pro Jiřího Dandu nebo Jan Ventourka: SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1799, s. 140.

Některé části matrik jsou také velice špatně čitelné.²²⁰ Značným problémem, na který je nutné upozornit, je, že záznamy jsou v těchto prvních matrikách značně strohé, a proto může docházet k záměnám jmen.²²¹ Častokrát se také stávalo, že byli potomci pojmenováni po svých rodičích a není pak tedy možné zjistit, zda se jedná o konkrétní hledanou osobu anebo jeho syna či otce nebo také jiného příbuzného se shodným jménem.²²² Pouze u významné hrstky jmen bylo v záznamu zapsáno, že se jednalo o radního pána. Proto jsou závěry v tomto případě spíše orientační, jelikož mohlo dojít snadno k záměně.

Z padesáti dvou měšťanů, jež zastávali některou z funkcí v městské radě, se podařilo zjistit věk u třiceti tří. Z této příčiny se bude analýza týkat pouze tohoto počtu osob. Věk mužů při vstupu do městské rady byl velice rozmanitý. Roli mohlo hrát to, zda již některý z příbuzných usedl v radě a mohl se tak zaručit za svého mladšího příbuzného. Věk vstupu do rady se tedy pohybuje od dvaceti sedmi let až do úctyhodných osmdesáti tří let. Průměrný nástupní věk do přeloučské rady byl necelých čtyřicet osm let.²²³

V Přelouči bylo k dispozici mnoho různých cechů, díky čemuž byla povolání radních pestře rozvrstvena. Profese radních bylo možné dohledat hned z několika pramenů a pro tyto účely se informace daly vyhledat také v literatuře. Z pramenů se jedná opět o soupis poddaných podle víry z roku 1651,²²⁴ dále se dají vyčíst povolání z berní ruly z roku 1654²²⁵ a v neposlední řadě jsou významným pramenem knihy cechovní. Mezi cechy, které v Přelouči ve sledovaném období působily, můžeme zařadit: cech novoševcovský, cech mlynářský

²²⁰ SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1799, s. 117,118, 140,141 a další.

²²¹ Záznam k narození: Přelouč, 6. Dcember, Anno 1688 – Pokřtěno jest dítě jménem Václav. Ot. Lukáš Holý. Mat. Ludmily. K. Václav Bělský. Václav Tejnecký namísto Jana Ratajskýho. Dorota Černá. – SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1800, s. 3.

Záznam k úmrtí: z Města Přelouče, 20. January, Anno 1708 – Dokonal svůj život Antonín, syn P. Jana Ratejskýho, stáří 7. dnů, jehožto tělo při chrámu sv. Jakuba v témž místě Přelouči pohřbeno jest. – SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1800, s. 275.

²²² Takovýto případ je přímo v městské radě. V obnovovacích listinách z let 1685 a 1687 se nachází mezi konšely osoba se jménem Václav Pelikán, dále pak ve stejných letech, je mezi staršími obecními zaznamenán Václav Pelikán mladší. Zde se pravděpodobně jedná o otce se synem. Při dohledávání věku těchto dvou osob shodného jména je proces složitější, i když zde bychom se mohli opřít o to, že by se mělo jednat o nějaký věkový odstup s ohledem na příbuzenské vztahy. Navíc s tím, že se jedná o dvě různé osoby, můžeme předem počítat.

U jednotlivých radních, kteří nemají jmenovce v městské radě, si ale nemůžeme být jisti, jestli náhodou v Přelouči nežila osoba se shodným jménem. I když se jednalo o město s velmi malým počtem obyvatel, tak ani tak nemůžeme tuto shodu vyloučit.

²²³ K tomuto číslu jsem došla přes následující prameny:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 690-697.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1797.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1798.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1799.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1800.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1801.

²²⁴ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 690-697.

²²⁵ ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TĚŽ: NA, pozn. 4.

a pekařský, cech řeznický, cech pořadní – spojených řemesel, cech krejčovský a cech tkalcovský.²²⁶ Mnoho městských cechů si začalo vést své cechovní knihy až v pozdější době, proto ani v tomto případě nelze vytvořit zcela kompletní seznam povolání. Z pramenné základny cechovních knih lze pro tyto účely využít jen cechovní knihu řeznickou, kde byli zapsáni mistři, tovaryši a učni již ve sledovaném období.²²⁷ Stejně tak jako u věku, tak i u určování povolání lze snadno zaměnit stejnojmenné osoby. Nicméně se povolání podařilo dohledat k třiceti osmi osobám sedících v městské radě. Těchto třicet osm osob mělo čtrnáct různých povolání. Nejvíce se v městské radě nacházelo řezníků, toto povolání se nalézalo u třinácti osob. Druhé nejzastoupenější povolání byl švec, těch v radě působilo celkem šest. Tři radní pracovali jako krejčí a pekaři. Hospodář, kovář a tkadlec byly pozice zastoupené po dvou osobách a po jednom muži z rady byla zastána řemesla jako koláčník, kolář, mlynář, mydlář, pláten barvíř, sedlák a zámečnick.²²⁸

Veškeré předpisy, které přikazovaly, jak a kdo by měl do rady usednout, se častokrát v mnohém nedodržovaly. Porušovaným pravidlem bylo, že do městských rad zasedali příbuzní. Někdy se nestřetli v městské radě, ale pouze se vystřídali, většinou otec předal své místo synovi. Byly zde ale i případy, kdy přímo v jedné radě zasedli blízcí příbuzní. Vše ale proběhlo pod volbou a schválením hejtmána panství i české komory, tudíž měly tyto příbuzenské vztahy v radě potvrzeny. Přes veškeré podmínky, které museli měšťané splňovat je jasné, že se funkce v městské radě týkaly jen hrstky obyvatel ve městě.

Snad nejvýznamnější rodinou, která pravidelně zasedala v městské radě, byla rodina Reinwetrova. V roce 1638 se do Přelouče přiřazenil důstojník Jan Reinwetter. Již v roce 1640 se stal primátorem města a tato pozice mu zůstala až do jeho smrti v roce 1662.²²⁹ Ve sledovaném období se v městské radě vystřídali tři muži tohoto příjmení. Nejstarším synem onoho důstojníka byl stejnojmenný Jan Reinwetter, který se stejně jako jeho otec stal primátorem města. Jeho mladší syn Štěpán taktéž zasedal v městské radě a také on se stal

²²⁶ SOKA Pce, Kniha cechovní, inventární seznam: Přelouč, s. 176-190.

Název novoševcovský cech vznikl tím, že byl cech ševcovský po třicetileté válce obnoven. Tento cech tedy mohl být dříve zrušen nebo pod vlivem války nebyl v provozu. Po jeho obnově získal cech název novoševcovský. Stejně tomu mohlo být i v dalších městech a městečkách na panství.

²²⁷ SOKA Pce, AM Přelouč, Cech řezníků, kniha č. 2.

²²⁸ K těmto informacím jsem dospěla na základě těchto pramenů a literatury:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 690-697.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TĚŽ: NA, pozn. 4.

SOKA Pce, pozn. 227.

LEDR, Josef: *Dějiny města Přelouče nad Labem*. V Přelouči: Nákladem města, 1926.

Petr Charvát je uváděn buď jako pekař nebo přímo konkrétněji jako koláčník. Zajisté spadal pod cech mlynářský a pekařský a vyráběl tedy konkrétní druh pečiva.

²²⁹ VOREL, Petr, pozn. 30, s. 81.

na počátku 18. století primátorem.²³⁰ I Janův syn Michal Reinwetter zastával pozici v městské radě, a to v období, kdy usedal v radě i jeho strýc Štěpán. Michal Reinwetter byl také radním písařem, což ještě navýšilo moc této rodiny. Všichni tři navíc byli členy jednoho cechu, a to řeznického. I v následujícím století byla tato rodina zastoupena v městských radách.²³¹ Do pardubické rady usedl František Reinwetter, který byl v příbuzenském vztahu s touto rodinou. On sám se narodil v Přelouči,²³² jeho otcem byl také důstojník Jan Reinwetter, tudíž měl i dva bratry, kteří patřili do přeloučské rady, staršího Jana a mladšího Štěpána.

Mezi lety 1670–1700 pak měly větší zastoupení v radách rodiny Čermáků, Hellerů, Kalinů, Kohoutů, Krauzů, Pelikánů, Ratejských, Rokosů a Šutků.²³³ Z rodiny Čermáků zasedly do rady tři osoby. Jan Čermák, který setrval v radě celých šestnáct let, Daniel Čermák a Pavel Čermák, kteří oba pobýli ve funkcích pouhé dva roky. Jan a Pavel byli bratři, ale u Daniela Čermáka nebyly bližší informace o rodinných vztazích nalezeny, ale podle věku by i Daniel mohl být s Janem a Pavlem v bratrském vztahu.²³⁴ Jan a Daniel Čermákovi byli ševci,²³⁵ avšak Pavel byl v cechu tkalcovském.²³⁶

Z rodiny Hellerů do rady usedl Václav Heller a jeho syn Tomáš. Oba však strávili v městské radě krátký čas.²³⁷ Manželka Václava Hellera Alžběta se po smrti svého manžela podruhé vdala. Jejím druhým manželem se stal radní Jiří Racek. I pro něj to bylo druhé manželství.²³⁸ Další rodinou byli Kalinovi, Matěj Kalina a jeho syn Jan strávili v městské radě oba méně než pět let.²³⁹ Matěj Kalina byl povoláním kolář,²⁴⁰ jeho syn ho však v jeho povolání nenásledoval, stal se z něj řezník.²⁴¹ Jindřich a Matěj Kohoutovi strávili v městské radě celkem devatenáct let.²⁴² U těchto mužů není známo, v jakém rodinném vztahu k sobě byli, není zde k dispozici ani věk, tudíž ani pro odhad nejsou nalezené žádné bližší informace.

²³⁰ LEDR, Josef, pozn. 228, s. 361.

²³¹ LEDR, Josef, pozn. 228, s. 356-366.

²³² SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1797, s. 13.

²³³ NA, pozn. 1.

²³⁴ VOREL, Petr, pozn. 30, s. 234-237.

²³⁵ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 691-695.

²³⁶ LEDR, Josef, pozn. 228, s. 398.

²³⁷ NA, pozn. 1.

Václav Heller strávil v městské radě čtyři roky a jeho syn Tomáš pak tři roky.

²³⁸ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 331.

²³⁹ NA, pozn. 1.

Jan Kalina fungoval v radě po dobu čtyř let a Matěj pak dva roky.

²⁴⁰ ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, s. 689.

²⁴¹ SOkA Pce, pozn. 227, s. 112.

²⁴² NA, pozn. 1.

Jindřich pobýl v radě sedm let a jeho syn pak let dvanáct.

Nejvíce mužů měla v městské radě rodina Krauzů. I přes hojné zastoupení není o této rodině mnoho známo. Podle obnovovací listiny z roku 1678 zemřel Jan Krauz již v roce 1677.²⁴³ V radě setrval nejdéle Jiří Krauz a to třináct let, dále pak František Krauz, u kterého to bylo deset let, oba byli podobného věku²⁴⁴ a působili v cechu řeznickém,²⁴⁵ s velkou pravděpodobností se jednalo o bratry. Jan Krauz tak mohl být jejich otec. Poslední Krauz, který v těchto třiceti letech zasedl do přeloučské rady, byl Štěpán Krauz. Ten do rady usedl v letech 1696–1697, stejně jako Jiří Krauz.

Václav Pelikán a Václav Pelikán mladší byli dlouholetými členy rady. Oba v radě strávili patnáct let a v letech 1685 a 1687 dokonce fungovali v radě spolu. Pro Václava Pelikána to byli jeho poslední dvě období, kdy byl do rady zvolen. Funkční období po obnovení rady v roce 1687 nedokončil, jelikož v roce 1689 zemřel.²⁴⁶ Pro Václava mladšího to byli naopak jeho první roky v radě, proto šlo pravděpodobně o otce se synem.²⁴⁷ Další otec se synem, jež zastávali pozice v městské radě, byli Šimon Ratejský a jeho syn Jan. Ratejští však nezasedali v radách pospolu. Otec Šimon vykoval konšelskou funkci v letech 1675–1679 a jeho syn Jan byl poprvé zvolen v roce 1687 jako starší obecní a následně, až v roce 1696 jako konšel. Tato funkce mu už zůstala do konce sledovaného období.²⁴⁸ Šimon Ratejský byl mydlářem a jeho syn byl uveden v literatuře jako hospodář.²⁴⁹ Dále pak Jan a Václav Šutkovi, u nichž též není známo v jakém rodinném vztahu byli. Jan strávil v radě pouhý rok a Václav pak celých sedmnáct let.²⁵⁰

4.3 Městská rada v Bohdanči

V Bohdanči se k roku 1651 nacházelo 463 obyvatel. Městečko bylo druhé nejlidnatější na pardubickém panství.²⁵¹ Do městské rady z tohoto počtu obyvatel zasáhlo mezi lety 1670–

²⁴³ NA, pozn. 1, rok 1678.

V této listině jsou uvedeni další dva kolegové Jana Krauze, jenž také ve stejném roce zemřeli, Daniel Čermák a Jan Šnobl. U nichž se tato poznámka potvrdila matričním záznamem o úmrtí, avšak u samotného Krauze nebyl v roce 1677 (ani v roce předtím nebo poté) nalezen záznam o jeho skonu.

²⁴⁴ František Kraus – SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1800, s. 226.

Jiří Kraus – SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1800, s. 221.

²⁴⁵ SOKA Pce, pozn. 227, s. 8.

²⁴⁶ SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1800, s. 215.

²⁴⁷ NA, pozn. 1, rok 1685, 1687.

²⁴⁸ NA, pozn. 1.

²⁴⁹ Šimon Ratejský – mydlář: MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 691.

Jan Ratejský – hospodář: LEDR, Josef, pozn. 228, s. 230.

²⁵⁰ NA, pozn. 1.

²⁵¹ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 712.

O dvacet let později se v Bohdanči nacházelo zajisté ještě více obyvatel.

1700 čtyřicet šest mužů. Třicet jedna radních zastalo pozici konšelskou, z nichž jedenáct jich fungovalo i na jiných pozicích městské samosprávy. Dvaadvacet mužů působilo v radě jako starší obecní a osm se jich vystříдалo na pozici rychtáře. Všech osm rychtářů zasedlo v radě i mimo tuto pozici, buďto jako konšelé nebo starší obecní. Dva radní, Jan Máslo a Václav Štěrba, si ve sledovaném období vyzkoušeli všechny tři funkce.

Na pozici primátora se vystříдалo pět radních. V roce 1675 byl primátorem Jakub Víšek a následující rok zastal tuto funkci Matěj Pelikán. V letech 1677–1682 a 1685–1693 působil jako primátor Jiří Zaifert, jeho setrvání na postu primátora bylo ve sledovaném období tím nejdelším. Jiřího Zaiferta vystřídal Daniel Holický, a to jak v letech 1683–1684, tak i v období 1694–1695. Daniel Holický se následně do funkce vrátil v roce 1699. Léta 1696–1698 byl primátorem Jan Rovenský. Osm osob ve sledovaném období působilo ve funkci rychtáře. V letech 1675 a 1677–1680 byl bohdanečským rychtářem Jan Bohatý. Václav Svitavský pobyl v této pozici po jednu obnovu, a to v roce 1676. V letech 1681–1682 působil jako rychtář Jiří Javůrek a následující dva roky Ondřej Vodička. Jan Máslo, v pořadí již pátý rychtář, zastal pozici v letech 1685–1693. Po jednu obnovu, v roce 1694, byl na této pozici Jan Mann a při následujících dvou obnovách byl na tento post zvolen Václav Štěrba. Rokem 1699 uzavřel osmici rychtářů Jiří Syruček.²⁵²

Bohdanečtí radní působili v samosprávě od pouhého jednoho roku až po celých pětadvacet let, které se dají obnovovacími listinami prověřit. Rok strávily v městské radě čtyři osoby. Šest radních působilo ve svých funkcích dva roky a tři roky v radě pobýly opět čtyři osoby. Dva muži zůstali v radě čtyři roky, pět mužů pět let a nejvíce osobami bylo zastoupeno šestileté působení v bohdanečské samosprávě. Šest let bylo zastoupeno sedmi radními. Sedm let pobýla v radě jedna osoba a devět let strávili v radě dva radní. Po jedné osobě byly zastoupeny roky deset, jedenáct, dvanáct, třináct, čtrnáct i sedmnáct. Devatenáct let působili na své pozici dva muži. Roky dvacet až čtyřicet byly zastoupeny také po jedné osobě. Celých pětadvacet let strávili v městské radě dva muži.²⁵³ Těmito muži byli Daniel Holický

Díky solnímu seznamu z roku 1702, je známo, že se v Bohdanči nacházelo přibližně 592 obyvatel křesťanského vyznání a 11 obyvatel židovského vyznání, starších deseti let. VIZ: MAUR, Eduard – PÍŠOVÁ, Dagmar, pozn. 154, s. 41.

²⁵² NA, pozn. 1.

²⁵³ Tamtéž.

Roky osm, třináct, čtrnáct, patnáct a osmnáct nebyly nikým obsazeny.

U počtu obnov i v Bohdanči dominuje jedna obnova. Jednu obnovu zde zastalo osm osob. Osm osob působilo v radě po dvě obnovy. Třikrát bylo zvoleno pět radních a čtyřikrát radních sedm. Pět obnov, setrvalo v radě šest osob. Dva muži zastali pozice po sedm volebních období a jeden pak osm. Čtyři radní působili v městské radě přes devět obnov. Jedna osoba setrvala v radě deset, jedenáct a dvanáct obnov. Po třináct obnov si podržely své funkce dvě osoby.

a Jan Máslo. Řezník Daniel Holický strávil celých pětadvacet let ve sboru konšelském.²⁵⁴ Jan Máslo působil nejprve v roce 1675 jako starší obecní. Od roku 1676 až do roku 1684 pobyl v radě ve sboru konšelském. Následně zastával post rychtáře až do roku 1693. Zbylá léta ve sledovaném období, byl Jan Máslo opět na postu konšelském.

Čtyřicet let, tedy dvanáct obnov, pracoval v radě Kryštof Smíšek. Smíšek celá léta zastával v radě funkci konšela. O rok méně působil v bohdanečské radě jako konšel Matěj Kohout.²⁵⁵ Dvacet dva let strávil v radě tkadlec Matěj Konvalina.²⁵⁶ V roce 1677 nastoupil do městské samosprávy jako starší obecní, následných devět obnov strávil ve sboru konšelském. Další v pořadí byl Jan Rovenský, ten působil jednatřicet let, tedy devět obnov, ve sboru konšelském. Sedmičku mužů, kteří pobýli v městské radě dvacet let a více, zakončuje Jiří Zaifert. Zaifert zastal pozici konšelskou po devět obnov, což pro něj znamenalo dvacet let strávených v bohdanečské radě.²⁵⁷ Pět radních z těchto sedmi osob působil takto dlouho pouze na pozici konšelské, u zbylých dvou byl post konšela oproti dalším funkcím zastoupen nejdéle. Bohdanečtí radní si pozice ve sboru konšelském udržovali dosti stabilně.²⁵⁸

Zjistit věk radních, jež byli součástí samosprávy městečka Bohdaneč ve sledovaném období, bylo velmi složité. Nalezení věku bylo možné pouze z jedné matriky. I zde se jedná o první matriku, která je pro území farního úřadu Bohdaneč (dnes již Lázně Bohdaneč) zachována.²⁵⁹ V matrice se nacházejí záznamy o narození, oddání i úmrtí z let 1663–1686.²⁶⁰ Z této matriky mají vypovídající hodnotu pouze záznamy o úmrtí, je skoro nemožné, aby někdo narozený od roku 1663 zasedl mezi lety 1670–1700 jako radní. Mohla to být pouze hrstka radních, jež by usedli do rady někdy od devadesátých let 17. století. Následující matrika NOZ 1716–1747 nezaznamenává údaje o městečku Bohdaneč, proto ji nelze nijak

²⁵⁴ Tamtéž.

Informace o povolání: SOkA Pce, AM Bohdanče, Cech řezníků, kniha č. 1, s. 3.

²⁵⁵ Tamtéž.

²⁵⁶ ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, s. 806 TĚŽ: NA, pozn. 4, s. 19.

²⁵⁷ NA, pozn. 1.

²⁵⁸ Devatenáct let pak strávili v městské radě Matěj Pelikán a Jan Radouš, oba také celá léta působili pouze ve sboru konšelském.

²⁵⁹ Do farního úřadu Lázně Bohdaneč patřili také: Blatník – od 1787 ve farnosti Rosice, Blatníkovská Lhotka – od 1787 ve farnosti Rosice, Černá u Bohdanče, Dědek (osada Neratova), Lázně Bohdaneč (dříve Bohdaneč), Lohenice – část, od 1841 ve farnosti Přelouč, Mělice, Nerad (osada Živanic), Neratov, Novinsko (osada Neratova), Opočíněk – část, od 1787 ve farnosti Lány na Důlku, Přelovice, Vlčí Habřina – od 1799 ve farnosti Rohovládova Bělá, Živanice.

Lokality z filiálního obvodu, resp. pozdější farnosti Rohovládova Bělá – samostatné matriky od 1784, fara od 1807 – ve sledovaném období tedy patřily k farnímu úřadu Bohdaneč: Bukovka, Habřinka, Kasalice, Kasaličky, Rohovládova Bělá, Sopřeč, Vlčí Habřina – do 1799 ve farnosti Lázně Bohdaneč, Voleč, Vyšehněvice,

Žaravice. VIZ: SOA Zámorsk, pozn. 168, s. 1074.

²⁶⁰ SOA Zámorsk, sig. 1374, pozn. 93.

využít.²⁶¹ Další matrika, ve které se nacházejí záznamy z Bohdanče, je již vzdálena sledovanému období. Matrika NOZ 1686–1716 úplně chybí a matrika NOZ 1716–1746, ve které by se nacházely zápisy o městečku Bohdaneč, schází také.²⁶² Zde byl důležitějším, a co do počtu nalezení věku obyvatel také hojnějším, pramenem soupis poddaných z roku 1651.²⁶³

Ze čtyřiceti šesti osob se nakonec podařilo získat věk u devatenácti z nich. Do bohdanečské rady usedaly osoby v rozmezí čtyřiatřiceti let až do věku sedmdesáti osmi let, tedy alespoň ze vzorku, který byl pro zjištění věku k dispozici. Průměrný věk vstupu radních do samosprávy městečka byl mezi lety 1670–1700 necelých padesát dva let.²⁶⁴

U zjišťování povolání nebyla situace o mnoho lepší. Z cechů, které v Bohdanči působily, bylo možné pracovat pouze s cechovní knihou řezníků, která byla pro blízkost ke sledovanému období k dispozici.²⁶⁵ Proto je mezi radními zastoupeno nejvíce povolání řezníka. Dalšími prameny, jež pomohly objasnit některá povolání, byly soupis poddaných z roku 1651 a berní rula z roku 1654.²⁶⁶ Ve dvou případech pak pomohla i literatura. Jednou byla kniha Úvěr a zadlužení obyvatel městeček pardubického panství v 16. a 17. století od Mgr. Terezy Siglové, Ph.D.²⁶⁷ Tou druhou byla nestránkovaná informační publikace Bohdanečská radnice od Pernštejnů po 21. století: 500 let bohdanečské radniční budovy.²⁶⁸

Sedmnácti osobám ze šestačtyřiceti bylo nalezeno jejich povolání. Tito muži působili u osmi různých řemesel. Nejvíce zastoupený byl již avizovaný řezník, toto povolání zastupovalo pět radních. Čtyři osoby se věnovaly ševcovství a tři muži byli tkalci. Zbýlých pět profesí reprezentovala pouze jedna osoba. Mezi tato zaměstnání patřili: barvíř, hospodský, kožišník, krupař a truhlář.²⁶⁹

²⁶¹ SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Lázně Bohdaneč, sig. 1375, 1716–1747.

²⁶² SOA Zámorsk, pozn. 168, s. 1074.

²⁶³ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 701-712.

²⁶⁴ K tomuto číslu jsem došla přes následující prameny:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 701-712.

SOA Zámorsk, pozn. 93, sig. 1374.

Pro nedostatek informací je možné, že by mohl být věk radních určen nesprávným osobám, jelikož mohlo mezi lety 1670–1700 pobývat v Bohdanči více osob stejného jména.

²⁶⁵ SOKA Pce, AM Bohdanče, Cech řezníků, kniha č. 1.

²⁶⁶ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 701-712.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

²⁶⁷ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 91, s. 114.

²⁶⁸ RŮŽIČKOVÁ, Renáta – ZAVORAL, Tomáš – KŘIVSKÁ, Lenka, pozn. 108.

²⁶⁹ K těmto závěrům jsem dospěla na základě těchto pramenů a literatury:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 701-712.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

Rodinné vztahy v městské samosprávě nebyly zapovězeny ani v Bohdanči. V období let 1670–1700 působilo v radě šest rodin, jejichž členové pracovali v radě pospolu. O rodinných vztazích mezi jednotlivými členy rodin se toho ví opravdu málo. Nejvíce osob se v bohdonečské samosprávě vystřídalo z rodiny Náhlíků. Otec David a jeho syn Jan,²⁷⁰ dále pak Kašpar a Petr Náhlíkovi, u nichž se neví, v jakém rodinném vztahu byli. V roce 1675 působili v jedné radě Jan Náhlík jako konšel a Petr Náhlík jako starší obecní. V letech 1694–1699 spolu do rad usedali David a Kryštof Náhlíkovi. Oba celých šest let působili společně ve sboru konšelském. Jednotliví členové této rodiny moc dlouho v městské radě nepobyli, alespoň v daném sledovaném období. Náhlíkovi celkem strávili v radě patnáct let. Další rodinou byli Čermákovi, Jakub a Václav. Oba působili v radě krátce jako starší obecní, ale nikdy se nestřetli.²⁷¹ Čermákovi patřili do cechu řeznického.²⁷² Není známo, stejně tak jako u většiny následujících rodinných příslušníků, v jakém vztahu k sobě byli. Matěj a Kryštof Kalousovi byli radními, o kterých je známo velice málo, pouze jejich postavení a léta strávená v městské radě. Matěj Kalous byl pětkrát zvolen do postu staršího obecního a Kryštof Kalous byl konšelem, jenž strávil ve své funkci pět let. Ve sledovaném období se Kalousovi nestřetli ani v jedné radě. Jan a Vojtěch Olivovi strávili v bohdonečské samosprávě celkem jednadvacet let.²⁷³ Syn Jan Oliva působil čtyři roky jako starší obecní a jeho otec Vojtěch Oliva sedmnáct let jako konšel i starší obecní.²⁷⁴ Od roku 1696 do roku 1699 pracovali Olivovi spolu v radě. Jan a Václav Svitavští byli členy samosprávy pouhé čtyři roky. Jan Svitavský nastoupil do rady až v roce 1699, tudíž je možné, že svou pozici zastával i na počátku 18. století. Václav působil v roce 1676 jako městský rychtář a poté byl až při obnově v roce 1683 zvolen mezi starší obecní. Poslední rodinou byli Tomarovi, Jan a Vít. Pět let působil Vít Tomar jako konšel a Jan Tomar pouhý rok jako starší obecní. Do tohoto

SOkA Pce, pozn. 254.

SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 91.

RŮŽIČKOVÁ, Renáta – ZAVORAL, Tomáš – KŘIVSKÁ, Lenka, pozn. 108.

I zde je nutné upozornit na strohost informací, pro kterou by mohla být řemesla nesprávně přisouzena daným osobám z městské rady.

²⁷⁰ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 706.

K Náhlíkovým také: SOkA Pce, AM Bohdanče, karton č. 1, Kšaft Kašpara Náhlíka, konšela z městečka Bohdanče, s. 369.

²⁷¹ NA, pozn. 1.

²⁷² Jakub Čermák: MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 703.

Václav Čermák: SOkA Pce, pozn. 254, s. 4.

²⁷³ NA, pozn. 1.

²⁷⁴ SOkA Pce, AM Bohdanče, karton č. 1, Kšaft Vojtěcha Olivy z Bohdanče, s. 365.

postu ale nastoupil až v roce 1699, tudíž i zde je velká pravděpodobnost, že byl Jan Tomar členem rady i nadále.²⁷⁵

4.4 Městská rada v Dašicích

Městečko Dašice mělo k roku 1651 344 obyvatel.²⁷⁶ V městské radě se v letech 1670–1700 vystřídal padesát radních. I zde se počítají osoby pouze na hlavních postech: konšel, rychtář, starší obecní. Z padesáti osob pak osm radních zastalo ve sledovaném období postupně dvě pozice. Jeden radní působil ve všech funkcích, byl jím Petr Košťál. V pozici konšelské se vystřídal celkem třicet sedm osob. Šest osob zasedlo ve funkci rychtáře a starších obecních se vyměnilo za sledovaných třicet let sedmnáct.²⁷⁷

Primátorskou funkci si v radě vystřídal pět osob. Mezi lety 1675–1677 zastával nejvyšší pozici Martin Mandl. Od roku 1678 až do roku 1684 byl primátorem Rudolf Košťál. Rudolfa Košťála vystřídal Lorenz Trunkon, který setrval v této funkci mezi lety 1685–1693. Následující dva roky působil jako primátor Jan Pokorný. Poslední osobou na této pozici byl Daniel Pavlů. Co se týče osob ve funkci rychtáře, tak zde v letech 1675–1676 pobýval ve funkci Jan Doubrava. Poté dva roky strávil jako rychtář Jan Pokorný. Od roku 1679 se funkce vrátila opět k Janu Doubravovi, a to do roku 1684. Po jednu obnovu, v roce 1685 byl jako rychtář zvolen Petr Košťál. Následující renovaci se stal rychtářem Jiří Felcman, který tuto funkci zastával sedm let. Václav Hinš byl také zvolen pouze jednou, jeho funkce rychtáře trvala dva roky. V letech 1696 až 1698 byl v této pozici Jiří Košťál. V roce 1699 se rychtářem stal opět Jiří Felcman.²⁷⁸

Počet let, které radní strávili ve svých funkcích, se pohyboval v rozmezí mezi jedním rokem až čtyřicet lety. Nejvíce osob, tedy třicet tři, strávilo v dašické radě dobu od jednoho roku až do devíti let. Pouhý jeden rok strávilo v radě sedm osob. Dva roky působil v radě osm měšťanů, tři roky a také čtyři roky byly zastoupeny šesti muži. Dvě osoby pak pobýly v radě pět let. Roky šest a sedm nebyly zastoupeny nikým. Jedna osoba

²⁷⁵ NA, pozn. 1.

²⁷⁶ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 727.

Ve sledovaném období se v Dašicích pravděpodobně nacházelo již více obyvatel, zde jde spíše o porovnání, kolik osob se z celkového počtu obyvatel pohybovalo v městské radě.

Díky solnímu seznamu z roku 1702, je známo, že se v Dašicích nacházelo přibližně 500 obyvatel křesťanského vyznání a 16 obyvatel židovského vyznání, starších deseti let. VIZ: MAUR, Eduard – PÍŠOVÁ, Dagmar, pozn. 154, s. 41.

²⁷⁷ NA, pozn. 1.

²⁷⁸ Tamtéž.

působila v této radě osm let. Kolonku uzavírají tři radní, kteří strávili na svých pozicích devět let. Deset let a více pak v dašické radě strávilo celkem sedmnáct osob. Dvě osoby vykonávaly funkci deset let, jedenáct let a také třináct let. Patnáct let pak strávila v radě jedna osoba a tři osoby zastávaly funkci celých sedmnáct let. Stejně tak tři radní plnili své povinnosti devatenáct let. Dvacet let setrvala v radě jedna osoba, jeden radní pobyl v radě dvacet jedna a také dvacet dva let. Nejvíce let, tedy čtyřadvacet, strávila v radě též jedna osoba. Nikdo tedy nesetřval v dašické radě celých pětadvacet let.²⁷⁹

Zmíněných dvacet čtyři let strávil ve dvou funkcích Jan Pokorný. Léta 1675 a 1676 působil v konšelském sboru, následně dva roky byl zvolen do funkce rychtáře. Poté se v roce 1679 vrátil na pozici konšela, kde zůstal až do roku 1698,²⁸⁰ kdy 27. června zemřel.²⁸¹ O pouhé dva roky méně strávil v radě Adam Kamfferth, který po celou dobu působil ve sboru konšelském. Byl zvolen celkem jedenáctkrát, výjimkou byl rok 1679, kdy v radě nepůsobil, jinak byl pokaždé zvolen až do svého skonu.²⁸² Zde vyvstává jedna potíž, jelikož v matrice je uvedeno, že Adam Kamfferth, mimo jiné zastávající funkci kostelníka, zemřel 2. srpna roku 1696 ve věku 70 let.²⁸³ Jenže záznamy o obnovách uvádějí, že byl Kamffert zvolen i v roce 1697.²⁸⁴ V tomto případě by mohla být v jednom z dokumentů chyba, což by nejspíš neměla být matrika, pokud se nezaznamenávaly záznamy o úmrtích zpětně. Jak již bylo zmíněno, tak obnovovací listiny z roku 1697 nejsou zachovány v originálech nýbrž v hromadném soupisu a bez dat obnov, proto zde mohl písař zaznamenat chybně Kamfferthovo jméno. Možností pak může být i to, že v Dašicích působily ve zhruba stejných letech dvě osoby tohoto jména. V soupisu poddaných je zapsán pouze jeden Adam Kamfferth,²⁸⁵ ale zápis pochází již z roku 1651, tudíž by byla jedna z těchto dvou osob mladšího věku. Mohlo by se jednat o mladšího bratra, tam by ale musel být věkový rozdíl minimálně osmnáct let, nebo šlo o otce se synem. Za zmínku pak jistě stojí i Matěj Chvojka, který v radě strávil jednadvacet let. Od roku 1678 byl opětovně volen do sboru konšelského až do jeho poslední volby v roce 1697.²⁸⁶

²⁷⁹ I když někteří radní strávili stejný počet let v městské radě, tak to pro ně ale mohlo znamenat různý počet zvolení a to díky tomu, že se rada neobnovovala pravidelně každý rok.

Patnáct radních bylo zvoleno pouze jednou, pět radních dvakrát, třikrát se do rady dostalo deset osob a na čtyřikrát se vrátili na své posty dva radní. Dvě osoby pak byly zvoleny pětkrát a také šestkrát, po sedm obnov se udrželo v radě pět mužů a osmkrát tomu bylo u dvou osob. Čtyři muži setřvali v radě devět obnov, po jedenáct obnov zůstal pouze jeden člen rady a nejvýše dvanáctkrát byli zvoleni dva radní.

²⁸⁰ NA, pozn. 1.

²⁸¹ SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Dašice, sig. 414, 1677–1711, s. 186.

²⁸² NA, pozn. 1.

²⁸³ SOA Zámorsk, pozn. 281, sig. 414, s. 184.

²⁸⁴ NA, pozn. 1, rok 1697.

²⁸⁵ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 720.

²⁸⁶ NA, pozn. 1.

Následující rok pak ve své funkci zemřel.²⁸⁷ Dvacet let pak působil jako konšel Kryšpín Nešpor. Poprvé se do rady dostal, stejně jako Matěj Chvojka, v roce 1678 a stejně tak byl naposledy zvolen v roce 1697. Nešpor ale zemřel ještě v roce 1697, proto je jeho působení v radě o rok kratší.²⁸⁸

Pro určení věku dašických radních jsou nejdůležitějším pramenem matriky farního úřadu Dašice.²⁸⁹ K tomuto účelu se dají využít matriky: NOZ 1652–1676, NOZ 1677–1711 a NOZ 1711–1764.²⁹⁰ I v Dašicích, jako v každém jiném městě a městečku pardubického panství, byly orientačním bodem záznamy o úmrtí. Také zápisy o narození mohou být určující, ale první dochovaná matrika farního úřadu Dašice začíná zápisy z roku 1652, tudíž u značné části radních záznam o narození dochován není. Matriční záznamy jsou ale velmi strohé, a i zde někteří písaři nezaznamenávali věk úmrtí, tudíž bez data narození nebylo možné věk radních určit. Vše záleželo na daném písaři, který měl matriku momentálně na starosti. Někteří psali souvislé věty a někteří zaznamenávali údaje do kolonek.²⁹¹ Pravidelným problémem byla mnohdy také špatná čitelnost záznamů. Informace o věku se také u některých radních dali vyčíst ze soupisu poddaných z roku 1651.²⁹² Není možné opomenout fakt, že osoby byly díky mnohdy stručným informacím snadno zaměnitelné. Z padesáti radních byl věk zjistitelný u šestadvaceti z nich. Počet osob mohl být vyšší, ale u sedmi nalezených záznamů zemřelých nebyl uveden věk skonu. Jednalo se o tyto radní: Jiří Felcman, Pavel Horák, Jan Kratochvíle, Matěj Michalička, Jan Suchánek, Jan Šortek a Václav Topinka. Dále jsem z této statistiky vynechala další tři osoby kvůli nevhodnému věku, buďto moc mladému nebo naopak. Nalezené informace totiž naznačují, že Jan Kočvara by do své funkce nastoupil ve věku osmnácti let²⁹³ a Adam Vrabec pak ve svých čtyřiaadvaceti letech.²⁹⁴ Obě dvě informace o věku jsou pro vstup do městské rady nízké, nebo alespoň takový věk

²⁸⁷ SOA Zámorsk, pozn. 281, sig. 414, s. 186. – Matěj Chvojka zemřel 29. června roku 1698 ve věku 75 let.

²⁸⁸ SOA Zámorsk, pozn. 281, sig. 414, s. 185. – Kryšpín Nešpor zemřel 28. srpna roku 1697 ve věku 55 let.

²⁸⁹ Matriky byly vedeny chronologicky. V jedné knize byly současně zápisy o narození, oddání i úmrtí. Matriky farního úřadu Dašice pak obsahovaly vyjma Dašic záznamy i z následující území: Hedčany, Hostovice, Komárov, Kostěnice, Lány u Dašic, Malolánské, Mnětice, Moravanský, Prachovice, Štětín (část obce Mnětice), Velké Koloděje, Velkolánské, Zminný, Žižín (osada Zminného). VIZ: SOA Zámorsk, pozn. 168, s. 275.

²⁹⁰ SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Dašice, sig. 413, 1652–1676.

SOA Zámorsk, pozn. 281, sig. 414.

SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Dašice, sig. 415, 1711–1764.

²⁹¹ Záznam narození: Parentes – Rudolf Košťál, matka Alžběta, Infans – Jiřík, Patrini – p. Jiřík Tejnecký, Šimon Vrabec, Kateřina Chromračka (patrně žena p. Chomráka), Dies – 6. 10bris (octobris), Annus – 1653, Patria – z Dašic. – SOA Zámorsk, pozn. 290, sig. 413, s. 7.

Záznam úmrtí: 25. february 1695 – zesnul v pánu Pan Jan Suchánek, tělo jeho pochováno jest při Chrámu Páně Dašickém. – SOA Zámorsk, pozn. 281, sig. 414, s. 183.

²⁹² MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 719-727.

²⁹³ SOA Zámorsk, pozn. 290, sig. 415, s. 482.

²⁹⁴ SOA Zámorsk, pozn. 281, sig. 414, s. 180.

při vstupu do rady nebyl na pravidelném pořádku. Mohlo jít samozřejmě o výjimku z pravidla. U Jiřího Sochovce by byl věk při vstupu do městské rady naopak dost vysoký. Konšelem by se stal v devadesáti osmi letech.²⁹⁵ Jiří Sochovec nastoupil do rady až v roce 1699, je tedy možné, že tato osoba zastávala svou pozici i na počátku 18. století. Jelikož Sochovec v následujících letech nemá záznam v matrice o tom, že by zemřel, tak jsou zde zřejmě zcela neúmyslně spojeny dvě osoby v jednu. Další neznámou je Jakub Svoboda. Při hledání věku pro tohoto muže byly dohledány dva záznamy o úmrtí. Oba dva zápisy jsou pro Svobodu vhodné, a i když měl stejnojmenného syna, u kterého bylo dohledáno narození, tak ani jeden zápis o úmrtí jeho synovi nepatří. V příložené tabulce níže jsou tedy uvedeny oba zápisy, avšak pro věkovou hranici při vstupu do městské rady jsem použila věk vyšší a to proto, že radní vstupovali do svých postů spíše v pokročilém věku.²⁹⁶

Věková struktura se tedy bude týkat pouze šestadvaceti osob. Vstup dašických do rady se pohyboval mezi sedmadvaceti lety, kdy jako nejmladší vstoupil mezi radní Jiří Uhlíř,²⁹⁷ až do sedmdesáti sedmi let, kdy vstoupil do rady jako starší obecní Jakub Půhonný.²⁹⁸ Průměrný vstup do dašické rady byl tedy čtyřicet osm let.²⁹⁹

Dalším zjistitelným údajem o radních na konci 17. století bylo povolání. Pramenů, nebo také literatury, kde by se tyto informace o jednotlivých radních daly dohledat, bylo málo. Zpravidla čím méně let strávili radní v městské radě, tím méně zpráv o nich máme. Z osmi radních, kteří strávili v dašické radě jediný rok, bylo pouze u jednoho z nich dohledáno povolání. Mnoho řemesel vyskytujících se v městečku bylo sdruženo do cechů. V Dašicích se nacházely ve sledované době cechy: krejčovský a postřihačský, mlynářský a pekařský, řeznický, ševcovský a tkalcovský.³⁰⁰ Cechy si vedly řádné záznamy o tom, kdo byl jejich členem, tudíž jde o stěžejní pramen pro získání informací o povolání. Avšak ne všechny cechy si v těchto letech vedly knihy mistrů, anebo se jejich knihy do dnešních let

²⁹⁵ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 720.

²⁹⁶ SOA Zámorsk, pozn. 281, sig. 414, s. 170 a 187.

²⁹⁷ SOA Zámorsk, pozn. 290, sig. 415, s. 478.

²⁹⁸ *Dašice – historie města I.*, vydal Městský úřad Dašice, 2001, s. 17.

²⁹⁹ K tomuto číslu jsem došla přes následující prameny a literaturu: MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 719-727.

Dašice – historie města I., pozn. 298.

SOA Zámorsk, pozn. 290, sig. 413.

SOA Zámorsk, pozn. 281, sig. 414.

SOA Zámorsk, pozn. 290, sig. 415.

³⁰⁰ SOkA Pce, Kniha cechovní, inventární seznam: Dašice, s. 33-74.

nedochovaly. V Dašicích jsou pro konec 17. století k dispozici dvě knihy mistrů, a to z cechu řeznického a krejčovského a postříhačského.³⁰¹

Ze všech osob, co usedly mezi lety 1670–1700 do městské rady, lze povolání určit u třiatvacesti z nich. Tito radní působili v devíti různých povoláních. Nejvíce radních pocházelo z cechu řeznického, a to konkrétně devět mužů. Další tři osoby z rady byly vyučeny jako ševci, po dvou osobách byla zastoupena povolání tkalců, krejčích, krupařů a šmejdiřů. V dašické radě také seděl jeden soustružník, sládek a pekař.³⁰²

I v Dašicích spolu přes veškerá nařízení v městských radách sedávali příbuzní. Z rodiny Horáků se jednalo o Adama, Jana a Pavla. Starší obecní Adam Horák měl za syna Jana Horáka.³⁰³ Oba strávili v městské radě krátký čas. V roce 1699 spolu usedli do městské rady, oba na postu starších obecních. Není vyloučeno, že tomu tak mohlo být i zpočátku 18. století.³⁰⁴ Nejdéle v dašické radě z této rodiny pobyl Pavel Horák, povoláním řezník,³⁰⁵ který ve funkci konšelské strávil deset let. V jakém příbuzenském vztahu byl ke svým stejnojmenným kolegům však prozatím není známo. Další rodinou, kde se ve sledovaném období vystřídal tři osoby, byli Košťálovi. Nejděší čas v radě strávil Rudolf Košťál, devětkrát byl zvolen do sboru konšelského, což mu vyneslo celých devatenáct let ve funkci.³⁰⁶ Jeho synem byl Jiří Košťál, který v radě působil pět let, a to na postu konšela po jedno funkční období a dále byl dvakrát zvolen na pozici rychtáře.³⁰⁷ Oba také pracovali v cechu řeznickém.³⁰⁸ V radě také působil Petr Košťál, který ve funkcích setrval taktéž pět let a za tuto krátkou dobu vystřídal v radě všechny tři pozice. V roce 1678 zasedli v jedné radě konšel Rudolf Košťál a starší obecní Petr Košťál, o rok později se oba střetli ve sboru konšelském a v roce 1685 spolu působili naposledy, to byl Petr Košťál ve funkci rychtáře.³⁰⁹ Petr byl

³⁰¹ SOkA Pce, AM Dašice, cech řezníků, kniha č. 1.

SOkA Pce, AM Dašice, cech krejčovský a postříhačský, kniha č. 1.

³⁰² Pro nalezení povolání byly použity tyto prameny a literatura:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 719-727.

Dašice – historie města I., pozn. 298.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

SOkA Pce, cech řezníků, pozn. 301.

SOkA Pce, cech krejčovský a postříhačský, pozn. 301.

³⁰³ *Dašice – historie města I.*, pozn. 298, s. 51.

³⁰⁴ NA, pozn. 1.

³⁰⁵ SOkA Pce, cech řezníků, pozn. 301, nestránkováno.

³⁰⁶ NA, pozn. 1.

³⁰⁷ SOA Zámorsk, pozn. 290, sig. 413, s. 7.

³⁰⁸ Rudolf Košťál: MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 721.

Jiří Košťál: SOkA Pce, cech řezníků, pozn. 301, nestránkováno.

³⁰⁹ NA, pozn. 1.

podobného věku jako Jiří, takže mohli být bratři, avšak k tomuto tvrzení nebyly nalezeny žádné informace, které by to potvrdily.

Dva členy své rodiny měli v městské radě také Marešovi, Adama a Matěje. U Marešů není známo v jakém rodinném vztahu se nacházeli, nicméně oba působili na pozici staršího obecního a jejich čas v radě byl velice krátký. Adam Mareš strávil v radě tři roky a Matěj pak pouze roky dva.³¹⁰ Zajímavou informací, jež stojí za zmínku, je také to, že Adam Horák, se někdy také nazýval Adam Mareš.³¹¹ Bohužel nic bližšího se k tomuto výroku nedalo zjistit. Například proč se takto nazýval, nebo jestli nebyly mezi rodinami nějaké příbuzenské vztahy. V obnovovacích listinách jsou zapsána obě jména, jak Adam Horák, tak i Adam Mareš. Oba působili v radě krátce a na pozici staršího obecního. Bohužel ani u jednoho nebyl nalezen věk ani povolání, díky čemuž by mohlo být jasně určené, že se jedná o dvě rozdílné osoby. Ani v jedné radě se nestřetli spolu. Adam Mareš byl zvolen v letech 1696 a 1697 a Adam Horák pouze jednou, v roce 1699.³¹² V přehledu radních jsou tedy napsáni jako dvě různé osoby. Poslední rodina, jež měla v radě dvě osoby, byla rodina Suchých. Zde se jednalo o otce se synem. Pavel Suchý, který v radě strávil devět let na pozici staršího obecního, byl otcem Matěje Suchého, který strávil v dašické radě ve funkci konšela třináct let.³¹³

4.5 Městská rada v Holicích

V městečku Holice se k roku 1651 nacházelo 223 obyvatel.³¹⁴ Zhruba z tohoto počtu osob se v holické radě vystřídal mezi lety 1670–1700 čtyřicet devět mužů. Třicet tři radních ve sledovaném období zastalo pouze jednu funkci, dvacet z nich pozici konšelskou a třináct pak funkci staršího obecního. Čtrnáct osob se prostřídalo na dvou pozicích a dva radní dokonce působili v tomto období ve třech funkcích. Těmito muži byli Václav Lehký a Jan mladší Rautenkranz. Václav Lehký strávil v městské radě dvanáct let, mezi roky 1675–1677 zastal pozici rychtáře, následně byl do roku 1680 na pozici staršího obecního a šest let pobýval ve sboru konšelském. Jan mladší Rautenkranz byl mezi lety 1670–1700 členem rady deset let. Započal v letech 1675–1677 ve funkci staršího obecního, poté Václava Lehkého

³¹⁰ Tamtéž.

³¹¹ *Dašice – historie města I.*, pozn. 298, s. 54.

³¹² NA, pozn. 1.

³¹³ SOA Zámorsk, pozn. 290, sig. 413, s. 8.

³¹⁴ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 732.

Stejně jako u ostatních oblastí, kde městská rada fungovala, tak i v Holicích, se zajisté počet obyvatel navýšil. Díky solnímu seznamu z roku 1702, je známo, že se v Holicích nacházelo přibližně 534 obyvatel křesťanského vyznání starších deseti let. VIZ: MAUR, Eduard – PÍŠOVÁ, Dagmar, pozn. 154, s. 41.

vystřídal na pozici rychtáře, kde působil tři roky. Na dva roky zastal funkci konšela a roky 1683 a 1684 pracoval opět jako rychtář.³¹⁵

Pozici primátorskou zastaly ve sledovaném období pouze tři osoby. Prvním primátorem byl Vavřinec Zářecký, který tuto funkci držel v letech 1675–1676 a 1681–1682. Zářecký byl vystřídán Janem Doubravou, ten byl primátorem celkem patnáct let. Působil v letech 1677–1680 a opětně v letech 1683–1693. Posledním primátorem byl v tomto období Jiří Kment, svou funkci zastával v období let 1694–1699. Oproti trvalému působení holických primátorů stojí rychtáři, kterých bylo zvoleno při městských obnovách celkem šest. První léta zastal tuto pozici již zmíněný Václav Lehký, kterého vystřídal Jan mladší Rautenkranz. V roce 1681 byl zvolen Jan Pospíšil, který byl v rychtářské pozici dva roky. Následně se na dva roky opět vrátil na post rychtáře Jan mladší Rautenkranz. V letech 1685–1686 byl rychtářem Jiří Kment, poté zastal funkci na sedm let Václav Synek. Šestým rychtářem byl Jindřich Blažek, jenž byl zvolen celkem čtyřikrát, poprvé v roce 1694. Pozici rychtáře zastal až do konce sledovaného období.

V Holicích se radní drželi svých funkcí celkem stabilně. Tři muži si své pozice udrželi déle než dvacet let. Na jeden rok do rady usedlo šest osob, což ale nebyl nejvíce zastoupený rok, jak tomu ve většině měst a městeček bylo. Dva roky setrvalo v radě pět radních a tři roky jeden. Pět mužů bylo v holické radě čtyři roky a osm mužů, což byl nejvyšší počet, působilo ve svých funkcích celých šest let. Roky sedm, osm, deset, jedenáct, dvanáct a třináct byly zastoupeny dvěma muži. Pět radních pobývalo v holické radě patnáct let a šestnáct, sedmnáct, osmnáct a devatenáct let bylo zastoupeno jednou osobou. Stejně tak jeden radní působil v letech jednadvacet, třiadvacet a čtyřadvacet. Žádný radní nepobyl v radě celé sledované období.³¹⁶

Nejdělsí setrvání v holické radě mezi lety 1670–1700 měl ve svých rukách Václav Marek, psán také Marků. Ten celých čtyřadvacet let strávil ve funkci konšelské.³¹⁷ Třiadvacet let působil jako konšel Jan Macas, povoláním švec.³¹⁸ Hranici dvaceti let pokořil také Jindřich Bláha, který strávil v holické radě jednadvacet let, pětkrát byl zvolen do sboru konšelského

³¹⁵ NA, pozn. 1.

³¹⁶ Tamtéž.

V počtu obnov to bylo takto: Jednou bylo zvoleno jedenáct osob, dvakrát osoby tři a třikrát jich bylo pět. Šest mužů bylo do svých funkcí povoláno čtyřikrát a sedm mužů pětkrát. Pět osob působilo v radě po šest i sedm obnov. Osm obnov bylo zastoupeno třemi radními a devět obnov dvěma. Jeden radní byl zvolen jedenáctkrát a také dvanáctkrát.

³¹⁷ Tamtéž.

³¹⁸ SOkA Pce, AM Holice, Cech novoševcovský, kniha č. 1, nestránkováno.

a čtyřikrát získal post staršího obecního. Dalším v pořadí byl tkadlec Jan Doubrava, který celých devatenáct let působil ve sboru konšelském.³¹⁹

Matriky jako zdroj pro zjištění věku byly v Holicích velmi cenným pramenem. Farní úřad Holice spravoval vyjma tohoto městečka i okolní osady a vsi.³²⁰ První dochovaná matrika z této oblasti obsahuje zápisy o narození, oddání i úmrtí z let 1642–1677.³²¹ Vhodná byla jak pro zjištění informací o narození, tak zde byl nalezen i zápis o úmrtí. Další matriky, které mohly poskytnout informace o věku, byly: matrika Z 1670–1704, NOZ 1704–1716 a Z 1617–1737.³²² Holické zápisy byly vesměs velmi dobře a čitelně zaznamenány, ale ani zde není vyloučené, že mohlo dojít k mylnému přisouzení věku. Takovýmto případem byl radní Jan Vojtěch. Jistý Jan Vojtěch zemřel ve věku čtyřiačtyřiceti let dne 4. dubna roku 1678.³²³ Jan Vojtěch, který byl holickým radním, ale nastoupil do městské rady až v roce 1699. Ve sledovaném období se tedy v Holicích nacházeli dva muži tohoto jména. Dalším pramenem, který se objevuje v každém městě a městečku a byl pravidelnou součástí nalezení věkové hranice radních, je soupis poddaných z roku 1651.³²⁴

Holičtí radní zastávali své posty mezi lety 1670–1700 od věku devětadvaceti let až do nejstaršího nalezeného věku čtyřiasedmdesáti let. Věk byl nalezen u pětadvaceti mužů, další čtyři radní neměli u svých zápisů o úmrtí zapsaný věk. Průměrný věk těchto radních byl necelých dvaapadesát let.³²⁵

Povolání v Holicích, alespoň mezi radními, byla málo členěná. Ve sledovaném období bylo nalezeno pouhých pět řemesel. Z těchto pěti řemesel byly čtyři součástí cechu.

³¹⁹ NA, pozn. 1.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 732.

³²⁰ Farní úřad Holice spravoval také tyto lokality: Dolní Ředice, Holice, Horní Ředice, Kamenec (osada Holic), Koudelka (osada Holic), Nové Holice (část Holic), Nové Roveňsko (osada Holic), Podhráz (osada Holic), Podlesí (osada Holic), Staré Holice (část Holic). Lokality z filiálního obvodu Albrechtice nad Orlicí (pouze do 1709, od 1734 ve farnosti Vysoké Chvojno): Albrechtice nad Orlicí, Nová Ves, Štěpánovsko. Lokality z filiálního obvodu, resp. pozdější farnosti Ostřetín (samostatné matriky od 1785, lokalie od 1786, fara od 1853): Ostřetín, Veliny, Vysoká u Holic. Lokality z filiálního obvodu, resp. pozdější farnosti Vysoké Chvojno (pouze do 1709, fara od 1711): Chvojnenec, Pobežovice u Holic, Vysoké Chvojno. VIZ: SOA Zámorsk, pozn. 168, s. 505.

³²¹ SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Holice, sig. 443, 1642–1677.

³²² SOA Zámorsk, matrika Z, farní úřad Holice, sig. 479, 1670–1704.

SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Holice, sig. 444, 1704–1716.

SOA Zámorsk, matrika Z, farní úřad Holice, sig. 480, 1716–1737.

³²³ SOA Zámorsk, pozn. 322, sig. 479, s. 19.

³²⁴ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 727–732.

³²⁵ K tomuto číslu jsem došla přes následující prameny:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 727–732.

SOA Zámorsk, pozn. 321, sig. 443.

SOA Zámorsk, pozn. 322, sig. 479.

SOA Zámorsk, pozn. 322, sig. 444.

SOA Zámorsk, pozn. 322, sig. 480.

V Holicích mezi lety 1670–1700 fungoval cech: krejčovský a postřihačský, novoševcovský, řeznický a tkalcovský.³²⁶ Pro zjištění povolání byly k dispozici cechovní knihy, cech krejčovský a postřihačský, novoševcovský i řeznický si již vedly knihy mistrů, které pak u mnohých radních objasnily jejich zaměstnání mimo radní dům. Dalšími prameny k určení povolání byly soupis poddaných z roku 1651 a berní rula z roku 1654.³²⁷ U dvaceti pěti radních bylo nalezeno jejich povolání. Z tohoto počtu až polovina pracovala v cechu novoševcovském. Zde tedy jasně dominovalo povolání ševce naproti řezníkům, jež bylo dominantním zaměstnáním ve většině oblastí pardubického panství. Za ševci s pěti radními působil cech krejčovský a postřihačský. Dále byli v holické radě čtyři tkalci, dva řezníci a jeden kovář.³²⁸

V Holicích bylo mezi radními sedm rodin, ze kterých v městské radě působil celkem šestnáct členů. Z rodiny Doubravů to byli Jan, Martin a Václav. Jan Doubrava pracoval v holické radě devatenáct let jako konšel. Jeho syn Václav Doubrava³²⁹ se do rady dostal až v roce 1696, tudíž v samosprávě městečka působil ve sledovaném období pouze krátký čas jako starší obecní a v roce 1699 již jako konšel. Léta 1683–1693 strávili Jan a Martin Doubravovi v holické radě pospolu. Martin celých jedenáct let zastával pozici staršího obecního a prozatím není známo v jakém vztahu ke svým rodinným příslušníkům byl. Doubravovi strávili v holické radě celkem třicet čtyři let.³³⁰ Jan a Matěj Formánkovi působili celkem dvacet let na postu konšelském. Otec Jan byl radním v letech 1675–1678 a jeho syn Matěj byl konšelem mezi lety 1683–1698, nikdy se tedy nestřetli v radě spolu.³³¹ Tři členy měla v radě rodina Kašparů. Ačkoliv Kašparové působili v holické radě celkem šestadvacet let, tak o jejich rodinných vztazích se blíže nic neví. U Jana Kašpara byl nalezen věk, do rady vstoupil ve čtyřiceti sedmi letech.³³² Povolání nebylo nalezeno ani u jednoho člena rodiny. Matěj Kašpar strávil v radě jako starší obecní léta 1675–1678. Po jednu obnovu, ale celých sedm let, strávil v radě také jako starší obecní Jan Kašpar. Těchto sedm let působil v radě také

³²⁶ SOkA Pce, Kniha cechovní, inventární seznam: Holice, s. 75-110.

³²⁷ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 727-732.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TĚŽ: NA, pozn. 4.

³²⁸ Informace o povoláních byly sestaveny z následujících pramenů:

SOkA Pce, pozn. 318.

SOkA Pce, AM Holice, Cech krejčovský a postřihačský, kniha č. 1.

SOkA Pce, AM Holice, Cech řeznický, kniha č. 1.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 727-732.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TĚŽ: NA, pozn. 4.

³²⁹ SOA Zámorsk, pozn. 321, sig. 443, s. 30.

³³⁰ NA, pozn. 1.

³³¹ Tamtéž.

Informace o rodinném vztahu: SOA Zámorsk, pozn. 321, sig. 443, s. 22.

³³² MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 729.

Václav Kašpar, ale jako konšel. Václav Kašpar pobyl v radě patnáct let, a to mezi lety 1685–1699. Při jeho prvním zvolení v roce 1685 zastával funkci staršího obecního, následující obnovu v roce 1687 byl již konšelem, a to až do roku 1699.³³³

Jakub a Jan Michálkovi, oba členi sboru konšelů, jež působili v radě odděleně. Jan Michálek strávil jako radní, ve sledovaném období dvanáct let, povoláním byl tkadlec a v roce 1675, kdy byl zvolen do městské rady, měl čtyřiapadesát let.³³⁴ Pravděpodobně byl již dříve součástí městské samosprávy. Jakub nastoupil do rady až v roce 1699 a jeho jméno je zapsáno v knize mistrů pod cechem novoševcovským.³³⁵ Jejich rodinný stav není znám, ale mohlo by se jednat o otce se synem. Rautenkranzovi, Jan starší a Jan mladší, byli otec se synem. Jan mladší, jak již bylo výše zmíněno, pobýval ve sledovaném období na všech třech funkcích, a to mezi lety 1675–1684. Jeho otec zastával šest let funkci konšela, a to ve stejném období, které v radách trávil i jeho syn, konkrétně šlo o roky 1675–1680.³³⁶ Jakub a Jan Valentovi, neznámí rodinní příslušníci, působili v samosprávě jen krátký čas. Krejčí Jakub Valenta byl starším obecním tři roky, a to v letech 1696–1698.³³⁷ Jan Valenta byl zvolen pouze jednou, do funkce staršího obecního, v roce 1694. Jako holický radní strávil pouze dva roky.³³⁸ Poslední rodinou působící v radě byli Vohralíkovi. Jiří Vohralík, zapsán v cechu krejčovském a postřihačském, strávil jako konšel v radě léta 1696–1699.³³⁹ Václav Vohralík působil nejprve jako starší obecní v letech 1679–1684, při obnově v roce 1685 byl již zvolen jako konšel. Tuto pozici zastával do roku 1693. Vohralíkovi tedy nebyli při žádné obnově zvoleni do jedné rady. Příbuzenský vztah v této rodině zatím nebyl zjištěn.³⁴⁰

4.6 Městská rada v Sezemicích

V Městských radách v Sezemicích se vystříдалo mezi lety 1670–1700 třicet osm osob.³⁴¹ V roce 1651 žilo v Sezemicích 255 obyvatel.³⁴² V následujících dvaceti letech, tedy

³³³ NA, pozn. 1.

³³⁴ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 732.

³³⁵ NA, pozn. 1.

Informace o povolání: SOkA Pce, pozn. 318.

³³⁶ Tamtéž.

³³⁷ Tamtéž.

Informace o povolání: SOkA Pce, Cech krejčovský a postřihačský, pozn. 328, nestránkováno.

³³⁸ NA, pozn. 1.

³³⁹ Tamtéž.

Informace o povolání: SOkA Pce, Cech krejčovský a postřihačský, pozn. 328, nestránkováno.

³⁴⁰ NA, pozn. 1.

³⁴¹ Tamtéž.

³⁴² MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 713.

ve sledovaném období, byl počet osob zajisté vyšší. Podíl mužů, jež působili v městské radě, byl zhruba mezi 12,5% až 15% z celkového počtu obyvatel. Dvaatřicet radních se během pětadvaceti let vystřídal na pozici konšela, patnáct osob zastalo post starších obecních a ve funkci rychtáře se objevilo šest radních. Z třiceti osmi radních zastalo více než jednu pozici deset osob. Z těchto deseti osob pak pět fungovalo na dvou pozicích a stejný počet mužů se vystřídal ve všech třech vymezených funkcích. Což je vysoký počet oproti ostatním radám na pardubickém panství. Všechny tři pozice si vyzkoušel: Jan Červinka, Adam Kohout, Jan Poláček, Václav Suchý a Jan Štěpán.³⁴³

Pozici primátorskou zastalo mezi lety 1670–1700 pět osob. Roky 1675 až 1677 a také v letech 1681–1685 zastával tuto funkci Jan Holický. Tři roky, kdy Jan Holický v této pozici nepobýval, byla funkce v rukou Matěje Jedličky. Od roku 1687 působil jako primátor Václav Suchý. Po jednu obnovu v této funkci setrval Václav Jedlička a na něj navázal v roce 1696 Jakub Jedlička,³⁴⁴ který si tento post držel nadále i na počátku 18. století.³⁴⁵ Je pozoruhodné, že se během třiceti let na nejvyšším postu městské rady vystřídali hned tři členové z jedné rodiny. Jedličkovi museli mít v Sezemicích velmi vysoké postavení. Co se týče již zmíněného počtu osob na pozici rychtáře, tak v roce 1675 a dále pak od roku 1677 až do roku 1679 zastával rychtářskou funkci Jan Červinka. Po jednu obnovu v roce 1676 pobyl na této pozici Václav Suchý. Jan Štěpán zastával funkci rychtáře při obnovách v letech 1681 a 1685 a Jan Poláček pak v letech 1683 a 1687. Podobně tomu tak bylo i u Adama Kohouta, který byl také zvolen jako rychtář dvakrát, ale ne hned za sebou, v této pozici strávil tři roky. V letech 1696–1697 byl rychtářem Václav Vaněček.³⁴⁶

Sezemická rada se také lišila tím, kolik let zde trávili radní ve svých funkcích. I zde v radě pobýlo nejvíce osob v rozmezí jednoho až devíti let, ale podstatně méně osob setrvalo v radě jen pár let. Radní si své posty drželi mnohem trvaleji. Jeden rok strávili v městské radě pouze dva radní, což je ale zapříčiněno vymezeným časovým obdobím. Jiří Koukal setrval v radě pouze v roce 1675, ale je pravděpodobné, že seděl jako konšel v radách i před tímto rokem. U Jana Čermáka to bylo podobné, ten ale usedl do rady poprvé v roce 1699, ale podle soupisu radních z roku 1703, který je pro Sezemice k dispozici, v radě fungoval i nadále.³⁴⁷

Díky solnímu seznamu z roku 1702, je známo, že se v Sezemicích nacházelo přibližně 384 obyvatel křesťanského vyznání starších deseti let. VIZ: MAUR, Eduard – PÍŠOVÁ, Dagmar, pozn. 154, s. 41.

³⁴³ NA, pozn. 1.

³⁴⁴ Tamtéž.

³⁴⁵ SOkA Pce, AM Sezemice, inventář k archivnímu fondu, s. 22-23.

³⁴⁶ NA, pozn. 1.

³⁴⁷ SOkA Pce, pozn. 345.

Dvě osoby také setrvaly v radě dva roky a jedna osoba pak roky tři. Tři muži pak strávili v radě čtyři roky, stejný počet tam strávil pět let. Dále devět radních strávilo v radě šest let a jedna osoba v radě pobyla let sedm. Jedna osoba pak setrvala v radě deset i jedenáct let. Dvanáct a také třináct let se v radě udrželi tři muži a jeden muž patnáct let. Poté až dlouhých devatenáct let strávilo v sezemické radě pět osob a po jedné osobě pak dvacet dva let a dvacet čtyři let. Celých třináct obnov, tedy dvacet pět let, v radě strávila jedna osoba.³⁴⁸

Daniel Pavlů celých dvacet pět let strávil v pozici konšelské. O rok méně pak působil v radě Václav Suchý, ten za svůj pobyt v městské radě vystřídal všechny funkce. Devětkrát byl zvolen do sboru konšelského, jednou na pozici rychtáře a staršího obecního. Hranici dvaceti let překonal také Adam Kohout, který pobyl v radě stejně jako Václav Suchý na všech pozicích. Po šest obnov byl zvolen na post konšelský, tři obnovy strávil mezi staršími obecními a ve funkci rychtářské působil po dvě obnovy. Devatenáct let pak strávili v sezemické radě: Matěj Jedlička, Matěj Kladinský, Martin Reinberg, Václav Sobol a Jan Zábřehský. Vyjma Václava Sobola všichni působili celých devatenáct let ve sboru konšelském. Václav Sobol strávil mezi konšely třináct let a jako starší obecní pak šest let.³⁴⁹

Pro určení věku sezemických radních byly také klíčovým pramenem matriky. Městečko Sezemice patřilo pod správu farního úřadu Sezemice.³⁵⁰ I zde se jednalo o vůbec první matriky, jež jsou pro tuto oblast dodnes zachovány. Pro sledované období jsou k dispozici matriky: NO 1636–1702 a NOZ 1700–1740.³⁵¹ Matriční záznamy o úmrtí, ze kterých je možné primárně vycházet, jsou bohužel vedeny až od roku 1700. Zřetel je pak nutné dát na možnou záměnu osob pro strohost informací, které matriky obsahují. Přímou v městské radě se vyskytují osoby s totožnými jmény. Na první pohled se tedy může zdát, že Jan Holický, jenž se vyskytoval v městské radě, byla pouze jedna osoba, ale v obnovovací listině z roku 1687 je u primátora Jana Holického poznamenán křížek. To samozřejmě nebyla výjimka. Pokud radní zemřel při výkonu své funkce, tak při následující obnově se takto jména zemřelých označila. Jelikož se rady mnohdy moc neproměňovaly, tak jednou

³⁴⁸ NA, pozn. 1.

Co se týká počtu obnov a radních, tak po jednu obnovu setrvalo v radě pět radních, sedm osob pak bylo zvoleno na své posty třikrát a na čtyřikrát to bylo u šesti mužů. Pět obnov setrvalo v radě též sedm osob a šestkrát byl do svých funkcí zvolen jeden radní. Čtyři osoby byly zvoleny celkem osmkrát a pět mužů pak bylo na svých pozicích po celých devět obnov. Po jedenáct obnov působili v radě dva radní a nakonec jedna osoba byla zvolena do všech třinácti rad.

³⁴⁹ Tamtéž.

³⁵⁰ Farní úřad Sezemice, zajišťoval soupis matrik pro územní obvod, kam spadaly vyjma Sezemic také: Časy, Choteč, Kladina, Lukovna, Počaply, Staročernsko a Veská. VIZ: SOA Zámorsk, pozn. 168, s. 1876.

³⁵¹ SOA Zámorsk, matrika NO, farní úřad Sezemice, sig. 1546, 1636–1702. SOA Zámorsk, matrika NOZ, farní úřad Sezemice, sig. 1547, 1700–1740.

z mála možností, jak dostat nového člena do radního sboru, bylo právě úmrtí jiného kolegy. Právě na oné obnovovací listině z roku 1687 jsou vyjma primátora Holického označena křížkem další tři jména.³⁵² Nicméně od rady z roku 1694 se jméno Jana Holického objevuje nadále, ale nyní ve funkci staršího obecního. Jelikož se jmenovci nestřetli v jedné radě, tak jejich jména nebyla nijak odlišena. Rozlišení jmen v přehledových tabulkách je tedy spíše pro usnadnění orientace.³⁵³ Dalším takovým případem přímo v sezemické radě byli Matěj Kladinský a Matěj Kladinský mladší. Zde ale došlo k oddělení jmen, jelikož spolu tito příbuzní usedli do rady v roce 1687. I když v následujících radách se vyskytuje pouze jeden Matěj Kladinský, byl i nadále označován jako mladší. Po nalezení dvou zápisů o úmrtí byly záznamy přiřazeny k těmto osobám podle mého uvážení. Jediným orientačním bodem byla přípona mladší. Po odpočtu věku úmrtí byl určen věk narození a pak se přiřadily tyto dvě informace ke svým pravděpodobným majitelům.³⁵⁴ K sezemickým matrikám se pro zjištění věku radních připojil také soupis poddaných z roku 1651, kde již někteří starší radní byli zaznamenáni. Podle tohoto soupisu žili v Sezemicích v roce 1651 tři muži se jménem Jiří (Jiřík) Štěřba. Který z nich se později stal radním, to již nelze s přesností říci. Jiří Štěřba působil v radě jako konšel již od roku 1675. Po připočtení daných let by se dostal do rady buďto tkadlec Jiří Štěřba, kterému by při vstupu do rady bylo osmdesát devět let, mohl to však být i jeho nejstarší syn, který by nastoupil do rady jako osmačtyřicetiletý. Poslední možností byl pak rezník Jiří Štěřba, který by nastoupil do rady ve věku čtyřiceti sedmi let. Štěřba působil ve sledovaném období v radě pouze tři roky, tudíž jsou možné všechny tři varianty.³⁵⁵

³⁵² NA, pozn. 1, listina z roku 1687.

Vyjma Jana Holického před obnovou v roce 1687 zemřel Matěj Kučera, Jan Červinka a Jan Čížek. Do konšelského sboru při oné obnově nastoupili hned tři noví konšelé a jeden přistoupil ze starších obecních.

³⁵³ Od roku 1694, kdy se tedy v radě opět objevuje jméno Jana Holického, tak je k tomuto jménu přidáno slovo mladší. I když není nijak doložené, že osoba Jana Holického, co zastávala post staršího obecního, byla oproti svému stejnojmennému kolegovi mladší.

³⁵⁴ Matěj Kladinský: SOA Zámorsk, pozn. 351, sig. 1547, s. 558.

Matěj mladší Kladinský: SOA Zámorsk, pozn. 351, sig. 1547, s. 541.

³⁵⁵ Jediný záznam, který byl o úmrtí Jiřího Štěřby nalezen, neobsahoval poznámku, že by byl součástí městské rady, což by eventuálně mohlo práci zjednodušit. I když v záznamu není uvedeno, že se jednalo o radního, nelze to ani vyloučit, jelikož Štěřba se zúčastnil městských rad pouze v letech 1675, 1676 a 1677, tudíž nebyl pravděpodobně tak významným členem. Nelze správně určit, který z těchto mužů do rady opravdu zasedl, jelikož mohl působit v radě již před sledovaným obdobím, nebo to mohl být někdo z mladších uchazečů a náhle zemřít nebo jen nadále v radě z nějakých důvodů nemohl fungovat. Proto jsou v souhrnné tabulce ponechány všechny záznamy. Proto byl také Jiří Štěřba vyloučen ze statistiky věku a následně také povolání.

Věk při vstupu do městské rady byl i zde velice rozmanitý. Nejnižší vstupní věk byl pětadvacet let a nejvyšší sedmdesát pět.³⁵⁶ Z třiceti osmi osob se věk podařilo zjistit u jednadvaceti z nich. Průměrný věk sezemických radních při vstupu do jejich funkcí byl padesát jedna let.³⁵⁷

I přes poměrně nízký počet obyvatel působily v Sezemicích ve sledovaném třicetiletí čtyři cechy. Stejně tak jako v jiném městě nebo městečku na pardubickém panství se i zde nacházel cech krejčovský, novoševcovský, řeznický a připojená řemesla a také cech tkalcovský.³⁵⁸ Z těchto cechů si v tomto období vedly své knihy mistrů a učedníků cechy krejčovský a novoševcovský. Kromě povolání, jež spadala pod tyto cechy, měli sezemičtí radní i jiné profese, které byly jejich hlavním zdrojem příjmu. Zde mezi radními nedominovalo řeznictví, jako tomu bylo u jiných měst i městeček na panství. V Sezemicích nepřevládalo mezi radními žádné řemeslo. U poloviny městské rady bylo jejich povolání dohledáno.³⁵⁹ Mezi nejzastoupenější povolání patří hned tři řemesla. Ševců, tkalců a řezníků působilo v radě po čtyřech osobách, následují dva krupaři a kováři, po jedné osobě fungovaly v Sezemicích profese: krejčí, pláten barvíř a soustružník.³⁶⁰

V Sezemicích se během let 1670–1700 vystříдалo pět rodin, které měly v městské radě dva a více členů. Z rodiny Holických působily v radě tři osoby, Jan Holický, Jan mladší Holický a Václav Holický. Václav Holický byl synem Jana Holického, oba pobývali ve sboru konšelském, avšak do jedné rady spolu nikdy neusedli.³⁶¹ Václav celých šest let, co strávil ve své funkci, pracoval společně s Janem mladším, který po celé období zastával pozici staršího obecního. Jaký byl vztah Jana mladšího Holického ke kolegům z rodiny bohužel není

³⁵⁶ Pětadvacet let je velmi nízký věk, je tedy možné, že věk Matěje Kladinského byl určen špatně. Avšak Matěj Kladinský mladší nastupoval do rady pravděpodobně ve věku šestadvaceti let a více mužů tohoto jména v těchto letech snad v Sezemicích nebylo, tudíž by měl být věk určen a přiřazen správným osobám.

³⁵⁷ K tomuto číslu jsem došla přes následující prameny:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 713-718.

SOA Zámorsk, pozn. 351, sig. 1546.

SOA Zámorsk, pozn. 351, sig. 1547.

Záznam o úmrtí byl nalezen také u Adama Kohouta a Martina Reinberga, avšak podle tohoto záznamu by nastoupili do městské rady ve věku dvou let. U obou jde tedy pravděpodobně o jejich mladší příbuzné.

³⁵⁸ SOKA Pce, Kniha cechovní, inventární seznam: Sezemice, s. 191-202.

³⁵⁹ Jak již bylo řečeno, tak z této statistiky byl odebrán Jiří Štěrba, jelikož nebylo možné zjistit, který ze tří možných kandidátů byl sezemickým radním.

³⁶⁰ Informace o povoláních byly sestaveny z následujících pramenů:

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 713-718.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

SOKA Pce, AM Sezemice, cech krejčovský, kniha č. 1.

SOKA Pce, AM Sezemice, cech novoševcovský, kniha č. 1.

³⁶¹ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 713.

známo.³⁶² Další rodinou, ze které působily v radě tři osoby, byli Jedličkovi. Švec Jakub Jedlička,³⁶³ jež strávil v radě pouhé čtyři roky, byl synem tkalce Matěje Jedličky,³⁶⁴ který pracoval jako koňšel devatenáct let.³⁶⁵ U Václava Jedličky, který strávil v radě dva roky, není znám jeho příbuzenský vztah. Všichni tři působili na postu koňšelském a také primátorském. Celkem se Jedličkovi zúčastnili všech třinácti obnov, strávili ve svých funkcích celých dvacet pět let, ale ani v jedné radě neusedli alespoň dva příslušníci rodiny pospolu. Matěj Kladinský a Matěj mladší Kladinský byli dalšími příbuznými, jež zasedli do jedné rady spolu. Pro Matěje Kladinského to bylo v roce 1687 jeho poslední zvolení do rady, naopak pro Matěje mladšího to byla jeho úplně první zkušenost s městskou radou. Oba v tomto roce zastávali post koňšelský. Nicméně, co se týče jejich rodinného vztahu, ten je prozatím neznámý. Další rodinné trio, co pospolu působilo v městské radě, bylo z rodiny Půhonných. Jakub, Jan a Václav po celé sledované období pobývali v radě jako starší obecní. Jakub s Václavem se střetli jako starší obecní v letech 1694–1695. Jakub ale někdy v těchto letech zemřel, a tak v následujících radách usedl jako starší pouze Václav. Byly pouze tři obnovy, kdy by mezi staršími obecními nezasedl někdo z této rodiny.³⁶⁶ O rodině toho není moc známo, tudíž ani jejich rodinné vztahy. Jakub Půhonný byl podle zápisu z berní ruly soustružníkem.³⁶⁷ Poslední příbuzní pocházeli z rodiny Urbanů. Jiří Urban a jeho syn Jan působili v radě celých šest let spolu. Oba celé období strávili ve sboru koňšelském.³⁶⁸

4.7 Městská rada v Týnci nad Labem

Městečko Týnec nad Labem mělo k roku 1651 pouhých 175 obyvatel, tedy nejméně z celého pardubického panství, kde probíhala obnova městských rad.³⁶⁹ Samospráva v Týnci nad Labem vystřídala během sledovaného období třicet sedm osob. Dvacet radních působilo na pozici koňšelské, čtrnáct mužů jako starší obecní a devět osob zastávalo funkci rychtáře.

³⁶² NA, pozn. 1.

³⁶³ SOkA Pce, cech novoševcovský, pozn. 360, s. 32

³⁶⁴ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 714.

³⁶⁵ NA, pozn. 1.

Informace o příbuzenství: SOA Zámorsk, pozn. 351, sig. 1546, s. 17.

³⁶⁶ NA, pozn. 1.

³⁶⁷ NA, pozn. 4, s. 24.

³⁶⁸ NA, pozn. 1.

³⁶⁹ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 701.

K období let 1670–1700 se počet obyvatel jistě zvýšil, avšak i nadále to bylo pravděpodobně městečko s nejnižším počtem obyvatel. Druhé městečko s nejnižším počtem osob Holice, mělo skoro o padesát obyvatel více a tak není možné, že by Týnec během dvaceti let předběhl Holice v počtu osob.

Díky solnímu seznamu z roku 1702, je známo, že se v Týnci nad Labem nacházelo přibližně 361 obyvatel křesťanského vyznání starších deseti let. VIZ: MAUR, Eduard – PÍŠOVÁ, Dagmar, pozn. 154, s. 41.

Jeden radní, Václav Procházka, zastal ve sledovaném období všechny tři pozice. Nejprve v letech 1676–1677 působil jako starší obecní, dalších pět let pobyl jako konšel a roky 1683–1684 byl týneckým rychtářem.

Na nejvyšší městské pozici se během sledovaného období vystříдалo celkem devět osob. Prvním byl Jiří Víšek, který působil jako primátor v letech 1675 a 1681–1682, dále Jan Vrabec, jenž pobýval na této pozici pouze v roce 1676. Následující dva roky zastal tuto funkci Václav Fiala a poté byl jednou zvolen Jan Hála a také Jakub Kraus. V letech 1685–1693 působil jako primátor Rudolf Mensingar a následně byl ve funkci rychtáře Pavel Textor. Mikuláš Kuňka byl dalším primátorem v letech 1696–1698 a v roce 1699 byl zvolen opět nový primas – Matěj Semelka. Vysoký počet osob se také prostrídala, jak již bylo zmíněno, na pozici rychtáře. V roce 1675 byl na tento post zvolen Václav Špaček. O rok později se stal rychtářem Václav Svoboda, který ve funkci pobyl dva roky. Další tři roky zastal pozici Jindřich Kuňka a v další volbě byl zvolen Václav mladší Špaček. Jedenkrát se dostal na pozici rychtáře v roce 1683 Václav Procházka a poté také Jan Charvát. V letech 1687–1695 bylo místo rychtáře obsazeno dlouhodoběji Davidem Postívalem. Baltazar Mensingar byl dalším rychtářem po dobu tří let a v roce 1699 zakončuje sledované období Rudolf Turovský. S devíti osobami byl Týnec nad Labem městečkem s nejvíce rychtáři, kteří se během sledovaného období v této funkci prostrídali.³⁷⁰

Městská samospráva v Týnci nad Labem byla velice proměnlivá. V tomto městečku působil namísto dvanácti konšelů pouhých šest, ale i tak se zde během třiceti let vystříдалo třicet sedm osob, což byla až jedna pětina tehdejšího obyvatelstva. Rada byla nestálá, radní se v Týnci na všech třech pozicích hojně střídali. Jen málo osob ve funkci vydrželo opravdu dlouho. Jeden rok v radě pobýlo pět osob a dva roky zastalo svou pozici šest osob. Dva radní strávili v radě tři roky a čtyři roky pracovali v týnecké samosprávě čtyři muži. Šest let působil v samosprávě šest radních a sedm let čtyři osoby. Jeden muž zastal svou pozici staršího obecního osm let a dva radní devět let. Celkem se tedy v rozmezí jednoho až devíti let v radě vystříдалo třicet osob. Jedenáct let strávila v radě jedna osoba, dvanáct a třináct let působili v radě dva muži. Patnáct let v radě pobyl opět jeden radní stejně jako jednadvacet let, což bylo nejdelší působení ve sledovaném období.³⁷¹

³⁷⁰ NA, pozn. 1.

³⁷¹ Tamtéž.

Pokud se jedná o obnovy městských rad, tak byli radní voleni takto: jednou bylo zvoleno třináct osob, což je nejvyšší číslo v tomto sledovaném období. Dvakrát se do rady dostalo pět mužů a čtyři osoby byly zvoleny

Touto osobou byl Matěj Kuňka, který celých jednadvacet let strávil ve funkci konšelské, celkem byl ve sledovaném období zvolen desetkrát. Kuňka působil jako konšel mezi lety 1675–1695. Druhou nejdelší dobu strávenou v týnecké samosprávě měl na starosti Mikuláš, který pocházel také z rodiny Kuňků. Mikuláš Kuňka byl za dobu patnácti let, které v radě strávil, zvolený celkem šestkrát. V letech 1685–1695 byl starším obecním a od roku 1696 až do konce sledovaného období strávil ve sboru konšelském. V této době byl také dvakrát zvolen za primátora. Shodně třináct let pak v radě pobýli Jiří Rakouský a Matěj Semelka. Rakouský strávil celé své období v radě jako konšel, a to v letech 1681–1693. Matěj Semelka v letech 1687–1699 působil třináct let také jako konšel. Zmínce nesmí uniknout ani Jiří Víšek, který strávil v týnecké radě dvanáct let, ale při obnovách byl zvolen celkem osmkrát, což bylo druhé nejvyšší číslo, co se počtu obnov týká. Víšek zastával funkci konšela v letech 1675–1686.³⁷²

Věk radních v Týnci nad Labem se určoval nejhůře. Pouze jedna matrika vyhovovala parametrům sledovaného období, a to pouze se záznamy zemřelých. Dnes je Týnec nad Labem součástí středočeského kraje, tudíž jsou veškeré matriky uloženy v jiném archivu než matriky z ostatních oblastí pardubického panství, kde se konala městská rada. Pro tuto oblast se jedná o druhou nejstarší dochovanou matriku, konkrétně jsou v ní uloženy záznamy NOZ z let 1703–1749.³⁷³ Zápisy byly velmi dobře zaznamenány. U všech nalezených zápisů o úmrtí byl napsán věk skonu nebo alespoň věk přibližný. Záznamy o Týnci nad Labem byly v matrice vepsány mezi dalšími oblastmi z okolí.³⁷⁴ Starší matrika nemá zachovány zápisy o úmrtí, jde pouze o matriku narozených a oddaných. Záznamy o narození jsou ale od roku 1673, proto jsou pro účely této práce nepotřebné.³⁷⁵ Vyjma této jedné matriky se pak pro určení věku použil soupis poddaných z roku 1651.³⁷⁶ Věk radních byl nalezen pouze u čtrnácti osob. Nejmladší osobou, se vstupem do rady ve třiceti letech, byl Jiří Hejtmánek.³⁷⁷ Naopak nejstarší muž ve sledovaném období, alespoň z tohoto malého vzorku radních, byl

tříkrát. Sedm radních v týnecké samosprávě působil čtyři obnovy a čtyři radní se zúčastnili městské rady po pět obnov. Šest obnov strávili v radě dva muži, osm obnov jeden radní a stejně tak deset obnov.

³⁷² Tamtéž.

³⁷³ SOA Praha, matrika NOZ, Středočeský kraj, římskokatolický farní úřad Týnec nad Labem, č. svazku 2, 1703–1749.

³⁷⁴ V Matrice NOZ, Středočeský kraj, římskokatolický farní úřad Týnec nad Labem, č. svazku 2, byly zápisy vyjma Týnce nad Labem také z okolních vsí. Jednalo se o Božec, Kojice, Konárovice, Krakovany, Labské Chrčice, Lípec, Lžovice, Selmice a Uhlířská Lhota.

³⁷⁵ SOA Praha, matrika NO, Středočeský kraj, římskokatolický farní úřad Týnec nad Labem, č. svazku 1, 1666–1703.

³⁷⁶ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 697–701.

³⁷⁷ SOA Praha, pozn. 373, s. 393.

Rudolf Mensingar, s věkem třiasedmdesát.³⁷⁸ Průměrný nástup do týnecké rady byl mezi lety 1670–1700 čtyřicet osm let.³⁷⁹

Povolání mělo v tomto městečku svá specifika, stejně jako určování věku. Zvláštností je v tomto případě místo, kde se archivní prameny nacházejí. Týnec nad Labem má své úložiště pramenů v jiném archivu, a to ve městě Kolín, nehledě na to, kam oblast spadala v minulosti. Prameny pro určení povolání se ale nemění. I zde byly k určení zaměstnání prioritní cechovní knihy. Ve sledované době, nebo v období krátce poté, si vedl své knihy cech: tkalců, řezníků a spojený cech.³⁸⁰ Dalším pramenem pro určení řemesel, kterým se radní věnovali, byl soupis poddaných z roku 1651 a také berní rula z roku 1654.³⁸¹ Nalezeno bylo šest různých povolání, ve kterých pracovalo třináct osob. Pět radních působilo v cechu řeznickém, tři muži se věnovali tkalcovství a dva byli ševci. Po jedné osobě pak byla obsazena řemesla jako kovář, mlynář a pekař.³⁸²

Během let 1670–1700 se v týnecké samosprávě vystříдалo šest rodin, ze kterých v radě vystupovali dva nebo tři její členové. Pro málo pramenů a literatury, které by se věnovaly městským radám a jejich konkrétním osobám, nebyly u těchto rodinných příslušníků zjištěny jejich příbuzenské vztahy. Za rodinu Hálů se jednalo o Jana Hálu a Jana mladšího Hálu. Švec Jan Hála působil jako konšel v letech 1675–1680, Jan mladší byl zvolen pouze jednou, a to v roce 1679 do funkce staršího obecního. Dva roky tedy Hálovi pobýli v městské radě spolu. Roli mohlo hrát také to, že byl Jan Hála v roce 1679 zvolen primátorem. Proto je možné, že byl do rady zvolen i Jan mladší, ten byl totiž v radě pouze se svým starším rodinným kolegou.³⁸³ V tomto roce byly také poprvé zvoleny mezi starší obecní tři osoby. Není vyloučené, že to bylo právě proto, aby se do rady dostal Jan mladší Hála, který byl mezi staršími onou třetí osobou. Rodina Kuňků měla v týnecké radě tři členy, Jindřicha, Matěje

³⁷⁸ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 699.

³⁷⁹ K tomuto číslu jsem došla přes následující prameny:

SOA Praha, pozn. 373.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 697-701.

³⁸⁰ SOKa Kolín, AM Týnec nad Labem, cech tkalců, kniha č. 1.

SOKa Kolín, AM Týnec nad Labem, spojený cech – kovářů, kolářů, bečvářů a truhlářů, kniha č. 2.

SOKa Kolín, AM Týnec nad Labem, cech řezníků, kniha č. 1.

³⁸¹ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 697-701.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

³⁸² Informace o povoláních byly sestaveny z následujících pramenů:

SOKa Kolín, cech tkalců, pozn. 380.

SOKa Kolín, spojený cech – kovářů, kolářů, bečvářů a truhlářů, pozn. 380.

SOKa Kolín, cech řezníků, pozn. 380.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 697-701.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

³⁸³ NA, pozn. 1.

a Mikuláše. Celkově tito rodinní příslušníci strávili v radě čtyřicet let. Jindřich Kuňka zastával funkci rychtáře a staršího obecního. V roce 1676 působil jako starší obecní a poté v letech 1678–1680 zastával post rychtáře. Matěj Kuňka si po celých jednadvacet let držel post konšelský. Za dlouhých jednadvacet let byl Matěj Kuňka v radě nejprve s rodinným příslušníkem Jindřichem. Celé čtyři roky, co byl Jindřich radním, s ním v radě pobýval Matěj Kuňka. Ten také strávil společné rady i se třetím členem rodiny Mikulášem Kuňkou. Mikuláš byl členem starších obecních i konšelského sboru a to v letech 1685–1699, z toho léta 1685–1695, kdy byl starším obecním, působil v radě i Matěj Kuňka.³⁸⁴ U Mikuláše byl zjištěn jeho věk i povolání. Do týnecké rady nastoupil v jednapadesáti letech³⁸⁵ a pracoval jako řezník.³⁸⁶ Další rodinou, jež pracovala v radě, byli Baltazar a Rudolf Mensingarovi. Baltazar byl zvolen dvakrát na pozici rychtáře, v radě tedy strávil pouze tři roky.³⁸⁷ Do rady vstoupil v roce 1696 ve věku devětapadesáti let.³⁸⁸ Rudolf Mensingar působil jedenáct let jako konšel, do rady nastoupil ve věku sedmdesáti tří let v roce 1683.³⁸⁹ Povoláním byl pekařem.³⁹⁰ Podle určeného věku by mohl být Rudolf Mensingar Baltazarovým otcem. Tito dva se v týnecké radě nikdy nestřetli spolu.

Jan a Matěj Šoltovi byli radními celkem devět let. Řezník Jan Šolta strávil sedm let ve funkci konšela, poprvé v roce 1676 a dále v letech 1679–1684.³⁹¹ Do rady nastoupil ve třiceti šesti letech.³⁹² Matěj Šolta byl zvolen jednou v roce 1679 do pozice staršího obecního. Šoltovi tedy v roce 1679 pobýli v městské samosprávě spolu. Špačkovi měli v radě také dva členy rodiny. Václav Špaček během šesti let v týnecké samosprávě působil v roce 1675 jako rychtář a zbylá léta byl ve funkci konšelské.³⁹³ Nastoupil do rady v šestapadesáti letech a pracoval v cechu ševcovském.³⁹⁴ Václav mladší Špaček zastal na dva roky pozici rychtáře a další dva roky ve funkci staršího obecního. Špačkovi spolu neusedli do jedné městské rady. Špecinkarovi, Štěpán a Václav, pobýli v radě celkem deset let. Václav byl zvolen jednou v roce 1687 do funkce konšela a Štěpán dvakrát v letech 1696 a 1697 jako

³⁸⁴ NA, pozn. 1.

³⁸⁵ SOA Praha, pozn. 373, s. 317.

³⁸⁶ SOKA Kolín, cech řezníků, pozn. 380, s. 4.

³⁸⁷ NA, pozn. 1.

³⁸⁸ SOA Praha, pozn. 373, s. 365.

³⁸⁹ NA, pozn. 1.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 699.

³⁹⁰ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 699.

³⁹¹ NA, pozn. 1.

NA, pozn. 4, s. 21. TĚŽ: SOKA Kolín, cech řezníků, pozn. 380, s. 4.

³⁹² SOA Praha, pozn. 373, s. 356.

³⁹³ NA, pozn. 1.

³⁹⁴ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 698.

starší obecní. Do jedné rady spolu tedy neusedli. Poslední rodinou byli Turovští. Rudolf Turovský nastoupil do rady až v roce 1699 a to na pozici rychtáře.³⁹⁵ Jeho nástupní věk byl třiatřicet let.³⁹⁶ Václav Turovský působil v radě jako starší obecní osm let. Se svým rodinným příslušníkem se v radě nestřetl.³⁹⁷

5. Souhrn informací o městských radách a jejich členech

Ve sledovaném období byly městské rady na pardubickém panství již zaběhlým úřadem. Alespoň několik desítek let probíhal ve všech městech a městečkách na panství obnovovací rituál. Z Dašic je zachován nejstarší záznam o městské radě z roku 1564 a z předešlého roku je dochováno jméno primátora.³⁹⁸ Stejně tak z roku 1563 je zachován nejstarší doložený protokol o městské radě z městečka Holice.³⁹⁹ V Pardubicích bylo v roce 1512 vydáno městské zřízení Viléma z Pernštejna. I před tímto zřízením v Pardubicích fungovala městská rada, ale až z roku 1515 byl zachován bližší popis o městské renovaci.⁴⁰⁰ Přelouč má nejstarší doložený přehled radních z roku 1488⁴⁰¹ a městečko Týnec nad Labem má záznam z roku 1494.⁴⁰² U městeček Bohdaneč a Sezemice nebyly nalezeny žádné informace o prvotních zápisech městského zřízení, ale pravděpodobně zde působily rady také někdy od šedesátých let 16. století, stejně jako u jiných nejmladších rad na panství.

Na pardubickém panství se v městských radách mezi lety 1670–1700 vystříдалo celkem tři sta dvacet sedm osob. Ve sboru konšelském působilo dvě stě dvacet osm radních, z čehož bylo pětatřicet primátorů. Čtyřicet osm osob pak zastalo post rychtářský a sto padesát jedna osob figurovalo ve funkci starších obecních.

Nejvíce primátorů působilo v Týnci nad Labem. Na tomto nejvyšším postu se prostřídalo devět osob. Nejméně tomu bylo shodně v Pardubicích a Holicích, kde zastali funkci tři radní. Rychtářů bylo nejvíce v Týnci, ve sledovaném období na pozici pobývalo devět osob. Pět rychtářů, tedy nejnižší počet, působilo v Pardubicích.

³⁹⁵ NA, pozn. 1.

³⁹⁶ SOA Praha, pozn. 373, s. 383.

³⁹⁷ NA, pozn. 1.

³⁹⁸ Nechvíle Josef: *Dašice a přífařené obce*, Pardubice 1882, s. 83 a 114. Tato kniha je ručně psaná a uložená ve Státním okresním archivu Pardubice v sekci archiv města Dašice.

³⁹⁹ SOkA Pce, AM Holice, inventář k archivnímu fondu, s. 4.

⁴⁰⁰ SAKAŘ, Josef, pozn. 97, s. 14.

⁴⁰¹ VOREL, Petr, pozn. 30, s. 97.

⁴⁰² SOkA Kolín, AM Týnec nad Labem, inventář k archivnímu fondu, s. 5.

U nadpoloviční většiny radních bylo zjištěno povolání. Ze tři sta dvaceti sedmi osob je povolání známo u sto sedmdesáti šesti radních.⁴⁰³ Nejzastoupenějším povoláním byl řezník. Mezi radními bylo toto řemeslo nalezeno u čtyřiceti devíti z nich. V Přelouči bylo řezníků nejvíce, tomuto řemeslu se věnovalo třináct radních. Následuje povolání ševce, které bylo součástí čtyřiatřiceti osob z městských rad pardubického panství. Třetím nejčastějším povoláním bylo s osmnácti osobami povolání tkalce, dále pak krejčí s patnácti muži. Šest radních se živilo jako kovář a po pěti osobách byl zastoupen krupař a pekař. Mlynáři byli mezi radními čtyři a následují tři kramáři a sládci. Po dvou osobách byly zastoupeny pozice jako: barvíř, hospodář, chirurg, kožišník, pláten barvíř, soukeník, soustružník, šmejdiř a zámečník. Vždy jeden radní pak působil v následujících povoláních: hamerník, hospodský, jirchář, koláčník, kolář, konvář, kupec, malíř, mydlář, písař, rybář, sedlák, tlumočník, truhlář, zámecký kovář, zedník.

Tabulka 3: Soupis povolání a jejich zastoupení v jednotlivých městech a městečkách pardubického panství⁴⁰⁴

	Bohdaneč	Dašice	Holice	Pardubice	Přelouč	Sezemice	Týnec n. Labem
barvíř	1			1			
hamerník				1			
hospodář					2		
hospodský	1						
chirurg				2			

⁴⁰³ NA, pozn. 1.

⁴⁰⁴ Jelikož se údaje o povolání netýkají všech osob působících v městských radách mezi lety 1670–1700, ale pouze části radních, tak by mohlo u jednotlivých povolání dojít k navýšení osob, které dané profese zastávaly a tím by se proměnila i výše zmíněná statistika.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 672-732.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

SAKAŘ, Josef, pozn. 163.

SOkA Pce, pozn. 227.

LEDR, Josef, pozn. 228.

VOREL, Petr, pozn. 30.

SOkA Pce, Cech řezníků, pozn. 254.

SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 91.

RŮŽIČKOVÁ, Renáta – ZAVORAL, Tomáš – KŘIVSKÁ, Lenka, pozn. 108.

Dašice – historie města I., pozn. 298.

SOkA Pce, cech řezníků, pozn. 301.

SOkA Pce, cech krejčovský a postřihačský, pozn. 301.

SOkA Pce, pozn. 318.

SOkA Pce, cech krejčovský a postřihačský, pozn. 328.

SOkA Pce, cech řeznický, pozn. 328.

SOkA Pce, cech krejčovský, pozn. 360.

SOkA Pce, cech novoševcovský, pozn. 360.

SOkA Kolín, cech tkalců, pozn. 380.

SOkA Kolín, spojený cech – kovářů, kolářů, bečvářů a truhlářů, pozn. 380.

SOkA Kolín, cech řezníků, pozn. 380.

jirchář				1			
koláčník					1		
kolář					1		
konvář				1			
kovář			1		2	2	1
kožišník	1			1			
kramář				3			
krejčí		2	5	4	3	1	
krupař	1	2				2	
kupec				1			
malíř				1			
mlynář				2	1		1
mydlář					1		
pekař		1			3		1
písař				1			
pláten barvíř					1	1	
rybář				1			
řezník	5	9	2	11	13	4	5
sedlák					1		
sládek		1		2			
soukeník				2			
soustružník		1				1	
šmejdír		2					
švec	4	3	13	2	6	4	2
tkadlec	3	2	4		2	4	3
tlumočník				1			
truhlář	1						
zámečník				1	1		
zámecký kovář				1			
zedník				1			

Radní z městečka Bohdaneč nastupovali do rady v průměrně nejstarším věku. Bohdanečtí vstupovali do funkcí ve věku necelých padesáti dvou let. Městem s radními nastupujícími v nejmladším věku byly Pardubice, kde byl průměrný věk nástupu okolo čtyřiceti sedmi a půl let. Jelikož nebyl věk zjištěn u všech osob, jde tedy spíše o přibližné sdělení, které by se mohlo díky většímu množství informací proměnit. Konkrétní určení nejnižšího a nejvyššího věku bylo po dedukci u některých radních značně upraveno. Nejstarší nástupní věk pro léta 1670–1700 byl třiaosmdesát. Tímto věkem disponovali dva radní z Přelouče, Matěj Hájek a Jan Menšík. Nejmladší věk byl pětadvacet let, který patřil Matěji Kladinskému z městské rady v Sezemicích.⁴⁰⁵ Věk byl celkem určen u sto šedesáti sedmi

⁴⁰⁵ V předchozí kapitole byly některé informace o nalezeném věku radních z různých důvodů vyřazeny ze statistiky. Proto byl nakonec nejnižší a nevyšší věk určen právě takto. NA, pozn. 1.

obyvatel. Obě informace, tedy věk i povolání, byl nalezen u sto patnácti radních.⁴⁰⁶ U tohoto počtu osob jsou tedy známy veškeré informace, které byly zásadní pro tuto práci.

V některých městech a městečkách pardubického panství působily stejnojmenné osoby. Celkem se jednalo o šest dvojic a dvě trojice radních, jež měli stejná jména. Díky informacím jako je věk a povolání bylo možné určit, zda se jedná o jednu a tu samou osobu, nebo nikoliv. V radě města Pardubic, Přelouče a městečka Sezemice působil Jan Čermák.⁴⁰⁷ U každého radního bylo nalezeno jiné povolání krejčí,⁴⁰⁸ krupař⁴⁰⁹ a švec.⁴¹⁰ Pravděpodobně jde tedy o tři různé osoby. Vyjma těchto tří osob, se v daných osmi oblastech nacházeli v letech 1670–1700 další čtyři Čermákové, tentokrát s jiným křestním jménem. Celkem jde tedy o sedm Čermáků ve čtyřech městech či městečkách na panství. Do jaké míry byli všichni příbuzní se ale podle dostupných pramenů a literatury nedá určit. Václav Procházka bylo stejné jméno druhé trojice. Václav Procházka působil deset let v Přelouči, čtyři roky v Dašicích a také devět let v Týnci nad Labem.⁴¹¹ Dostupné informace o povolání a věku vedly k tomu, že jde o tři různé osoby. Při takové vzdálenosti mezi městy by bylo náročné navštěvovat všechny schůze městských rad. Další osoby z rodiny Procházkových se v městských radách na panství nenacházely.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 672-732.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TĚŽ: NA, pozn. 4.

SOA Zámorsk, sig. 1490, pozn. 170.

SOA Zámorsk, sig. 1490A, pozn. 170.

SOA Zámorsk, sig. 1491, pozn. 170.

SOA Zámorsk, sig. 1516, pozn. 170.

SOA Zámorsk, sig. 1797, pozn. 218.

SOA Zámorsk, sig. 1798, pozn. 218.

SOA Zámorsk, sig. 1799, pozn. 218.

SOA Zámorsk, sig. 1800, pozn. 218.

SOA Zámorsk, sig. 1801, pozn. 218.

SOA Zámorsk, sig. 1374, pozn. 93.

SOA Zámorsk, sig. 413, pozn. 290.

SOA Zámorsk, sig. 414, pozn. 281.

SOA Zámorsk, sig. 415, pozn. 290.

SOA Zámorsk, sig. 443, pozn. 321.

SOA Zámorsk, sig. 479, pozn. 322.

SOA Zámorsk, sig. 444, pozn. 322.

SOA Zámorsk, sig. 480, pozn. 322.

SOA Zámorsk, sig. 1546, pozn. 351.

SOA Zámorsk, sig. 1547, pozn. 351.

SOA Praha, pozn. 373.

⁴⁰⁶ NA, pozn. 1.

⁴⁰⁷ Tamtéž.

⁴⁰⁸ Jan Čermák z městské rady v Pardubicích: SAKAŘ, Josef, pozn. 163. s. 55.

⁴⁰⁹ Jan Čermák z městské rady v Sezemicích: ČERVENÝ, Václav - Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, s. 188.

⁴¹⁰ Jan Čermák z městské rady v Přelouči: MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 691.

⁴¹¹ NA, pozn. 1.

Jan Doubrava zastával pozici v městské radě v Dašicích a také v Holicích. Tito muži měli dokonce stejné zaměstnání, oba působili jako tkalci. Věk neměli stejný, ale velmi podobný, což také nahrává tomu, že by v tomto případě mohlo jít o jednu a tu samou osobu. Jenže Jan Doubrava byl v soupisu poddaných z roku 1651 zapsán jak v Dašicích, tak i v Holicích, proto šlo zcela určitě dvě osoby.⁴¹² Patrně není možné, aby jedna a táž osoba byla zapsána ve dvou různých městech. Doubravovi měli rodinnou základnu v Holicích, kde v tomto období do rady zasáhli celkem tři muži z této rodiny. Dalším případem byl Jan Holub, který působil v Pardubicích a také v Holicích. Jan Holub v Pardubicích působil dvanáct let, do roku 1684 a až poté bylo zaznamenáno působení Jana Holuba v Holicích, a to v letech 1694–1699.⁴¹³ Každý má ale jiné zaměstnání – zámecký kovář⁴¹⁴ a švec,⁴¹⁵ takže i v tomto případě šlo nejspíš o dvě různé osoby.

Václav Jedlička zastával pozici staršího obecního v městské radě v Holicích v roce 1699. V letech 1694–1695 pracoval též Václav Jedlička v sezemické radě ve sboru konšelském. Zde nebyl nalezen věk ani povolání, proto nelze osoby nijak odlišit. Tato městečka jsou oproti jiným na panství v bezprostřední blízkosti. Proto by mohlo jít o jednu osobu, která mohla pobývat v jedné městečce ale zároveň pracovat i v tom vedlejším.⁴¹⁶ Další Jedličkovi pak pobývali taktéž v Sezemicích, jednalo se o otce se synem – Matěje a Jakuba.⁴¹⁷ Dalším je Matěj Kohout. Jeden zastával konšelskou pozici dvanáct let v přeloučské radě a druhý dvacet tři let v Bohdanči. Působení v radě se překrývalo, tudíž by bylo náročné zastávat pozice ve dvou městech najednou, i když se tyto dvě oblasti nacházely v celkem blízké vzdálenosti. Věk a povolání je znám pouze u Matěje Kohouta z Přelouče, nelze tedy blíže říci, zda šlo o jednu nebo dvě osoby. Příjmení Kohout bylo v radách běžné, dohromady jich v městských radách působilo pět. K Přelouči a Bohdanči se s tímto příjmením připojila městečka Dašice a Sezemice.⁴¹⁸

Předposledním případem byli radní se jménem Daniel Pavlů z Dašic a Sezemic. Dle soupisu poddaných byl Daniel Pavlů zapsán jako obyvatel městečka Sezemice, v Dašicích nikoliv.⁴¹⁹ Oba působili v radě dlouhý čas a povoláním byli řezníci.⁴²⁰ Věk je znám jenom

⁴¹² Jan Doubrava z Dašic: MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 724.

Jan Doubrava z Holic: MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 732.

⁴¹³ NA, pozn. 1.

⁴¹⁴ SAKAŘ, Josef, pozn. 163, s. 36.

⁴¹⁵ SOKA Pce, pozn. 318, nestránkováno.

⁴¹⁶ NA, pozn. 1.

⁴¹⁷ SOA Zámorsk, sig. 1546, pozn. 351, s. 12.

⁴¹⁸ NA, pozn. 1.

⁴¹⁹ MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 714.

u jednoho, ale tato dvě městečka se nalézala velmi blízko u sebe, tudíž nelze vyvrátit, že by mohlo jít o jednu a též osobu. Příjmení Pavlů nejspíš nebylo tak rozšířené jako například Čermák nebo Procházka, což by v tomto případě mohlo spíše potvrzovat domněnku, že jde o tu samou osobu. Podobné závěry se dají vyvodit i u Jakuba Půhonného. Tento muž pobýval dva roky jako starší obecní v Dašicích a stejně tak i v Sezemicích.⁴²¹ V soupisu poddaných byl zapsán pouze v městečku Dašice.⁴²² Působil jako soustružník a v tomto případě se jednotlivé doby v radách nepřekrývají. S těmito parametry je u tohoto muže vysoká možnost, že šlo o jednu osobu. Navíc v případě, kdy se rady nepřekrývaly, nebylo tak těžké dojíždět do vedlejšího městečka a případy, kdy osoba nebydlela v daném městě nebo městečku, ale působila tam v městské radě, jsou známy.

Kromě zřejmého porušování pravidel příbuzenského rázu nelze tedy vyloučit ani situaci, že by mohla být jedna osoba součástí více městských rad, buďto najednou nebo postupně. Podle shromážděných informací nelze tuto možnost tak úplně vyloučit. Radní tak mohli rozšiřovat svůj vliv i do dalších oblastí na panství. Jedna rodina pak mohla skrze své příslušníky ovlivňovat dění i v několika městech a městečkách najednou. Vyjma těchto stejnojmenných osob a jejich příbuzných šlo i o několik dalších rodin. Pokud by tedy opravdu byli příbuzní, tak by se tento jev týkal až sedmnácti rodin. Rodiny Bělských, Holických, Jelínků, Ježků, Kaukliců, Krausů, Kučerů, Poláčků, Pelikánů, Reinwettrových, Svobodů, Šnoblů, Štěpánů, Štěrbů, Uhlířů, Vorlů a Vrabců působily ve více než jednom městě. Celkový počet radních, jež patřily do rodiny, která měla pravděpodobně příbuzné ve více městských radách, bylo osmdesát.⁴²³

Při obnovách městských rad bylo zvykem, že se častokrát volily ty samé osoby stále dokola, dokud je nepotkala smrt. Jejich mandáty tedy byly, dá se říci, ve velkém množství případů doživotní. Ale pro vysoké stáří radních nemusela být jejich autorita a aktivita taková, jak by se od členů městské rady očekávalo. Jednu takovou událost popsal hejtman Pavel Slavík v roce 1696 v listině pro českou komoru. Hejtman vylíčil situaci v Přelouči a v Bohdanči takto: „...někteří z osob konšelských odumřeli, jiní pro sešlost věkem a velkou starost neb někteří ani již dokonce nic neslyší, k tomu dále způsobilí nejsou i také ti, který jsem já zatím na místě těch v Přelouči a Bohdanči odumřelých za viceprimase představil,

⁴²⁰ Daniel Pavlů z Dašic: SOkA Pce, cech řezníků, pozn. 301, nestránkováno.

Daniel Pavlů ze Sezemic: MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 714.

⁴²¹ NA, pozn. 1.

⁴²² MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 719.

⁴²³ NA, pozn. 1.

*...od osob konšelských, ale ani jiných sousedův malý respekt mají a na ně se, tak jak by se slušelo, dbáti nechce, takže takové obyčejné renovování předsevzítí důležitá a nevyhnutelná potřeba se ukazuje.*⁴²⁴

Tím, že někteří radní působili na své pozici či pozicích v městské radě dlouho a rozšiřovali svůj vliv sami nebo případně přes své příbuzné nebo kolegy z cechu, mohlo vznikat mezi radními napětí, které mohlo vést až k různým konfliktům. Některé spory vyústily ze situace v městské radě, avšak mnoho konfliktů vycházelo ze všedních sousedských problémů. Tyto šarvátky se nevyhýbaly ani mužům z městské rady. Například jirchář Martin Stamicz měl spor s důchodním písařem, který na Stamicze podal v roce 1673 stížnost kvůli poškozování majetku od odpadu z jirchovny. Mezi muži došlo až na urážky a časté vzájemné hádky. Nakonec bylo dáno za pravdu Martinu Stamiczovi.⁴²⁵ Opravdu nepříjemný spor vedla dašická obec se svým obyvatelem, radním Pavlem Horákem. Na pozemku Horáka v roce 1674 vznikl požár, který ve velkém poškodil i jeho sousedy. Situace se vyostřila natolik, že si dašičtí přáli odchod jejich souseda z městečka. Celý spor řešila s hejtmanem i česká komora, která se zasadila o udržení Horáka ve městě. Jelikož měl největší újmu na majetku právě Pavel Horák, bylo mu uděleno dvoutýdenní vězení a poškozeným sousedům měl proplatit část škod.⁴²⁶ I přes tyto nepříjemnosti byl ale nadále volen do sboru konšelského.⁴²⁷ V Dašicích se do sporu dostal radní Rudolf Košťál s místním písařem. Písař Matěj Vrabc nejprve v opilosti urážel tehdy primátora Košťála. Urážky na jeho hlavu šly i z úst Vrabcovy ženy.⁴²⁸ Ve městě Přelouč byl řešen spor mezi radním Jiřím Rackem a též radním Tomášem Hellerem. Zde šlo o problém v přerozdělování majetku, ale také dluhů po zemřelé manželce Jiřího Racka, jež byla matkou Tomáše Hellera. Manželé Rackovi spolu již dlouhý čas před Alžbětinou smrtí nežili. Každý z nich žil u dětí z předchozího manželství. Alžběta žila právě se svým synem Hellerem. Proto také Racek odmítl zaplatit pohřeb své ženy, ale nárokoval si majetek, který si žena po odluce odvezla ke svému synovi. Vše nakonec skončilo sepsáním přátelské smlouvy. Oba muži se dohodli

⁴²⁴ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 166. TĚŽ: NA, pozn. 1, 1696.

⁴²⁵ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 227.

„...aby Martin v gruntu a dvoře jeho břehy ty, skrze který voda od jirchovny do struhy odpadá, na svůj náklad napravoval. Dřívěji toho v gruntu jeho napravení, aby okolo jirchovny ty případnosti k ní patřící hradby tesané, jak předešlých let v těch místech podle vysvědčení lidí starožitných bejvala, nestavěl v tom záповědí rozličnou on Hyllarius jemu překážku činil... veliká nevole vznikla... uznáno jest, že Martin takovou opravou břehů povinnen není, když předešlí držitelé té jirchovny takovou věc nikdy nevykonávali...“ SOA Zámrsk, Velkostatek Pardubice, kniha č. 1513, fol. 237v–238r, 1693.

⁴²⁶ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 230.

⁴²⁷ NA, pozn. 1.

⁴²⁸ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 260.

SOKA Pardubice, AM Dašice, kniha č. 133, fol. 116r–v, 1666.

na zrušení manželské smlouvy. Jiří získal většinu věcí, které si jeho zesnulá žena odnesla k synovi, ale ostatní majetek podělili její dva synové a později po smrti Jiřího Racka po něm dědila pouze jeho dcera.⁴²⁹

Snad největším konfliktem mezi členy městské rady, v těsné blízkosti od sledovaného období, byl spor mezi radními z Přelouče. Konflikt se rozhořel zhruba v roce 1700 a utichl až v roce 1713. Na počátku 18. století byl primátorem Štěpán z rodinného klanu Reinwetrů. Štěpán nabídl za výhodnou cenu z nedávného požáru ohořelý přeloučský obecní dvůr přímo hejtmanovi panství, se kterým měla rodina dobré vztahy. Proti Reinwetrovi se vytvořila opozice, která kritizovala jeho finanční aktivity ve městě, a to nejen ohledně tohoto dvora. Štěpán Reinwetter byl pod tlakem, jeho kolegové chtěli, aby opustil svůj post, ten ale nakonec setrval celé funkční období, avšak v následujícím roce, tedy již v roce 1708, se již do rady nevrátil. Stejně tak byl zkompromitován písař Michal Reinwetter, který nakonec svůj post opustil. Někteří radní stáli za bývalým primátorem a jiní za tím současným. Vzájemně se napadali a obviňovali z různých finančních podvodů. Došlo i na krátkodobé uvěznění některých radních. Obecní dvůr byl nakonec přeprodán a situace se pomalu uklidnila.⁴³⁰

Reinwetrovi ale nebyli jediní, kteří byli nuceni opustit svůj post. Ve sledovaném období a blízké době poté, se tento jev týkal všech měst a městeček snad vyjma Bohdanče a Holic.⁴³¹ Vyloučení z postů mělo různé důvody. Pardubický primátor Jan Havele byl vyloučen z tohoto postu kvůli nedovolenému odebrání dříví z obecních lesů a zanedbávání své primátorské povinnosti, ve sboru konšelském ale nadále zůstal.⁴³² Z pardubické rady byl k roku 1694 propuštěn za opilství Václav Strnad. „*Václav Strnad k povinnosti konšelské způsobilý není, neb do místa radního vždy páleným opilý přichází, takže žádného svého votum dáti, v ničemž se potřebovati nemůže.*“⁴³³ Tomáš Ždánský, též z Pardubic, byl z rady

⁴²⁹ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 331.

„...manželé měli svatební smlouvy, a přijali se tak na statek movitý i nemovitý a nyní touto smlouvou ubrmanskou všechno to moří... aby Racek ani budoucí jeho neměli žádný právo šahati na statek a spravedlnost po jeho manželce a měli k němu svobodné právo jen děti z nebožky pošlý Tomáš a Michal a co zůstane po Rackovi, aby se na to nepotahovali Michal a Tomáš, ale jen děti Racka k tomu mají svobodné právo. Věci, který si odnesla Alžběta, o ty se porovnali. Tomáš má vrátit karabinu, 8 pytlů, truhlu zelenou se zámkem, 4 sudy, 4 vědra, železný rošt, prací necky, měděný kotel prací, pšenice zaseté s Kateřinou Jackovou napolovic a tu polovici mají užívat společně, však Tomáš Heller z té pšenice půl za náklad na karabinu jeden mandel sobě předně vzítí má ...“ SOKA Pardubice, AM Přelouč, kniha č. 381, fol. 231v–232r, 1684.

⁴³⁰ VOREL, Petr, pozn. 47, s. 81–88.

⁴³¹ Z těchto městeček nebyly pro dané roky nalezeny mezi ostatními prameny informace o propuštění z bohdaněčské a holické rady. – NA, pozn. 1.

⁴³² SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 168. TĚŽ: NA, pozn. 1, Pardubice, 1694.

⁴³³ NA, pozn. 1, Pardubice, 1694.

propuštěn kvůli vysokému stáří, při kterém nemohl plnit své závazky v radě.⁴³⁴ V Přelouči byl zbaven funkcí městského důchodního a staršího obecního Jan Ratejský, který byl díky svému postu městu dlužen spoustu peněz.⁴³⁵ Pro opilost byl z rady vyloučen také Jan Holub z Dašic. „*Jan Holub velký opilec a zřídka do rady chodí.*“⁴³⁶ Stejně tak tomu bylo i v Sezemicích, a to u Jana Zábřehského: „*Jan Zábřehský ten jsouc veliký opilec, člověk nepřikladný, svárlivý, k povinnosti konšelské nezpůsobný.*“⁴³⁷ Matěj Semelka z týnecké rady byl sesazen na nižší post, jelikož nestíhal plnit své radní povinnosti.⁴³⁸

Další nešvar, se kterým se radní potýkali a který snižoval jejich nedotknutelnost před zbytkem obyvatelstva, byly dluhy. Dluhy se pohybovaly od menších částek či krátkodobého zabavení majetku až po velké sumy, které se dále dědily na děti a další příbuzné dlužníků. Barvíř Samuel Šnobl z Bohdanče dlužil 51 krejcarů za stavební práce na domě.⁴³⁹ V ten samý rok 1697 měl Šnobl zastaven stříbrný pásek a dva široké tolary. Osobě, která držela jeho majetek, dlužil zhruba 15 a půl kopy.⁴⁴⁰ Dašický primátor Rudolf Košťál měl finanční dluhy ve výši 136 kop. Jeden svůj grunt před svou smrtí prodal a tím zaplatil své pohledávky, a tak svým dětem mohl odkázat ještě i dost peněz, které mu z prodeje zbyly.⁴⁴¹ Z Dašic dále Kryšpín Nešpor dlužil 10 kop za vyučení sirotka po Václavu Půhonným, kterému byl pravděpodobně kmotrem.⁴⁴² Adam Kamfferth si vypůjčil od dašického záduší, kterému dlužil přes 100 kop.⁴⁴³ Adamovi Vrabcovi vypůjčilo finance ve výši 6 kop literátské bratrstvo v Dašicích.⁴⁴⁴ Muž, který v Týnci nad Labem dlužil až několika osobám, byl Jan Hála. Za rok 1680 dlužil Hála třem čeledínům a jedné děvečce celkem 40 kop.⁴⁴⁵ Dále Hála dlužil 14 a půl kopy jistému Martinu Jirářkovi. Není ale uvedeno, na co si finance půjčoval.⁴⁴⁶ Do třetice měl Hála splácet dluh 100 zlatých kladrubské oboře s dvouročním úrokem 10 kop a 17 grošů.⁴⁴⁷ Andreas Ježků měl zapůjčené peníze od záduší v Kojicích v částce 10 kop grošů

⁴³⁴ „*Tomáš Ždánský skrze sešlost věku svého víceji z domu nevychází, k tomu zraku i sluchu velice nedostatečný, všechen dětinský člověk jest.*“ Tamtéž.

SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 168.

⁴³⁵ Tamtéž, s. 168. TÉŽ: NA, pozn. 1, Přelouč, 1694.

⁴³⁶ NA, pozn. 1, Dašice, 1702.

⁴³⁷ NA, pozn. 1, Sezemice, 1694.

⁴³⁸ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 60, s. 168. TÉŽ: NA, pozn. 1, Týnec nad Labem, 1694.

⁴³⁹ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 91, s. 124.

⁴⁴⁰ Tamtéž, s. 91. TÉŽ: SOA Zámorsk, Velkostatek Pardubice, kniha č. 338, fol. 212r, Bohdaneč, 1697.

⁴⁴¹ Tamtéž, s. 164.

⁴⁴² Tamtéž, s. 115.

⁴⁴³ SOA Zámorsk, Velkostatek Pardubice, kniha č. 338, fol. 295r, Dašice, 1694.

⁴⁴⁴ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 91, s. 80.

⁴⁴⁵ SOA Zámorsk, Velkostatek Pardubice, kniha č. 336, fol. 396r, Týnec nad Labem, 1680.

⁴⁴⁶ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 91, s. 75.

⁴⁴⁷ Tamtéž, s. 80. TÉŽ: SOA Zámorsk, Velkostatek Pardubice, kniha č. 336, fol. 396r, Týnec nad Labem, 1680.

míšeňských.⁴⁴⁸ Vysoký dluh zůstal po Baltazarovi Mensingarovi, jež byl otcem Rudolfa a pravděpodobně i praotcem stejnojmenného Baltazara Mensingara z týnecké rady. Po smrti Baltazara Mensingara v roce 1634 činil jeho dluh 342 kop, který byl z neodvedeného vybraného ungeltu, když Baltazar působil jako výběřčí cla. Dluh přešel na jeho ženu Marii a po její smrti měla rodina dluh 351 kop. Marie však ponechala instrukce, podle kterých měl být dluh zaplacen.⁴⁴⁹

I když se radních týkaly každodenní problémy jako dluhy, sousedské spory nebo suspendace, tak šlo v mnohých případech stále o velmi významné členy v daném městě či městečku. Lidé museli mít radní v úctě a dbát jejich pokynů. Stav osob v městské radě ale mohl mnohé vypovídat o městě jako takovém. Pokud v radě působily osoby, které měly dluhy nebo spory se svými sousedy, jež vedly až ke stížnostem na vyšších místech nebo byly velmi staří a svou funkci braly spíše symbolicky, tak obyvatelé sice s ohledem na postavení těchto osob museli ctít jejich slova, ale celá samospráva neměla s těmito incidenty takovou váhu. Zajisté se tyto spory týkaly vždy pouze hrstky radních, ale i tak musela být morálka samosprávy pošramocená. Tyto problémy se ale týkaly všech měst a městeček pardubického panství, tudíž je jisté, že se s těmito nešvary potýkali radní v jakékoliv městské radě. Přeci jenom politika města zasahovala do života obyvatel i na konci 17. století. Mnoho sporů mezi radními vzniklo právě z politikaření a rozšiřování vlivu v daném městě nebo městečku.

Závěr

Práce si kladla za úkol představit městské rady v rámci pardubického dominia mezi lety 1670–1700 a jejich obsazení. Během tohoto sledovaného období se ve dvou městech a pěti městečkách pardubického panství vystřídal celkem tři sta dvacet sedm radních. Ke všem těmto osobám se nepodařilo shromáždit data jako věk a povolání. Spousta záznamů se z těchto let nedochovala anebo vůbec nebyla vedena, jako například matriky či některé knihy mistrů. Čím méně let strávili radní v městské radě, tím hůře se o nich sháněly informace, naopak dlouhé setrvání mnohdy vedlo k více informacím v městských knihách

⁴⁴⁸ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 91, s. 80.

⁴⁴⁹ SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 91, s. 176-177.

„peněz hotových jsem měla u manželky Baltazara, syna svého, hotově 6 zlatých a 11 plecháčů schovaných, ty zůstávají na výpravu a pohřeb, co se týče mého podílu vše synovi Baltazarovi, dluhy aby byly zaplacený z gruntu a nábytku mého, co zůstane, aby byly poděleny rovným dílem Rudolf, Baltazar, Alžběta.“ – SOA Zámorsk, Velkostatek Pardubice, kniha č. 325, fol. 1046r, Týnec nad Labem, 1642.

Podle časové osy byl zmíněný Rudolf Mensingar, syn Marie, radní, který působil v Týnecké radě mezi lety 1670–1700. Na radního Baltazara tento časový model nesedí.

a bylo snazší takovou osobu v rámci města identifikovat. Mnohdy také záviselo na postu, který radní vykonávali, pokud se jednalo o primátora či konšela, tak bylo jednodušší získat informace než u osob ve funkci staršího obecního. Téma městských rad nebylo v takové míře na pardubickém panství v žádném období zpracováno. Literatura, která by vedla k objasnění městských rad a jejich aktérů v rámci tohoto dominia, je mizivá. Čím větší to bylo v dané době město a městečko, tím více literatury a studií je nyní k těmto oblastem k dispozici. Proto Pardubice a Přelouč, jako jediná města na panství, mají samostatnou literaturu, ve které se dají najít zmínky o městských radnících. Drobná městečka tohoto dominia, jako například Týnec nad Labem, nemají téma městské rady v žádné literatuře zpracované. Proto je jejich popis a zmínky o radnících ve čtvrté kapitole a níže v soupisu radnících málo obsáhlý. Popis těchto městeček je zaznamenávám spíše dohromady v rámci daného panství.

Tato diplomová práce odhaluje nové aspekty dějin v jednotlivých městech a městečkách, ale i v rámci rozsáhlého panství. Poukazuje na způsob chodu v těchto oblastech a na osoby, které měly rozvoj na konci 17. století na starosti. Pro české země bylo panství pouze zdrojem příjmu. V souhrnné sféře tohoto dominia působilo mnoho úředníků nad těmi z měst a městeček, jež zadávali rozkazy, které sami dostávali od české komory. V rámci města se ale jednalo o nejvyšší posty a funkce primátora byla vrcholem kariéry těchto měšťanů.

Seznam pramenů a literatury

Prameny

Národní archiv

Berní rula – Chrudimsko, kniha. č. 14., inv. č. 13

Nová manipulace, karton 628, sig. P9/24, 1653–1703

Státní oblastní archiv v Praze

Matrika NO, Středočeský kraj, římskokatolický farní úřad Týnec nad Labem, č. svazku 1, 1666–1703

Matrika NOZ, Středočeský kraj, římskokatolický farní úřad Týnec nad Labem, č. svazku 2, 1703–1749

Státní oblastní archiv v Zámrsku

Matrika NOZ, farní úřad Dašice, sig. 413, 1652–1676

Matrika NOZ, farní úřad Dašice, sig. 414, 1677–1711

Matrika NOZ, farní úřad Dašice, sig. 415, 1711–1764

Matrika NOZ, farní úřad Holice, sig. 443, 1642–1677

Matrika NOZ, farní úřad Holice, sig. 444, 1704–1716

Matrika Z, farní úřad Holice, sig. 479, 1670–1704

Matrika Z, farní úřad Holice, sig. 480, 1716–1737

Matrika NOZ, farní úřad Lázně Bohdaneč, sig. 1374, 1663–1686

Matrika NOZ, farní úřad Pardubice, sig. 1490, 1633–1702

Matrika NO, farní úřad Pardubice, sig. 1490A, 1641–1654

Matrika NOZ, farní úřad Pardubice, sig. 1491, 1665–1702

Matrika OZ, farní úřad Pardubice, sig. 1516, 1702–1736

Matrika N, farní úřad Přelouč, sig. 1797, 1637–1649

Matrika NOZ, farní úřad Přelouč, sig. 1798, 1650–1666
Matrika NOZ, farní úřad Přelouč, sig. 1799, 1665–1688
Matrika NOZ, farní úřad Přelouč, sig. 1800, 1688–1710
Matrika NOZ, farní úřad Přelouč, sig. 1801, 1711–1729
Matrika NO, farní úřad Sezemice, sig. 1546, 1636–1702
Matrika NOZ, farní úřad Sezemice, sig. 1547, 1700–1740
Sbírka matrik Východočeského kraje 1587–1949 – inventární seznam
Velkostatek Pardubice, kniha č. 325, kniha sirotčí modrá z let 1633–1635
Velkostatek Pardubice, kniha č. 336, kniha sirotčí z let 1660–1697
Velkostatek Pardubice, kniha č. 338, kniha sirotčí z let 1687–1733
Velkostatek Pardubice, kniha č. 1513, registra poddanských smluv panství z let 1597–1673

Státní okresní archiv v Kolíně

AM Týnec nad Labem, cech řezníků, kniha č. 1
AM Týnec nad Labem, cech tkalců, kniha č. 1
AM Týnec nad Labem, spojený cech – kovářů, kolářů, bečvářů a truhlářů, kniha č. 2

Státní okresní archiv v Pardubicích

AM Bohdanče, cech řezníků, kniha č. 1
AM Bohdanče, karton č. 1, Kšaft Kašpara Náhlíka, konšela z městečka Bohdanče
AM Bohdanče, karton č. 1, Kšaft Vojtěcha Olivy z Bohdanče
AM Dašice, cech řezníků Dašice, kniha č. 1
AM Dašice, cech krejčovský a postřihačský Dašice, kniha č. 1
AM Dašice, kniha č. 133, kniha městská zelená z let 1511–1841
AM Holice, cech novoševcovský, kniha č. 1
AM Holice, cech krejčovský a postřihačský, kniha č. 1

AM Holice, cech řeznický, kniha č. 1

AM Pardubice, kniha městských počtů D3 (1668–1671)

AM Pardubice, kniha městských počtů D4, účty obecní města Pardubic nad Labem 1672–1673

AM Pardubice, kniha trhová (Zelená) č. 57

AM Pardubice, manuál pardubických radních, inv. č. 81

AM Pardubice, radní protokol (1682–1691), kniha č. 51

AM Pardubice, purkmistrovský úřad, Karton 4, inv. č. 1099–1115.

AM Pardubice, purkmistrovský úřad, Karton 6, inv. č. 1229–1266

AM Přelouč, cech řezníků, kniha č. 2

AM Přelouč, kniha č. 381, manuál právní z let 1661–1770

AM Sezemice, cech krejčovský, kniha č. 1

AM Sezemice, cech novoševcovský, kniha č. 1

Kniha cechovní – inventární seznam

Vydané prameny

BÖHMER, Johann Friedrich: *Regesta Imperii VIII. Die Regesten des Kaiserreichs unter Kaiser Karl IV. 1346–1378*, bearb. von Huber, Alfons – Nachdruck der Ausg. Innsbruck, 1877.

ČERVENÝ, Václav – Jarmila ČERVENÁ: *Berní rula: generální rejstřík ke všem svazkům (vydaným i dosud nevydaným) berní ruly z roku 1654 doplněný (tam, kde se nedochovaly) o soupis poddaných z roku 1651*. Praha: Libri, 2003. ISBN 80-7277-058-6.

DVORSKÝ, František: *Listinář pana Viléma z Pernštejna z let 1501–1521*. in: Archiv český XVII. Praha 1899.

EMLER, Josef: *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae IV*. Pragae: Typis Grégerianis, 1892.

ERBEN, Karel Jaromír: *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae I*. Pragae: C.R. typographiae aulicae filiorum Theophili Haase, 1855.

MALÝ, Karel: *Práva městská Království českého: edice s komentářem*. V Praze: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2117-3.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena: *Soupis poddaných podle víry z roku 1651: Chrudimsko*. Praha: Státní ústřední archiv, 2001. ISBN 80-85475-74-X.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – KUKÁNOVÁ, Zlataše – ZAHRADNÍKOVÁ, Magda: *Soupis poddaných podle víry z roku 1651: Hradecko-Bydžovsko*. Praha: Státní ústřední archiv, 2000. ISBN 80-85475-63-4.

MAUR, Eduard – PÍŠOVÁ, Dagmar: Sčítání konzumentů soli v Čechách roku 1702. Edice pramene, in: *Historická demografie*, roč. 18, 1994.

Literatura

BŮŽEK, Václav – GRULICH, Josef – BEZECNÝ, Zdeněk: *Společnost českých zemí v raném novověku: struktury, identity, konflikty*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2010. Česká historie. ISBN 978-80-7422-062-3.

Dašice – historie města I., vydal Městský úřad Dašice, 2001.

DVOŘÁK, Miloš: Městská správa v Českém Brodě a její písemnosti do roku 1623. in: *Sborník archivních prací*. Praha: Archivní správa Ministerstva vnitra ČSR 32, č. 1, (1982).

ŘURČANSKÝ, Marek: *Česká města a jejich správa za třicetileté války: zemský a lokální kontext*. Praha: Karolinum, 2013, ISBN 978-80-246-2255-2.

ŘURČANSKÝ, Marek: Obnovování městských rad v českých královských městech v letech 1624–1636. in: *Osm set let pražské samosprávy*. (DP XXI.) Praha 2002.

EXELOVÁ, Zdeňka: *Několik poznámek ke Koldínovu zákoníku*. Brno, 2007. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Katedra dějin státu a práva.

HLADÍK, Pavel – KMENT, Miloslav: *Holice: historický lexikon 1336–2002*. Holice: Město Holice, 2002.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka: *Arnošt z Pardubic: arcibiskup, zakladatel, rádce*. Praha: Vyšehrad, 2008. Velké postavy českých dějin. ISBN 978-80-7021-911-9.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. 2. vyd. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2007. ISBN 978-80-7106-906-5.

HRDLIČKA, Josef: Otázky bez odpovědí aneb konsenzuální ticho při obnovách městských rad v raně novověkých Čechách. in: *Člověk a sociální skupina ve společnosti raného novověku*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2007.

HOFFMANN, František: *Středověké město v Čechách a na Moravě*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-543-2.

Holice v Čechách. Holice: Městský národní výbor, 1965.

JELÍNEK, B: Jakub Bohuslav Lysander z Ehrenfeldu, hejtman pardubský v letech 1673–1688. in: *Východočeský republikán*, 1936, č. 22.

KAČEROVÁ, Eva: *Chrudimský kraj v polovině 17. století – demografická a sociální struktura*. Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta.

KEJŘ, Jiří: *Vznik městského zřízení v českých zemích*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-515-9.

Knihy o městě Lázně Bohdaneč. Editor Dagmar BRONCOVÁ. Praha: MILPO, 1998. Knihy o českých městech. ISBN 80-86098-05-2.

KOPECKÝ, Antonín: *Sezemice nad řekou Loučnou, jich minulost a přítomnost*. Kutná Hora, 1887.

KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2011. ISBN 80-85983-12-5.

LEDR, Josef: *Dějiny města Přelouče nad Labem*. V Přelouči: Nákladem města, 1926.

MACEK, Josef: *Jagellonský věk v českých zemích: (1471-1526)*. 3, *Města*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0629-X.

MÁCOVÁ, Libuše: *Městská správa v Táboře na počátku 17. století*, in: *Sborník k 550. výročí vzniku města*. CRKOVSKÝ, František. Tábor: Muzeum husitského revolučního hnutí, 1970.

MALÝ, Karel: *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 3. přepracované vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-433-1.

MENDELOVÁ, Jaroslava: *Rada nového města pražského v letech 1600–1650*. in: *Pražský sborník historický 29*, 1996.

Městské právo v 16.-18. století v Evropě: sborník příspěvků z mezinárodní konference uspořádané právníkou fakultou UK ve dnech 25.-27. září 1979 v Praze, SCHELLE, Karel – MALÝ, Karel, ed. Praha: Univerzita Karlova, 1982.

NECHVÍLE, Josef: *Dašice a přifařené obce*. Pardubice, 1882.

OTTMAR František: *Volba holických konšelů*. in: *Zprávy klubu přátel Pardubicka*, č. 4, 1977.

PODDANÁ, Jana: *Poválečná obnova komorního města Pardubice ve světle městské knihy trhové a možnosti jejího využití jako historického pramene*. in: *Historická Olomouc. Konec švédské okupace a poválečná obnova ve 2. polovině 17. století*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci 13, 2002.

RAK, Petr: *Správa města Kadaně v letech 1465–1620*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2014. Acta Universitatis Purkynianae Facultatis Philosophicae, 14. ISBN 978-80-88013-05-1.

ROEDL, Bohumír: *Vademecum městské správy v Lounech v letech 1573–1727*. Ústí nad Labem: Pro Státní oblastní archiv v Litoměřicích – Státní okresní archiv v Lounech vydal Albis international, 2004. ISBN 80-86067-99-8.

ROSŮLEK, František Karel: *Pardubicko, Holicko, Přeloučsko: dějinný a místopisný obraz – společná práce učitelstva školního okresu Pardubického*. Brno: GARN, 2015. Monografie měst, městeček a obcí.

RŮŽIČKOVÁ, Renáta – ZAVORAL, Tomáš – KŘIVSKÁ, Lenka: *Bohdanečská radnice od Pernštejnů po 21. století: 500 let bohdanečské radniční budovy*. Lázně Bohdaneč: město Lázně Bohdaneč, [2017]. ISBN 978-80-270-1711-9.

RŮŽKOVÁ, Zuzana: *Mezi kladivem a kovadlinou. Vrchnostenský aparát pardubického panství v letech 1560–1630*. Praha, 2013. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta.

RYCHTEROVÁ, Pavlína: Rituály, rity a ceremonie. Teorie rituálu a jejich reflexe v medievistickém bádání. in: *Stát, státnost a rituály přemyslovského věku: problémy, názory, otázky: sborník příspěvků z konference konané dne 18. října 2005 v Brně / Brno: Matice moravská pro Výzkumné středisko pro dějiny střední Evropy: prameny, země, kultura, 2006.*

SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem, 1 díl*. V Pardubicích: Nákladem města Pardubic, 1920.

SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem, 2. díl*. V Pardubicích: Nákladem města Pardubic, 1924.

SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem, 4. díl*. V Pardubicích: Nákladem města Pardubic, 1930.

SAKAŘ, Josef: *Dějiny Pardubic nad Labem: Cechy městské*. Pardubice: Nákladem města Pardubic, 1935.

SEDLÁČKOVÁ, Helena: *Krajští hejtmané v Čechách 1537–1848*. Praha, 2016. Disertační práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta.

SIGLOVÁ, Tereza: *Soudové zisku nenesou: spory obyvatel městeček pardubického panství v 16. a 17. století*. Brno: Matice moravská, 2011. Knižnice Matice moravské. ISBN 978-80-86488-80-6.

SIGLOVÁ, Tereza: *Úvěr a zadlužení obyvatel městeček pardubického panství v 16. a 17. století*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2017. ISBN 978-80-7560-113-1.

SMOLÍK, Josef: Hejtmané panství Pardubského. in: *Památky archeologické a místopisné IX*. Praha: Československá akademie věd, 1873.

SMOLOVÁ, Věra: Rada starého města pražského v letech 1650–1715. in: *pražský sborník historický 24, 1991*.

SPĚVÁČEK, Jiří: *Václav IV., 1361–1419: k předpokladům husitské revoluce*. Praha: Nakl. Svoboda, 1986.

ŠEBEK, František: *Dějiny Pardubic*. Pardubice: Městský národní výbor, 1990. ISBN 80-900069-1-4.

ŠEBEK, František: Spor o nejstarší dějiny Pardubic, in: *Východočeský sborník historický*. Pardubice: Východočeské muzeum v Pardubicích, 2018, sv. 34, ISSN:1213-1733.

ŠIMEK, Tomáš: Správa pardubického komorního velkostatku v předbělohorském období, in: *VSH 1*, Pardubice 1991.

VOREL, Petr: *Dějiny města Přelouče*. Přelouč: Městský úřad, 1999. ISBN 80-238-4119-X.

VOREL, Petr: *Dějiny města Přelouče*. Přelouč: Město Přelouč, 2002. ISBN 80-238-8800-5.

VOREL, Petr: *Páni z Pernštejna: vzestup a pád rodu zubří hlavy v dějinách Čech a Moravy*. Vyd. 2. V Praze: Rybka, 2012. ISBN 978-80-87067-21-5.

WINTER, Zikmund: *Kulturní obraz českých měst: život veřejný v XV. a XVI. věku*. V Praze: Matice česká, 1890.

WINTER, Zikmund: *Zlatá doba měst českých*. Praha: Odeon, 1991.

ZVOLENSKÁ, Lucie. *Městská rada Pardubic v letech 1670–1700*. Pardubice, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice. Fakulta filozofická.

ŽMOLIL, Horymír – VOMÁČKA, Josef: *Týnec nad Labem*. Hostivice: Baron, 2010. ISBN 978-80-86914-99-2.

Seznam příloh

- Příloha 1 Přehled radních na pardubickém panství mezi lety 1670–1700
- Příloha 2 Přehled obnov v městech a městečkách pardubického panství mezi lety 1670–1700
- Příloha 3 Listina z renovace městské rady – Sezemice 1677
- Příloha 4 Listina z renovace městské rady – Dašice 1694
- Příloha 5 Ukázka stránky z matriky NOZ Přelouč sig. 1800
- Příloha 6 Ukázka stránky z cechovní knihy novoševcovské Holice

Příloha 1

Přehled radních na pardubickém panství mezi lety 1670–1700

Pardubice⁴⁵⁰

jméno	povolání	věk při vstupu do rady	doba v městské radě	zastávané posty
Jan Bělský	mlynář	63 let	14 let	konšel
Pavel Bělský	soukeník	46 let	3 roky	starší obecní
Tobiáš Čáslavský	krejčí	56 let	17 let	konšel, starší
Jan Čermák	krejčí	90 let	1 rok	starší obecní
Jan Čijovický	písař	74 let	7 let	konšel
Jan Drahný		59 let	1 rok	starší obecní
Jan Fiala	švec		2 roky	starší obecní
František Fidler	kramář		17 let	konšel, starší
Jan Krištof Fidler	kramář		4 roky	konšel
Jan Daniel Frodle		38 let	9 let	konšel
Jan Antonín Havele	hamerník	29 let	30 let	konšel
Jan Holub	zámecký kovář	39 let	13 let	konšel, starší
Rudolf Holub			5 let	starší obecní
Jakub Jelínek	krejčí		5 let	starší obecní
Jiří Josef Jelínek	soukeník	50 let	13 let	konšel, starší
Jakub Ježek	krejčí	50 let	1 rok	starší obecní
Václav Ježek	zedník		22 let	konšel
Jan ml. Klebsatle	řezník		15 let	konšel, starší
Jan st. Klebsatle	řezník	59 let	1 rok	konšel
Baltazar Klos	tlumočník	41 let	4 roky	starší obecní
Jiří Kolářský	kožišník		1 rok	starší obecní
Jiří König	konvář		15 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jan Kraus	barvíř		1 rok	starší obecní
Nykodem Kraus		47 let	12 let	konšel, starší
Maxmilián Kučera	chirurg		6 let	starší obecní
Václav Kůle	kupec	52 let	11 let	konšel
Martin Kutnohorský	řezník		4 roky	konšel
Václav Kutnohorský	řezník	42, 80 let	25 let	konšel
Jakub Felix Lysander			1 rok	konšel

⁴⁵⁰ Pro sestavení této tabulky jsem použila zdroje:

NA, pozn. 1.

ČERVENÝ, Václav - Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 672-690.

ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9.

SAKAŘ, Josef, pozn. 163.

SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1490.

SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1490A.

SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1491.

SOA Zámorsk, pozn. 170, sig. 1516.

Kašpar Marle	řezník	50 let	30 let	starší obecní
Jiří Naňka	zámečník	72 let	6 let	starší obecní
Lukáš Novoveselský			15 let	konšel, rychtář
Daniel Pátek	řezník	64 let	15 let	konšel, rychtář, starší obecní
Samuel Pátek		46 let	4 roky	rychtář
Gabriel Podhorský	mlynář		5 roky	starší obecní
František Reinwetter	sládek	33 let	13 let	konšel, starší
Václav Reysik	malíř		2 roky	starší obecní
Zikmund Růžička	řezník		11 let	konšel
Jan Skalický	řezník	33 let	14 let	konšel
Jan Řehoř Souček	rybář	43 let	19 let	konšel
Václav Souček			10 let	konšel
Martin Stammicz	jirchář	41 let	26 let	konšel, starší
Václav Staněk			7 let	starší obecní
Václav Staněk	kramář		6 let	konšel
Václav Strnad	řezník	58 let	16 let	konšel, starší
Jan Šelakovský	řezník	50 let	11 let	konšel, starší
Pavel Štoček		51 let	19 let	konšel, rychtář
Jan Tejnek	řezník	57 let	19 let	konšel
Václav Trochopeus			6 let	konšel
Václav Tureček	chirurg		9 let	starší obecní
Lukáš Veselský	švec	51 let	5 let	konšel, starší
Jan Jiří Wolf			7 let	konšel
Matěj Šťastný Wolf			9 let	konšel, starší
František Zvěřina			2 roky	starší obecní
Tomáš Ždánský	sládek	47 let	23 let	konšel

Přelouč⁴⁵¹

jméno	povolání	věk při vstupu do rady	doba v městské radě	zastávané posty
Jiří Bělský			2 roky	konšel
Daniel Čermák	švec	42 let	2 roky	konšel
Jan Čermák	švec	50 let	16 let	konšel, rychtář

⁴⁵¹ Pro sestavení této tabulky jsem použila zdroje:

NA, pozn. 1.

ČERVENÝ, Václav - Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 690-697.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1797.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1798.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1799.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1800.

SOA Zámorsk, pozn. 218, sig. 1801.

SOkA Pce, pozn. 227.

LEDR, Josef, pozn. 228.

VOREL, Petr, pozn. 30.

Pavel Čermák	tkadlec	45 let	2 roky	starší obecní
Jiří Danda			3 roky	starší obecní
Matěj Hájek		83 let	6 let	konšel
Jiří Hasejk	švec		19 let	konšel
Tomáš Heller	hospodář	35 let	3 roky	konšel, starší
Václav Heller	zámečník	76 let	4 roky	konšel
Petr Charvát	koláčník	78 let	6 let	konšel
Václav Chlumecký	řezník	35 let	25 let	konšel, rychtář
Václav Chmelík	krejčí	27 let	20 let	konšel, starší
Matěj Jelínek	švec		16 let	konšel, starší
Mikuláš Jezbera		47 let	2 roky	starší obecní
Samuel Ježek	tkadlec		6 let	konšel, rychtář
Jindřich Jilomnický		56 let	6 let	starší obecní
Jan Kalina	řezník	48 let	4 roky	starší obecní
Matěj Kalina	kolář		2 roky	konšel
Václav Kobiš	krejčí	65 let	2 roky	konšel, starší
Jindřich Kohout	řezník		7 let	starší obecní
Matěj Kohout	švec	70 let	12 let	konšel
Jiří Kozel			4 roky	starší obecní
František Krauz	řezník	38 let	10 let	starší obecní
Jan Krauz			3 roky	konšel
Jiří Krauz	řezník	27 let	13 let	konšel, rychtář, starší obecní
Štěpán Krauz			3 roky	rychtář
Matěj Lešák	řezník	34 let	13 let	konšel
Jiří Linhart	řezník	29 let	17 let	konšel, starší
Jakub Maršálek	řezník		1 rok	rychtář
Jan Menšík	řezník	83 let	3 roky	konšel
Jan Muška			2 roky	starší obecní
Václav Muška		68 let	6 let	konšel
Jakub Netušil	sedlák	64 let	10 let	konšel, starší
Václav Pelikán	krejčí		15 let	konšel
Václav Pelikán ml.	pekař		15 let	starší, konšel
Václav Procházka	kovář	59 let	10 let	konšel
Jiří Racek		71 let	4 roky	starší obecní
Jan Ratejský	hospodář	28 let	11 let	konšel, starší
Šimon Ratejský	mydlář	55 let	5 let	konšel
Jan Reinwetter	řezník	35 let	19 let	konšel
Michal Reinwetter	řezník		4 roky	konšel
Štěpán Reinwetter	řezník	29 let	15 let	konšel, rychtář
Jiří Rokos	řezník		1 rok	konšel
Samuel Rokos		43 let	6 let	konšel, rychtář
Mikuláš Svoboda			4 roky	starší obecní
Jan Šnobl	barvíř pláten	54 let	3 roky	konšel
Jan Šutka			1 rok	starší obecní
Václav Šutka	pekař	37 let	17 let	konšel, starší
Mikuláš Urbanský	pekař	34 let	15 let	konšel, starší
Jan Ventourek	švec	66 let	6 let	konšel

Jan Vokatý	kovář		1 rok	starší obecní
Jan Vosenský	mlynář	43 let	17 let	konšel, starší

Bohdanec⁴⁵²

jméno	povolání	věk při vstupu do rady	doba v městské radě	zastávané posty
Jan Bohatý		69 let	6 let	rychtář, starší
Jiří Bydžovský		47 let	11 let	starší obecní
Jakub Čermák	řezník	45 let	5 let	starší obecní
Václav Čermák	řezník		2 roky	starší obecní
Samuel Dubec			2 roky	starší obecní
Daniel Holický	řezník		25 let	konšel
Jiří Javůrek			14 let	konšel, rychtář
Matěj Kalous			6 let	starší obecní
Kryštof Kalous			5 let	konšel
Jan Karásek	krupař	67 let	2 roky	konšel
Matěj Kohout			23 let	konšel
Václav Kolářů	švec	66 let	7 let	starší obecní
Matěj Konvalina	tkadlec		22 let	konšel, starší
Jiří Košek			6 let	konšel
Jan Křivský			9 let	konšel
Jan Mann			6 let	konšel, rychtář
Jan Máslo		34 let	25 let	konšel, rychtář, starší obecní
David Náhlík	tkadlec	78 let	6 let	konšel
Jan Náhlík		40 let	2 roky	konšel
Kašpar Náhlík			6 let	konšel
Petr Náhlík			1 rok	starší obecní
Jan Oliva			4 roky	starší obecní
Vojtěch Oliva		52 let	17 let	konšel, starší
Jan Pabíček			2 roky	starší obecní
Matěj Pelikán	švec	47 let	19 let	konšel
Adam Petružilka		53 let	1 rok	konšel
Jan Radouš	švec	54 let	19 let	konšel
Jan Rovenský			21 let	konšel
Pavel Sládků	švec	59 let	3 roky	konšel
Kryštof Smíšek			24 let	konšel

⁴⁵² Pro sestavení této tabulky jsem použila zdroje:

NA, pozn. 1.

ČERVENÝ, Václav - Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 701-712.

SOka Pce, pozn. 254.

SOA Zámorsk, pozn. 93, sig. 1374.

SIGLOVÁ, Tereza, pozn. 91.

RŮŽIČKOVÁ, Renáta – ZAVORAL, Tomáš – KŘIVSKÁ, Lenka, pozn. 108.

Jan Svitavský			1 rok	konšel
Václav Svitavský		42 let	3 roky	rychtář, starší
Jiří Syrůček			13 let	konšel, rychtář
Jan Šafář	hospodský		5 let	starší obecní
Jiří Šalanda			3 roky	starší obecní
Samuel Šnobl	barvíř		9 let	konšel, starší
Petr Štěpán		44 let	2 roky	starší obecní
Václav Štěrba	řezník		6 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jan Tomar			1 rok	starší obecní
Vít Tomar		35 let	5 let	konšel
Jakub Víšek	řezník	54 let	12 let	konšel
Ondřej Vodička	tkadlec	46 let	10 let	konšel, rychtář
Samuel Vorel	truhlář		3 roky	konšel, starší
Matěj Vsetečka		55 let	5 let	konšel
Matěj Walter			4 roky	konšel, starší
Jiří Zaufert	kožišník		20 let	konšel

Dašice⁴⁵³

jméno	povolání	věk při vstupu do rady	doba v městské radě	zastávané posty
Petr Bausovský			8 let	starší obecní
Jan Doubrava	tkadlec	44 let	10 let	konšel, rychtář
Jiřík Felcman	řezník		13 let	konšel, rychtář
Jan Gabriel		32 let	15 let	konšel, starší
Daniel Hejtmánek			1 rok	konšel
Václav Hinš		33 let	2 roky	rychtář
Pavel Hlaušek		48 let	3 roky	konšel
Adam Horák			1 rok	starší obecní
Jan Horák		51 let	3 roky	starší obecní
Pavel Horák	řezník		10 let	konšel
Václav Horn			1 rok	konšel
Jan Horník	řezník		4 roky	konšel, starší
Matěj Hořan			1 rok	konšel
Jan Chomrác	krupař	57 let	3 roky	konšel

⁴⁵³ Pro sestavení této tabulky jsem použila tyto zdroje:

NA, pozn. 1.

ČERVENÝ, Václav - Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 719-727.

SOA Zámorsk, pozn. 290, sig. 413.

SOA Zámorsk, pozn. 281, sig. 414.

SOA Zámorsk, pozn. 290, sig. 415.

Dašice - historie města I., pozn. 298.

SOkA Pce, cech řezníků, pozn. 301.

SOkA Pce, cech krejčovský a postřihačský, pozn. 301.

Matěj Chvojka		55 let	21 let	konšel
Martin Jiřinský			4 roky	konšel
Adam Kamfferth	krejčí	51 let	22 let	konšel
Jan Kočvara		18 let	11 let	starší obecní
Jiří Kodeš			17 let	starší obecní
Samuel Kohout	krupař		9 let	konšel
Jiří Konečný	švec	45 let	3 roky	konšel
Jiří Košťál	řezník	41 let	5 let	konšel, rychtář
Petr Košťál		32 let	5 let	konšel, rychtář, starší obecní
Rudolf Košťál	řezník	49 let	19 let	konšel
Jan Kratochvíle			4 roky	konšel, starší
Vít Macek	šmejdíř	61 let	9 let	konšel, starší
Martin Mandl			4 roky	konšel
Adam Mareš			3 roky	starší obecní
Matěj Mareš	řezník	43 let	2 roky	starší obecní
Jiří Menšík	tkadlec	52 let	11 let	konšel
Matěj Michaličko			1 rok	starší obecní
Kryspín Nešpor	řezník	36 let	20 let	konšel
Daniel Pavlů	řezník		17 let	konšel
Samuel Pelikán	pekař	48 let	2 roky	konšel
Jan Pokorný	švec	55 let	24 let	konšel, rychtář
Václav Procházka		47 let	4 roky	konšel
Jakub Půhoný	soustružník	77 let	2 roky	starší obecní
Jiří Rosa	šmejdíř	68 let	4 roky	starší obecní
Jan Rosival			1 rok	konšel
Jiřík Sochovec	krejčí	98 let	1 rok	konšel
Jan Suchánek			2 roky	konšel
Matěj Suchý		33 let	13 let	konšel
Pavel Suchý	švec	47 let	9 let	starší obecní
Jakub Svoboda		33, 74 let	3 roky	konšel
Jan Šortek			7 let	konšel
Jan Štěpánek	řezník		2 roky	starší obecní
Václav Topinka	sládek		2 roky	konšel
Lorenz Trunkon		42 let	19 let	konšel
Josef Uhlíř		27 let	19 let	konšel
Adam Vrabc		24 let	2 roky	konšel

Holice⁴⁵⁴

jméno	povolání	věk při vstupu do rady	doba v městské radě	zastávané posty
Jan Balyan			1 rok	starší obecní
Jiří Bareš	švec	57 let	8 let	konšel
Pavel Bidlo	tkadlec	52 let	8 let	konšel, starší
Jindřich Bláha			21 let	konšel, starší
Jindřich Blažek	krejčí	32 let	13 let	rychtář, starší
Jan Doubrava	tkadlec	51 let	19 let	konšel
Martin Doubrava			11 let	starší obecní
Václav Doubrava		41 let	4 roky	konšel, starší
Václav Dudych	švec		2 roky	starší obecní
Jan Formánek	tkadlec	52 let	4 roky	konšel
Matěj Formánek		29 let	16 let	konšel
Jan Holub	švec		6 let	konšel
Martin Hotovský			1 rok	starší obecní
Václav Jednička			1 rok	starší obecní
Martin Jeřábek	řezník	51 let	18 let	konšel
Jakub Kauklic			6 let	konšel, starší
Jan Kašpar		47 let	7 let	starší obecní
Matěj Kašpar			4 roky	starší obecní
Václav Kašpar			15 let	konšel, starší
Jiří Kment	švec		17 let	konšel, rychtář
Mikuláš Král	krejčí	35 let	15 let	konšel, starší
Václav Kratochvíle		60 let	6 let	konšel, starší
Jan Laštovička		61 let	1 rok	starší obecní
Václav Lehký	švec	29 let	12 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jan Macas	švec	53 let	23 let	konšel
Václav Marek			24 let	konšel
Jakub Michálek	švec		1 rok	konšel
Jan Michálek	tkadlec	54 let	12 let	konšel
Václav Poláček	švec		15 let	konšel, starší
Jan Pospíšil			6 let	konšel, rychtář
Jan ml. Rautenkranz		37 let	10 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jan st. Rautenkranz	kovář	68 let	6 let	konšel
Jakub Rychter			6 let	konšel

⁴⁵⁴ Pro sestavení této tabulky jsem použila zdroje:

NA, pozn. 1.

ČERVENÝ, Václav - Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 727-732.

SOA Zámorsk, pozn. 321, sig. 443.

SOA Zámorsk, pozn. 322, sig. 479.

SOA Zámorsk, pozn. 322, sig. 444.

SOA Zámorsk, pozn. 322, sig. 480.

SOKA Pce, pozn. 318.

SOKA Pce, cech krejčovský a postříhačský, pozn. 328.

SOKA Pce, cech řeznický, pozn. 328.

Jiří Sedlák	švec	49 let	7 let	konšel
Václav Synek	švec	68 let	13 let	konšel, rychtář
Jan Šaulavec			4 roky	starší obecní
Jindřich Šimůnek	švec	64 let	6 let	konšel
Jan Šteřík		39 let	2 roky	konšel
Matěj Tisovský			2 roky	konšel
Jiří Uhlíř	švec		15 let	konšel, starší
Jakub Valenta	krejčí		3 roky	starší obecní
Jan Valenta			2 roky	starší obecní
Václav Vaniš	krejčí	74 let	2 roky	starší obecní
Jiří Vohralík	krejčí	48 let	4 roky	konšel
Václav Vohralík		73 let	15 let	konšel, starší
Jan Vojtěch	švec		1 rok	starší obecní
Matěj Volinský			11 let	konšel
Michal Vorel			6 let	konšel
Vavřinec Zářecký	řezník	67 let	10 let	konšel

Sezemice⁴⁵⁵

jméno	povolání	věk při vstupu do rady	doba v městské radě	zastávané posty
Jan Čermák	krupař		1 rok	konšel
Jan Červinka	švec	58 let	12 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jan Čížek			6 let	konšel
Jan Dvorský	tkadlec	62 let	6 let	konšel
Jan Holický	řezník	59 let	12 let	konšel
Jan Holický ml.			6 let	starší obecní
Václav Holický		54 let	6 let	konšel
Jakub Jedlička	švec	45 let	4 roky	konšel
Matěj Jedlička	tkadlec	54 let	19 let	konšel
Václav Jedlička			2 roky	konšel
Jan Kaulic	pláten barvíř	66 let	13 let	konšel
Matěj Kladinský		25 let	19 let	konšel
Matěj ml. Kladinský		26 let	13 let	konšel
Adam Kohout			22 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jiří Koukal	švec		1 rok	konšel

⁴⁵⁵Pro sestavení této tabulky jsem použila zdroje:

NA, pozn. 1.

ČERVENÝ, Václav - Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 713-718.

SOA Zámorsk, pozn. 351, sig. 1546.

SOA Zámorsk, pozn. 351, sig. 1547.

SOKA Pardubice, cech krejčovský, pozn. 360.

SOKA Pardubice, cech novoševcovský, pozn. 360.

Matěj Kučera	tkadlec	72 let	12 let	konšel
Matěj Mandys		48 let	15 let	konšel, starší
Jiří Merkl			13 let	konšel
Daniel Pavlů	řezník	49 let	25 let	konšel
Jan Pelikán	řezník		4 roky	starší obecní
Jan Poláček	kovář		10 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jakub Půhonný	soustružník		2 roky	starší obecní
Jan Půhonný			6 let	starší obecní
Václav Půhonný		29 let	6 let	starší obecní
Jan Půlpit	tkadlec	52 let	5 let	konšel
Martin Reinberg			19 let	konšel
Václav Sobol	krupař	57 let	19 let	konšel, starší
Jiří Sobotecký			4 roky	konšel, starší
Jan Sobotka		64 let	5 let	konšel
Václav Suchý			24 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jan Štěpán	řezník	75 let	11 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jiřík Štěrba	řezník, tkadlec	47, 89, 48 let	3 roky	konšel
Jan Urban	kovář	32 let	6 let	konšel
Jiří Urban		49 let	6 let	konšel
Václav Vaněček		38 let	6 let	konšel, rychtář
Jan Vokoun	krejčí	57 let	5 let	konšel, starší
Jan Zábřehský	švec		19 let	konšel
Jan Zelinka			7 let	starší obecní

Týnec nad Labem⁴⁵⁶

jméno	povolání	věk při vstupu do rady	doba v městské radě	zastávané posty
Mikuláš Adamec			1 rok	konšel
Václav Cvrček			1 rok	starší obecní
Jan Doležal	řezník	51 let	2 roky	konšel
Václav Fiala	tkadlec	49 let	6 let	konšel
Jan Hála	švec		6 let	konšel
Jan mladší Hála			2 roky	starší obecní
Jiří Hejtmánek	řezník	30 let	6 let	starší obecní

⁴⁵⁶ Pro sestavení této tabulky jsem použila zdroje:

NA, pozn. 1.

ČERVENÝ, Václav - Jarmila ČERVENÁ, pozn. 4, TÉŽ: NA, pozn. 4.

MATUŠÍKOVÁ, Lenka – PAZDEROVÁ, Alena, pozn. 2, s. 697-701.

SOA Praha, pozn. 373.

SOKa Kolín, cech tkalců, pozn. 380.

SOKa Kolín, spojený cech – kovářů, kolářů, bečvářů a truhlářů, pozn. 380.

SOKa Kolín, cech řezníků, pozn. 380.

Jan Chalupa			7 let	starší obecní
Jan Charvát		54 let	2 roky	rychtář
Andreas Ježků			9 let	konšel
Jan Kratochvíle	řezník		2 roky	starší obecní
Jakub Kraus	tkadlec		6 let	konšel
Jiří Krucburský			1 rok	starší obecní
Jindřich Kuňka			4 roky	rychtář, starší
Matěj Kuňka			21 let	konšel
Mikuláš Kuňka	řezník	51 let	15 let	konšel, starší
Baltazar Mensingar		59 let	3 roky	rychtář
Rudolf Mensingar	pekař	73 let	11 let	konšel
Jan Paroubek			2 roky	starší obecní
Václav Pospíšil	kovář	64 let	4 roky	konšel
David Postíval			12 let	rychtář
Václav Procházka	tkadlec		9 let	konšel, rychtář, starší obecní
Jiří Rakouský			13 let	konšel
Matěj Semelka	mlynář	37 let	13 let	konšel
Václav Svoboda			2 roky	rychtář
Jan Šistorka			1 rok	konšel
Jan Šolta	řezník	36 let	7 let	konšel
Matěj Šolta			2 roky	starší obecní
Václav Špaček	švec	56 let	6 let	konšel, rychtář
Václav mladší Špaček			4 roky	rychtář, starší
Štěpán Špecinkar			3 roky	starší obecní
Václav Špecinkar			7 let	konšel
Pavel Textor		46 let	6 let	konšel
Rudolf Turovský		33 let	1 rok	rychtář
Václav Turovský			8 let	starší obecní
Jiří Víšek			12 let	konšel
Jan Vrabc		37 let	4 roky	konšel

Příloha 2

Přehled obnov v městech a městečkách pardubického panství mezi lety 1670–1700

Pardubice⁴⁵⁷

	1670	1671	1672	1673
primátor	Jan Skalický	Jan Skalický	Jan Skalický	Jan Skalický
	Jan st. Klebsatle	Václav Kůle	Václav Kůle	Václav Kůle
	Václav Kůle	Václav Ježek	Václav Ježek	Václav Ježek
	Václav Ježek	Jan Tejnek	Jan Tejnek	Jan Tejnek
	Jan Tejnek	Václav Kutnohorský	Václav Kutnohorský	Václav Kutnohorský
	Václav Kutnohorský	Tobiáš Čáslavský	Tobiáš Čáslavský	Tobiáš Čáslavský
	Tobiáš Čáslavský	Jan Řehoř Souček	Jan Řehoř Souček	Jan Řehoř Souček
	Jan Řehoř Souček	Tomáš Ždánský	Tomáš Ždánský	Tomáš Ždánský
	Tomáš Ždánský	Jan Jiří Wolf	Jan Jiří Wolf	Jan Jiří Wolf
	Jiří Josef Jelínek	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele
	Jan Jiří Wolf	Jan Daniel Frodle	Jan Klebsatle	Jan Klebsatle
	Jan Ant. Havele	Jan Klebsatle	Lukáš Veselský	Lukáš Veselský
rychtář	Pavel Štoček	Pavel Štoček	Pavel Štoček	Pavel Štoček
st. obecní	Jan ml. Klebsatle	Jiří Josef Jelínek	Jiří Josef Jelínek	Jiří Josef Jelínek
	Kašpar Marle	Lukáš Veselský	Kašpar Marle	František Fidler
	Václav Tureček	Václav Strnad	František Fidler	Kašpar Marle
	František Fidler	Kašpar Marle	Jan Holub	Jan Holub
	Jan Drahný	František Fidler	Václav Reysik	Václav Reysik
	Jakub Ježek	Jan Holub	Jan Fiala	Jan Fiala

	1674	1675	1676	1677
primátor	Jan Skalický	Jan Skalický	Jan Skalický	Jan Skalický
	Václav Ježek	Václav Kůle	Václav Kůle	Václav Kůle
	Lukáš Veselský	Václav Ježek	Václav Ježek	Václav Ježek
	Zikmund Růžička	Jan Tejnek	Jan Tejnek	Jan Tejnek
	Václav Kůle	Václav Kutnohorský	Václav Kutnohorský	Václav Kutnohorský
	Tobiáš Čáslavský	Jan Řehoř Souček	Jan Řehoř Souček	Jan Řehoř Souček
	Jan Tejnek	Tomáš Ždánský	Tomáš Ždánský	Tomáš Ždánský
	Jan Řehoř Souček	Jan Jiří Wolf	Jan Jiří Wolf	Jan Ant. Havele
	Jan Jiří Wolf	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele	Jan Klebsatle
	Jan Klebsatle	Jan Klebsatle	Jan Klebsatle	František Fidler
	František Fidler	František Fidler	František Fidler	Zikmund Růžička
	Jan Ant. Havele	Zikmund Růžička	Zikmund Růžička	Tobiáš Čáslavský
rychtář	Pavel Štoček	Pavel Štoček	Pavel Štoček	Pavel Štoček
st. obecní	<i>Kašpar Marle</i>	Jan Holub	Kašpar Marle	Kašpar Marle

⁴⁵⁷ ZVOLENSKÁ, Lucie, pozn. 9, s. 62-92.

Pro Pardubice byl použit seznam jmen radních, který je znám pro každý rok ve sledovaném období.

Jména, která byla zaznamenána kurzívou, jsou pouhým odhadem, kdo mohl daný rok v radě sedět, jelikož se k těmto rokům nenašly bližší informace. Odhad byl proveden podle toho, kdo působil v radě rok předchozí a rok následující, pokud byla jména stále stejná, tak se zaznamenala jako pravděpodobná možnost pro daný rok, kde informace chybí.

	<i>Václav Tureček</i>	Jan Šelakovský	Jan Holub	Václav Tureček
	<i>Václav Josef Staněk</i>	Kašpar Marle	Jan Šelakovský	Václav Josef Staněk
	<i>Jan Holub</i>	Václav Tureček	Václav Tureček	Martin Stamicz
	<i>Martin Stamicz</i>	Martin Stamicz	Martin Stamicz	Gabriel Podhorský
	<i>Gabriel Podhorský</i>	Gabriel Podhorský	Gabriel Podhorský	Nykode Kraus

	1678	1679	1680	1681
primátor	Jan Skalický	Jan Skalický	Jan Skalický	Jan Skalický
	Václav Kůle	Václav Kůle	Václav Ježek	Václav Ježek
	Václav Ježek	Václav Ježek	Jan Tejnek	Jan Tejnek
	Jan Tejnek	Jan Tejnek	Václav Kutnohorský	Václav Kutnohorský
	Václav Kutnohorský	Václav Kutnohorský	Jan Řehoř Souček	Jan Řehoř Souček
	Jan Řehoř Souček	Jan Řehoř Souček	Tomáš Ždanský	Tomáš Ždanský
	Tomáš Ždanský	Jan Klebsatle	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele
	Jan Ant. Havele	František Fidler	Jan Klebsatle	Jan Klebsatle
	Jan Klebsatle	Zikmund Růžička	Tobiáš Časlavský	František Fidler
	František Fidler	Jan Ant. Havele	Václav Kůle	Zikmund Růžička
	Zikmund Růžička	Tomáš Ždanský	František Fidler	Tobiáš Časlavský
	Tobiáš Časlavský	Tobiáš Časlavský	Zikmund Růžička	Jan Bělský
rychtář	Pavel Štoček	Pavel Štoček	Pavel Štoček	Pavel Štoček
st. obecní	Kašpar Marle	Kašpar Marle	<i>Kašpar Marle</i>	Jan Holub
	Václav Tureček	Jan Holub	<i>Jan Holub</i>	Kašpar Marle
	Václav Josef Staněk	Václav Tureček	<i>Václav Strnad</i>	Václav Josef Staněk
	Jan Holub	Václav Josef Staněk	<i>Václav Josef Staněk</i>	Václav Strnad
	Martin Stamicz	Václav Strnad	<i>Martin Stamicz</i>	Martin Stamicz
	Gabriel Podhorský	Martin Stamicz	<i>Václav Tureček</i>	–

	1682	1683	1684	1685
primátor	Jan Skalický	Jan Skalický	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele
	Václav Kutnohorský	Václav Ježek	František Fidler	Václav Ježek
	Jan Řehoř Souček	Jan Tejnek	Jan Bělský	Jan Tejnek
	Tomáš Ždanský	Václav Kutnohorský	Pavel Štoček	Václav Kutnohorský
	Jan Ant. Havele	Jan Řehoř Souček	Jan Holub	Jan Řehoř Souček
	Jan Klebsatle	Tomáš Ždanský	Zikmund Růžička	Tomáš Ždanský
	František Fidler	Jan Ant. Havele	Václav Ježek	František Fidler
	Zikmund Růžička	Jan Klebsatle	Jan Tejnek	Jan Bělský
	Tobiáš Časlavský	František Fidler	Václav Kutnohorský	Pavel Štoček
	Jan Bělský	Zikmund Růžička	Jan Řehoř Souček	Jan Šelakovský
	Václav Ježek	Jan Bělský	Tomáš Ždanský	Tobiáš Časlavský
	Jan Tejnek	Pavel Štoček	Jan Klebsatle	Jiří Josef Jelínek
rychtář	Pavel Štoček	Lukáš Novoveselský	Lukáš Novoveselský	Lukáš Novoveselský
st. obecní	Jan Holub	Tobiáš Časlavský	Tobiáš Časlavský	Václav Strnad
	Kašpar Marle	Jan Holub	Kašpar Marle	Kašpar Marle
	Václav Tureček	Kašpar Marle	Václav Strnad	Martin Stamicz
	Václav Josef Staněk	Martin Stamicz	Martin Stamicz	Daniel Pátek
	Václav Strnad	Václav Strnad	Jan Kraus	František Zvěřina
	Martin Stamicz	Jiří Nanka	Matěj Wolf	Jiří König

	1686	1687	1688	1689
primátor	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele
	Jiří Josef Jelínek	Václav Ježek	Václav Ježek	Václav Ježek
	Václav Ježek	Jan Tejnek	Jan Tejnek	Václav Kutnohorský
	Jan Tejnek	Václav Kutnohorský	Václav Kutnohorský	Tomáš Ždanský
	Václav Kutnohorský	Jan Řehoř Souček	Jan Řehoř Souček	Jan Bělský
	Jan Řehoř Souček	Tomáš Ždanský	Tomáš Ždanský	Jan Šelakovský
	Tomáš Ždanský	Jan Bělský	Jan Bělský	Jiří Josef Jelínek
	Jan Bělský	Pavel Štoček	Pavel Štoček	Matěj Wolf
	Pavel Štoček	Jan Šelakovský	Jan Šelakovský	Václav Strnad
	Jan Šelakovský	Tobiáš Čáslavský	Tobiáš Čáslavský	Jan Čijovický
	Tobiáš Čáslavský	Jiří Josef Jelínek	Jiří Josef Jelínek	Daniel Pátek
	František Fidler	Matěj Wolf	Matěj Wolf	Václav Souček
rychtář	Lukáš Novoveselský	Lukáš Novoveselský	Lukáš Novoveselský	Lukáš Novoveselský
st. obecní	Václav Strnad	Václav Strnad	Václav Strnad	Kašpar Marle
	Kašpar Marle	Kašpar Marle	Kašpar Marle	Jiří König
	Martin Stamicz	Martin Stamicz	Martin Stamicz	Martin Stamicz
	Daniel Pátek	Daniel Pátek	Daniel Pátek	František Reinwetter
	Jiří König	Jiří König	Jiří König	Nykodem Kraus
	František Zvěřina	František Reinwetter	František Reinwetter	Jakub Jelínek

	1690	1691	1692	1693
primátor	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele	Jan Ant. Havele
	Tomáš Ždanský	Václav Kutnohorský	Jan Bělský	Tomáš Ždanský
	Václav Strnad	Václav Ježek	Václav Kutnohorský	Jiří Josef Jelínek
	Václav Kutnohorský	Daniel Pátek	Václav Souček	Lukáš Novoveselský
	Václav Souček	Jan Bělský	Jiří Josef Jelínek	Matěj Wolf
	Jiří Josef Jelínek	Jiří Josef Jelínek	Jan Daniel Frodle	Daniel Pátek
	Daniel Pátek	Tomáš Ždanský	<i>Matěj Wolf</i>	Jan Šelakovský
	Jan Bělský	Jan Čijovický	<i>Daniel Pátek</i>	Václav Kutnohorský
	Matěj Wolf	Jan Šelakovský	<i>Jan Šelakovský</i>	Václav Souček
	<i>Jan Šelakovský</i>	<i>Václav Strnad</i>	<i>Tomáš Ždanský</i>	Jan Bělský
	<i>Jan Čijovický</i>	<i>Václav Souček</i>	<i>Jan Čijovický</i>	Jan Čijovický
	<i>Václav Ježek</i>	<i>Jan Daniel Frodle</i>	<i>Václav Strnad</i>	Václav Strnad
rychtář	Lukáš Novoveselský	Lukáš Novoveselský	Lukáš Novoveselský	Jiří König
st. obecní	<i>Kašpar Marle</i>	<i>Kašpar Marle</i>	<i>Kašpar Marle</i>	Kašpar Marle
	<i>Martin Stamicz</i>	<i>Martin Stamicz</i>	<i>Martin Stamicz</i>	Martin Stamicz
	<i>František Reinwetter</i>	<i>František Reinwetter</i>	<i>František Reinwetter</i>	František Reinwetter
	<i>Nykodem Kraus</i>	<i>Nykodem Kraus</i>	<i>Nykodem Kraus</i>	Nykodem Kraus
	<i>Jakub Jelínek</i>	<i>Jakub Jelínek</i>	<i>Jakub Jelínek</i>	Jakub Jelínek
	<i>Jiří König</i>	<i>Jiří König</i>	<i>Jiří König</i>	Pavel Bělský

	1694	1695	1696	1697
primátor	Jan Daniel Frodle	Jan Daniel Frodle	Jan Daniel Frodle	Jan Daniel Frodle
	Jan Antonín Havele	Václav Kutnohorský	Jan Antonín Havele	<i>Lukáš Novoveselský</i>

	Matěj Wolf	Lukáš Novoveselský	Martin Kutnohorský	<i>Jan Antonín Havele</i>
	Jan Bělský	Václav Josef Staněk	Lukáš Novoveselský	<i>Václav Trochopeus</i>
	Václav Kutnohorský	Václav Trochopeus	Václav Souček	<i>Nykodem Kraus</i>
	Jan Čijovický	Jan Antonín Havele	Václav Josef Staněk	<i>Václav Josef Staněk</i>
	Lukáš Veselský	Matěj Wolf	Martin Stamicz	<i>Václav Souček</i>
	Václav Souček	Martin Stamicz	Nykodem Kraus	<i>Martin Kutnohorský</i>
	Martin Stamicz	Jan Čijovický	Václav Trochopeus	<i>Jiří König</i>
	Václav Josef Staněk	Václav Souček	Jiří König	<i>Daniel Pátek</i>
	Václav Trochopeus	Nykodem Kraus	Daniel Pátek	<i>Jan Křištof Fidler</i>
	Jiří König	Jiří König	Jan Křištof Fidler	<i>Martin Stamicz</i>
rychtář	Daniel Pátek	Daniel Pátek	Samuel Pátek	<i>Samuel Pátek</i>
st. obecní	František Reinwetter	František Reinwetter	František Reinwetter	<i>František Reinwetter</i>
	Kašpar Marle	Kašpar Marle	Kašpar Marle	<i>Kašpar Marle</i>
	Nykodem Kraus	Maxmilián Kučera	Maxmilián Kučera	<i>Maxmilián Kučera</i>
	Maxmilián Kučera	Pavel Bělský	Jiří Nanka	<i>Jiří Nanka</i>
	Pavel Bělský	Rudolf Holub	Baltazar Klos	<i>Baltazar Klos</i>
	Rudolf Holub	Jiří Nanka	Rudolf Holub	<i>Rudolf Holub</i>

	1698	1699
primátor	Jan Daniel Frodle	Jan Daniel Frodle
	Martin Kutnohorský	Jan Antonín Havele
	Václav Trochopeus	Martin Kutnohorský
	Martin Stamicz	Václav Josef Staněk
	Daniel Pátek	Jakub F. Lysander
	Jan Antonín Havele	Nykodem Kraus
	Jiří König	Martin Stamicz
	Lukáš Novoveselský	Václav Trochopeus
	Václav Souček	Jiří König
	Václav Josef Staněk	Daniel Pátek
	Nykodem Kraus	Jan Křištof Fidler
	Jan Křištof Fidler	František Reinwetter
rychtář	Samuel Pátek	Samuel Pátek
st. obecní	František Reinwetter	Jan Čermák
	Kašpar Marle	Kašpar Marle
	Maxmilián Kučera	Maxmilián Kučera
	Rudolf Holub	Jiří Nanka
	Jiří Nanka	Baltazar Klos
	Baltazar Klos	Jiří Kolářský

Přelouč⁴⁵⁸

	1675	1676	1677	1678
primátor	Jan Šnobl	Jan Šnobl	Jan Šnobl	Matěj Kohout
konšelé	Daniel Čermák	Daniel Čermák	Matěj Kohout	Jan Ventourek
	Matěj Kohout	Matěj Kohout	Jan Krauz	Václav Heller
	Jan Krauz	Jan Krauz	Jan Ventourek	Šimon Ratejský
	Jan Ventourek	Jan Ventourek	Václav Heller	Petr Charvát
	Václav Heller	Václav Heller	Václav Pelikán	Jan Reinwetter
	Václav Pelikán	Václav Pelikán	Jan Reinwetter	Samuel Ježek
	Jan Reinwetter	Jan Reinwetter	Šimon Ratejský	Václav Pelikán
	Šimon Ratejský	Šimon Ratejský	Petr Charvát	Jiří Hasejk
	Petr Charvát	Petr Charvát	Jiří Hasejk	Jan Menšík
	Jiří Hasejk	Jiří Hasejk	Václav Chlumecký	Jakub Netušil
	Václav Chlumecký	Václav Chlumecký	Václav Kobiš	Jan Vosenský
rychtář	Samuel Ježek	Samuel Ježek	Samuel Ježek	Václav Chlumecký
st. obecní	Jakub Netušil	Jakub Netušil	Jakub Netušil	Jindřich Kohout
	Jan Šutka	Václav Kobiš	Jiří Racek	Jiří Racek
	Mikuláš Urbanský	Mikuláš Urbanský	Jan Vosenský	Mikuláš Urbanský
	Matěj Jelínek	Matěj Jelínek	Václav Chmelík	Jiří Danda

	1679	1681	1683	1685
primátor	Jan Reinwetter	Jan Reinwetter	Jan Reinwetter	Jan Reinwetter
konšelé	Matěj Kohout	Matěj Kohout	Matěj Kohout	Matěj Kohout
	Šimon Ratejský	Jiří Hasejk	Jiří Hasejk	Václav Pelikán
	Jan Ventourek	Václav Pelikán	Václav Pelikán	Jiří Hasejk
	Václav Pelikán	Jan Vosenský	Jan Vosenský	Jan Vosenský
	Petr Charvát	Václav Chlumecký	Václav Chlumecký	Václav Chlumecký
	Samuel Ježek	Václav Procházka	Václav Procházka	Václav Procházka
	Jiří Hasejk	Jakub Netušil	Jakub Netušil	Václav Chmelík
	Jan Menšík	Matěj Kalina	Václav Chmelík	Matěj Jelínek
	Jakub Netušil	Jiří Bělský	Matěj Jelínek	Matěj Lešák
	Jan Vosenský	Václav Chmelík	Matěj Lešák	Mikuláš Urbanský
	Václav Procházka	Matěj Jelínek	Mikuláš Urbanský	Jan Čermák
rychtář	Václav Chlumecký	Jan Čermák	Štěpán Reinwetter	Samuel Rokos
st. obecní	Jiří Racek	Jiří Kozel	Jindřich Kohout	Václav Šutka
	Jindřich Kohout	Jindřich Kohout	Jiří Kozel	Václav ml. Pelikán
	Mikuláš Urbanský	Jiří Linhart	Václav Šutka	Jiří Linhart
	Jiří Danda	Václav Šutka	Pavel Čermák	Mikuláš Jezbera

	1687	1694	1696	1697
primátor	Jan Reinwetter	Matěj Lešák	Václav Chlumecký	Václav Chlumecký
konšelé	Václav Pelikán	Václav Chlumecký	Václav Chmelík	Václav Chmelík
	Jiří Hasejk	Václav Chmelík	Václav Šutka	Václav Šutka
	Jan Vosenský	Václav Šutka	Matěj Hájek	Jan Čermák
	Václav Chlumecký	Jan Čermák	Jan Čermák	Matěj Hájek

⁴⁵⁸ NA, pozn. 1.

	Václav Chmelík	Matěj Hájek	Václav Pelikán	Václav Pelikán
	Matěj Jelínek	Václav Pelikán	Jiří Linhart	Jiří Linhart
	Matěj Lešák	Jiří Linhart	Václav Muška	Václav Muška
	Mikuláš Urbanský	Václav Procházka	Štěpán Reinwetter	Štěpán Reinwetter
	Jan Čermák	Václav Muška	Samuel Rokos	Samuel Rokos
	Václav Šutka	Štěpán Reinwetter	Jan Ratejský	Jan Ratejský
	Jiří Krauz	Samuel Rokos	Michal Reinwetter	Michal Reinwetter
rychtář	Štěpán Reinwetter	Jiří Krauz	Štěpán Krauz	Štěpán Krauz
st. obecní	Václav ml. Pelikán	František Krauz	Jindřich Jilomnický	Jindřich Jilomnický
	Jiří Linhart	Jan Muška	Jiří Krauz	Jiří Krauz
	Jan Ratejský	Tomáš Heller	Jan Kalina	Jan Kalina
	František Krauz	Jindřich Jilomnický	Milukáš Svoboda	Milukáš Svoboda

	1699
primátor	Václav Chlumecký
konšelé	Václav Chmelík
	Jiří Rokos
	Matěj Hájek
	Václav Pelikán
	Jiří Linhart
	Václav Muška
	Štěpán Reinwetter
	Jan Ratejský
	Michal Reinwetter
	Jiří Krauz
	Tomáš Heller
rychtář	Jakub Maršálek
st. obecní	Jindřich Jilomnický
	Jan Kalina
	Milukáš Svoboda
	Jan mladší Vokatý

Bohdanec⁴⁵⁹

	1675	1676	1677	1678
primátor	Jakub Víšek	Matěj Pelikán	Jiří Zaifert	Jiří Zaifert
konšelé	Matěj Pelikán	Jakub Víšek	Matěj Pelikán	Matěj Pelikán
	Jan Radouš	Jan Radouš	Jakub Víšek	Jakub Víšek
	Pavel Sládků	Jiří Zaifert	Jan Radouš	Jan Radouš
	Adam Petružilka	Pavel Sládků	Daniel Holický	Daniel Holický
	Ondřej Vodička	Ondřej Vodička	Pavel Sládků	Ondřej Vodička
	Vít Tomar	Daniel Holický	Ondřej Vodička	Vít Tomar
	Jan Náhlík	Vít Tomar	Vít Tomar	Kryštof Smíšek
	Jan Karásek	Jan Náhlík	Kryštof Smíšek	Jan Máslo

⁴⁵⁹ NA, pozn. 1.

	Daniel Holický	Jan Karásek	Jan Máslo	Matěj Vsetečka
	Kryštof Smíšek	Kryštof Smíšek	Matěj Vsetečka	Matěj Kohout
	Jiří Javůrek	Jan Máslo	Matěj Kohout	Matěj Konvalina
rychtář	Jan Bohatý	Václav Svitavský	Jan Bohatý	Jan Bohatý
st. obecní	Jan Šafář	Jan Šafář	Jan Šafář	Jan Šafář
	Matěj Kalhous	Matěj Kalhous	Matěj Kalhous	Matěj Kalhous
	Petr Náhlík	Jan Bohatý	Matěj Konvalina	Jan Rovenský
	Jan Máslo	Jakub Čermák	Jakub Čermák	Jakub Čermák

	1679	1681	1683	1685
primátor	Jiří Zaifert	Jiří Zaifert	Daniel Holický	Jiří Zaifert
konšelé	Matěj Pelikán	Matěj Pelikán	Jiří Zaifert	Matěj Pelikán
	Jakub Víšek	Jakub Víšek	Matěj Pelikán	Jakub Víšek
	Jan Radouš	Jan Radouš	Jakub Víšek	Jan Radouš
	Daniel Holický	Daniel Holický	Jan Radouš	Daniel Holický
	Ondřej Vodička	Ondřej Vodička	Kryštof Smíšek	Kryštof Smíšek
	Vít Tomar	Kryštof Smíšek	Jan Máslo	Matěj Kohout
	Kryštof Smíšek	Jan Máslo	Matěj Kohout	Matěj Konvalina
	Jan Máslo	Matěj Vsetečka	Jiří Javůrek	Jiří Javůrek
	Matěj Vsetečka	Matěj Kohout	Matěj Konvalina	Jan Rovenský
	Matěj Kohout	Matěj Konvalina	Kryštof Kalous	Samuel Vorel
	Matěj Konvalina	Kryštof Kalous	Jan Rovenský	Jan Křivský
rychtář	Jan Bohatý	Jiří Javůrek	Ondřej Vodička	Jan Máslo
st. obecní	Jan Šafář	Jan Rovenský	Václav Svitavský	Vojtěch Oliva
	Matěj Kalhous	Petr Štěpán	Vojtěch Oliva	Jiří Bydžovský
	Jan Rovenský	Jan Pabíček	Jiří Bydžovský	Samuel Šnobl
	Jakub Čermák	–	–	–

	1687	1694	1696	1697
primátor	Jiří Zaifert	Daniel Holický	Jan Rovenský	Jan Rovenský
konšelé	Matěj Pelikán	Jiří Zaifert	Daniel Holický	Daniel Holický
	Jan Radouš	Kryštof Smíšek	Kryštof Smíšek	Kryštof Smíšek
	Daniel Holický	Matěj Kohout	Matěj Kohout	Matěj Kohout
	Kryštof Smíšek	Jiří Syrůček	Jiří Syrůček	Jiří Syrůček
	Matěj Kohout	Matěj Konvalina	Matěj Konvalina	Matěj Konvalina
	Matěj Konvalina	Jan Rovenský	Jiří Koška	Jiří Koška
	Jiří Javůrek	Jiří Koška	David Náhlík	David Náhlík
	Jan Rovenský	David Náhlík	Jan Máslo	Jan Máslo
	Jan Křivský	Jan Máslo	Kašpar Náhlík	Vojtěch Oliva
	Jiří Syrůček	Vojtěch Oliva	Vojtěch Oliva	Kašpar Náhlík
	Samuel Šnobl	Kašpar Náhlík	Jan Mann	Jan Mann
rychtář	Jan Máslo	Jan Mann	Václav Štěrba	Václav Štěrba
st. obecní	Vojtěch Oliva	Václav Štěrba	Matěj Walter	Matěj Walter
	Jiří Bydžovský	Samuel Dubec	Jiří Šalanda	Jiří Šalanda
	Václav Kolářů	Václav Čermák	Jan Oliva	Jan Oliva
	–	–	–	–

	1699
primátor	Daniel Holický
konšelé	Matěj Kohout
	Jiří Koška
	David Náhlík
	Jan Máslo
	Kašpar Náhlík
	Jan Mann
	Vojtěch Oliva
	Kryštof Kalous
	Václav Štěrba
	Matěj Walter
	Jan Svitavský
rychtář	Jiří Syrůček
st. obecní	Samuel Vorel
	Jan Oliva
	Jan Tomar
	–

Dašice⁴⁶⁰

	1675	1676	1677	1678
primátor	Martin Mandl	Martin Mandl	Martin Mandl	Rudolf Košťál
konšelé	Rudolf Košťál	Rudolf Košťál	Rudolf Košťál	Martin Mandl
	Jiří Menšík	Jiří Menšík	Jiří Menšík	Adam Kamfferth
	Jiří Konečný	Jiří Konečný	Jiří Konečný	Jiří Menšík
	Jan Pokorný	Jan Pokorný	Adam Kamfferth	Jan Šortek
	Adam Kamfferth	Adam Kamfferth	Pavel Hlaušek	Pavel Horák
	Pavel Hlaušek	Pavel Hlaušek	Jan Šortek	Vít Macek
	Jan Šortek	Jan Šortek	Pavel Horák	Lorenz Trunkon
	Pavel Horák	Pavel Horák	Jan Chomrác	Jan Doubrava
	Jan Chomrác	Jan Chomrác	Samuel Kohout	Kryšpín Nešpor
	Samuel Kohout	Samuel Kohout	Lorenz Trunkon	Jakub Svoboda
	Lorenz Trunkon	Lorenz Trunkon	Jan Doubrava	Matěj Chvojka
rychtář	Jan Doubrava	Jan Doubrava	Jan Pokorný	Jan Pokorný
st. obecní	Pavel Suchý	Pavel Suchý	Pavel Suchý	Pavel Suchý
	Jiří Kodeš	Vít Macek	Vít Macek	Jiří Kodeš
	Petr Bausovský	Jakub Půhonný	Jakub Půhonný	Petr Košťál

	1679	1681	1683	1685
primátor	Rudolf Košťál	Rudolf Košťál	Rudolf Košťál	Lorenz Trunkon
konšelé	Jiří Menšík	Jiří Menšík	Jiří Menšík	Rudolf Košťál
	Jan Šortek	Adam Kamfferth	Adam Kamfferth	Jiří Menšík
	Pavel Horák	Jan Šortek	Jan Šortek	Jan Pokorný
	Lorenz Trunkon	Pavel Horák	Lorenz Trunkon	Jan Šortek

⁴⁶⁰ NA, pozn. 1.

	Jan Pokorný	Lorenz Trunkon	Jan Pokorný	Pavel Horák
	Vít Macek	Jan Pokorný	Vít Macek	Kryšpín Nešpor
	Kryšpín Nešpor	Vít Macek	Kryšpín Nešpor	Matěj Chvojka
	Jakub Svoboda	Kryšpín Nešpor	Matěj Chvojka	Adam Kamfferth
	Matěj Chvojka	Matěj Chvojka	Josef Uhlíř	Jiří Felcman
	Samuel Pelikán	Josef Uhlíř	Daniel Pavlů	Josef Uhlíř
	Petr Košťál	Jan Rosival	Adam Vrabec	Daniel Pavlů
rychtář	Jan Doubrava	Jan Doubrava	Jan Doubrava	Petr Košťál
st. obecní	Pavel Suchý	Pavel Suchý	Pavel Suchý	Jiří Kodeš
	Jiří Kodeš	Jiří Kodeš	Jiří Kodeš	Jan Kočvara
	Jan Kočvara	Jiří Rosa	Jiří Rosa	Jan Gabriel

	1687	1694	1696	1697
primátor	Lorenz Trunkon	Jan Pokorný	Daniel Pavlů	Daniel Pavlů
konšelé	Rudolf Košťál	Daniel Pavlů	Jan Pokorný	Jan Pokorný
	Jan Pokorný	Adam Kamfferth	Adam Kamfferth	Adam Kamfferth
	Jan Šortek	Kryšpín Nešpor	Jan Šortek	Jan Šortek
	Adam Kamfferth	Josef Uhlíř	Josef Uhlíř	Josef Uhlíř
	Kryšpín Nešpor	Václav Procházka	Jan Gabriel	Václav Procházka
	Matěj Chvojka	Jan Gabriel	Matěj Chvojka	Jan Gabriel
	Josef Uhlíř	Matěj Chvojka	Václav Procházka	Matěj Chvojka
	Daniel Pavlů	Václav Topinka	Martin Jiřinský	Matěj Suchý
	Matěj Suchý	Matěj Suchý	Kryšpín Nešpor	Martin Jiřinský
	Samuel Kohout	Jiří Košťál	Jiří Felcman	Kryšpín Nešpor
	Jan Gabriel	Jan Suchánek	Matěj Suchý	Jiří Felcman
rychtář	Jiří Felcman	Václav Hinš	Jiří Košťál	Jiří Košťál
st. obecní	Jiří Kodeš	Matěj Mareš	Adam Mareš	Adam Mareš
	Petr Bausovský	Jan Horák	Jan Kratochvíle	Jan Kratochvíle
	Jan Kočvara	Jan Štěpánek	Jan Horník	Jan Horník

	1699
primátor	Daniel Pavlů
konšelé	Josef Uhlíř
	Jan Šortek
	Jan Gabriel
	Martin Jiřinský
	Matěj Suchý
	Václav Horn
	Jan Kratochvíle
	Jan Horák
	Jiří Sochovec
	Daniel Hejtmánek
	Matěj Hořan
rychtář	Jiří Felcman
st. obecní	Jan Horák
	Matěj Michaličko
	Adam Horák

Holice⁴⁶¹

	1675	1676	1677	1678
primátor	Vavřinec Zářecký	Vavřinec Zářecký	Jan Doubrava	Jan Doubrava
konšelé	Jan Doubrava	Jan Doubrava	Vavřinec Zářecký	Vavřinec Zářecký
	Jindřich Šimůnek	Jindřich Šimůnek	Jindřich Šimůnek	Jindřich Šimůnek
	Jiří Bareš	Jiří Bareš	Jiří Bareš	Jiří Bareš
	Jan Formánek	Jan Formánek	Jan Formánek	Jan Formánek
	Václav Marků	Václav Marek	Václav Marků	Matěj Volinský
	Jan st. Rautenkranz	Jan Rautenkranz	Jan st. Rautenkranz	Václav Marek
	Jiří Uhlíř	Jiří Uhlíř	Matěj Volinský	Jan Rautenkranz
	Jan Michálek	Jan Michálek	Jan Michálek	Jan Michálek
	Matěj Volinský	Jan Šteřík	Jan Macas	Jan Macas
	Jan Šteřík	Matěj Tisovský	Martin Jeřábek	Martin Jeřábek
	Matěj Tisovský	Martin Jeřábek	Pavel Bidlo	Pavel Bidlo
rychtář	Václav Lehký	Václav Lehký	Václav Lehký	Jan ml.Rautenkranz
st. obecní	Václav Kratochvíle	Václav Kratochvíle	Václav Kratochvíle	Václav Lehký
	Pavel Bidlo	Pavel Bidlo	Jan ml.Rautenkranz	Václav Kratochvíle
	Matěj Kašpar	Jan Rautenkranz	Matěj Kašpar	Matěj Kašpar
	Jan ml.Rautenkranz	Matěj Kašpar	Jan Laštovička	Jindřich Bláha

	1679	1681	1683	1685
primátor	Jan Doubrava	Vavřinec Zářecký	Jan Doubrava	Jan Doubrava
konšelé	Vavřinec Zářecký	Jan Doubrava	Vavřinec Zářecký	Matěj Volinský
	Jindřich Šimůnek	Jiří Bareš	Matěj Volinský	Václav Marek
	Jiří Bareš	Matěj Volinský	Václav Marků	Jan Michálek
	Matěj Volinský	Václav Marků	Jan Michálek	Martin Jeřábek
	Václav Marek	Jan Michálek	Martin Jeřábek	Jan Macas
	Jan Rautenkranz	Martin Jeřábek	Jan Macas	Mikuláš Král
	Jan Michálek	Jan Macas	Mikuláš Král	Václav Lehký
	Jan Macas	Pavel Bidlo	Václav Lehký	Jan Pospíšil
	Martin Jeřábek	Jan Rautenkranz	Jan Pospíšil	Matěj Formánek
	Pavel Bidlo	Mikuláš Král	Jiří Kment	Václav Vohralík
	Václav Kratochvíle	Václav Lehký	Matěj Formánek	Jindřich Bláha
rychtář	Jan ml.Rautenkranz	Jan Pospíšil	Jan Rautenkranz	Jiří Kment
st. obecní	Václav Lehký	Jindřich Bláha	Jiří Uhlíř	Jiří Uhlíř
	Václav Vohralík	Jiří Uhlíř	Jindřich Bláha	Martin Doubrava
	Jindřich Bláha	Václav Vohralík	Václav Vohralík	Václav Poláček
	Mikuláš Král	Václav Vaniš	Martin Doubrava	Václav Kašpar

	1687	1694	1696	1697
primátor	Jan Doubrava	Jiří Kment	Jiří Kment	Jiří Kment
konšelé	Václav Marků	Jan Macas	Václav Synek	Jan Macas
	Martin Jeřábek	Jindřich Bláha	Jakub Rychter	Jindřich Bláha
	Jan Macas	Václav Synek	Jan Holub	Václav Synek
	Mikuláš Král	Václav Poláček	Václav Poláček	Václav Poláček
	Matěj Formánek	Matěj Formánek	Jan Macas	Matěj Formánek

⁴⁶¹ NA, pozn. 1.

	Václav Vohralík	Jiří Uhlíř	Jindřich Bláha	Václav Marek
	Jindřich Bláha	Václav Marek	Matěj Formánek	Václav Kašpar
	Jiří Kment	Václav Kašpar	Václav Marek	Jan Holub
	Václav Poláček	Jan Holub	Václav Kašpar	Jakub Rychter
	Václav Kašpar	Jakub Rychter	Michal Vorel	Michal Vorel
	Jiří Sedlák	Michal Vorel	Jiří Vohralík	Jiří Vohralík
rychtář	Václav Synek	Jindřich St Blažek	Jindřich Blažek	Jindřich Blažek
st. obecní	Jiří Uhlíř	Jakub Kauklic	Jakub Kauklic	Jakub Kauklic
	Martin Doubrava	Jan Šaulavec	Jan Šaulavec	Jan Šaulavec
	Jindřich Blažek	Václav Dudych	Václav Doubrava	Václav Doubrava
	Jan Kašpar	Jan Valenta	Jakub Valenta	Jakub Valenta

	1699
primátor	Jiří Kment
konšelé	Václav Synek
	Jakub Rychter
	Jan Macas
	Václav Poláček
	Václav Kašpar
	Jan Holub
	Michal Vorel
	Jiří Vohralík
	Jakub Kauklic
	Václav Doubrava
	Jakub Michálek
rychtář	Jindřich Blažek
st. obecní	Václav Jedlička
	Martin Hotovský
	Jan Balyan
	Jan Vojtěch

Sezemice⁴⁶²

	1675	1676	1677	1678
primátor	Jan Holický	Jan Holický	Jan Holický	Matěj Jedlička
konšelé	Matěj Jedlička	Matěj Jedlička	Matěj Jedlička	Jan Holický
	Matěj Kučera	Matěj Kučera	Matěj Kučera	Matěj Kučera
	Jan Půlpit	Jan Půlpit	Jan Půlpit	Jan Půlpit
	Jiří Koukal	Jan Červinka	Martin Reinberg	Václav Sobol
	Martin Reinberg	Martin Reinberg	Václav Sobol	Martin Reinberg
	Václav Sobol	Václav Sobol	Jan Zábřehský	Jan Zábřehský
	Jan Zábřehský	Daniel Pavlů	Daniel Pavlů	Daniel Pavlů
	Daniel Pavlů	Jan Zábřehský	Václav Suchý	Matěj Kladinský
	Matěj Kladinský	Matěj Kladinský	Matěj Kladinský	Václav Suchý
	Jiří Šterba	Jiří Šterba	Jiří Šterba	Jan Štěpán

⁴⁶² NA, pozn. 1.

	Jan Štěpán	Jan Štěpán	Jan Štěpán	Jan Poláček
rychtář	Jan Červinka	Václav Suchý	Jan Červinka	Jan Červinka
st. obecní	Jan Vokoun	Jan Vokoun	Jan Vokoun	Jan Vokoun
	Václav Suchý	Jan Půhonný	Jan Půhonný	Jan Půhonný
	Adam Kohout	Adam Kohout	Adam Kohout	Jan Pelikán

	1679	1681	1683	1685
primátor	Matěj Jedlička	Jan Holický	Jan Holický	Jan Holický
konšelé	Jan Holický	Matěj Jedlička	Matěj Jedlička	Matěj Jedlička
	Matěj Kučera	Matěj Kučera	Matěj Kučera	Matěj Kučera
	Jan Půlpit	Martin Reinberg	Martin Reinberg	Martin Reinberg
	Jan Vokoun	Jan Zábřehský	Jan Zábřehský	Jan Zábřehský
	Martin Reinberg	Daniel Pavlů	Daniel Pavlů	Daniel Pavlů
	Jan Zábřehský	Matěj Kladinský	Václav Sobol	Matěj Kladinský
	Daniel Pavlů	Václav Suchý	Matěj Kladinský	Jan Červinka
	Matěj Kladinský	Jan Červinka	Václav Suchý	Václav Suchý
	Václav Suchý	Jan Poláček	Jan Čížek	Jan Čížek
	Jan Štěpán	Jan Čížek	Adam Kohout	Adam Kohout
	Jan Poláček	Adam Kohout	Jan Dvorský	Jan Dvorský
rychtář	Jan Červinka	Jan Štěpán	Jan Poláček	Jan Štěpán
st. obecní	Václav Sobol	Václav Sobol	Jan Červinka	Václav Sobol
	Jan Půhonný	Jan Půhonný	Jan Štěpán	Jan Poláček
	Jan Pelikán	Jan Pelikán	–	Matěj Mandys

	1687	1694	1696	1697
primátor	Václav Suchý	Václav Jedlička	Jakub Jedlička	Jakub Jedlička
konšelé	Matěj Jedlička	Václav Holický	Václav Holický	Václav Holický
	Martin Reinberg	Václav Suchý	Václav Suchý	Václav Suchý
	Jan Zábřehský	Daniel Pavlů	Daniel Pavlů	Daniel Pavlů
	Daniel Pavlů	Václav Vaněček	Matěj ml.Kladinský	Matěj ml.Kladinský
	Matěj Kladinský	Matěj ml.Kladinský	Jiří Merkl	Jiří Merkl
	Václav Sobol	Jiří Merkl	Jan Kauklic	Jan Kauklic
	Adam Kohout	Jan Kauklic	Adam Kohout	Adam Kohout
	Matěj ml.Kladinský	Matěj Mandys	Jan Urban	Jan Urban
	Jiří Merkl	Jan Urban	Jan Sobotka	Jan Sobotka
	Jan Dvorský	Jan Sobotka	Jiří Urban	Jiří Urban
	Jan Kaulic	Jiří Urban	Jiří Sobotecký	Jiří Sobotecký
rychtář	Jan Poláček	Adam Kohout	Václav Vaněček	Václav Vaněček
st. obecní	Matěj Mandys	Jan Holický	Matěj Mandys	Matěj Mandys
	Jan Půhonný	Jakub Půhonný	Jan ml. Holický	Jan ml. Holický
	Jan Zelinka	Václav Půhonný	Václav Půhonný	Václav Půhonný

	1699
primátor	Jakub Jedlička
konšelé	Václav Holický
	Daniel Pavlů
	Matěj ml.Kladinský
	Václav Vaněček

	Jan Kauklic
	Jiří Merkl
	Matěj Mandys
	Jan Urban
	Jan Sobotka
	Jiří Urban
	Jan Čermák
rychtář	Adam Kohout
st. obecní	Jan ml. Holický
	Jiří Sobotecký
	Václav Půhonný

Týnec nad Labem⁴⁶³

	1675	1676	1677	1678
primátor	Jiří Víšek	Jan Vrabec	Václav Fiala	Václav Fiala
konšelé	Jan Hála	Jan Hála	Jan Hála	Jan Hála
	Václav Fiala	Jiří Víšek	Jiří Víšek	Jiří Víšek
	Matěj Kuňka	Václav Fiala	Jan Vrabec	Jan Vrabec
	Václav Svoboda	Matěj Kuňka	Matěj Kuňka	Matěj Kuňka
	Jan Vrabec	Jan Šolta	Jiří Rakouský	Václav Procházka
rychtář	Václav Špaček	Václav Svoboda	Václav Svoboda	Jindřich Kuňka
st. obecní	Jiří Krucburský	Jindřich Kuňka	Václav Turovský	Václav Turovský
	Václav Cvrček	Václav Procházka	Václav Procházka	Matěj Šolta
	–	–	–	–

	1679	1681	1683	1685
primátor	Jan Hála	Jiří Víšek	Jakub Kraus	Rudolf Mensingar
konšelé	Václav Fiala	Matěj Kuňka	Jiří Víšek	Jakub Kraus
	Jiří Víšek	Václav Procházka	Matěj Kuňka	Jiří Víšek
	Matěj Kuňka	Jan Šolta	Jan Šolta	Andreas Ježků
	Václav Procházka	Jiří Rakouský	Jiří Rakouský	Matěj Kuňka
	Jan Šolta	Jakub Kraus	Rudolf Mensingar	Jiří Rakouský
rychtář	Jindřich Kuňka	Václav ml. Špaček	Václav Procházka	Jan Charvát
st. obecní	Václav Turovský	Václav Turovský	Jan Paroubek	Václav Turovský
	Matěj Šolta	Jan Kratochvíle	Václav ml. Špaček	Mikuláš Kuňka
	Jan mladší Hála	–	–	–

	1687	1694	1696	1697
primátor	Rudolf Mensingar	Pavel Textor	Mikuláš Kuňka	Mikuláš Kuňka
konšelé	Andreas Ježků	Matěj Semelka	Pavel Textor	Pavel Textor
	Matěj Kuňka	Matěj Kuňka	Matěj Semelka	Matěj Semelka
	Jiří Rakouský	Matěj Pacovský	Václav Pospíšil	Václav Pospíšil

⁴⁶³ NA, pozn. 1.

	Václav Špecinkar	Václav Špaček	Václav Špaček	Václav Špaček
	Matěj Semelka	Jan Doležal	David Postíval	David Postíval
rychtář	David Postíval	David Postíval	Baltazar Mensingar	Baltazar Mensingar
st. obecní	Mikuláš Kuňka	Mikuláš Kuňka	Jiří Hejtmánek	Jiří Hejtmánek
	Jan Chalupa	Jiří Hejtmánek	Jan Šolta	Jan Šolta
	–	–	Štěpán Špecinkar	Štěpán Špecinkar

	1699
primátor	Matěj Semelka
konšelé	Mikuláš Kuňka
	Pavel Textor
	Jan Šistorka
	Václav Pospíšil
	Mikuláš Adamec
rychtář	Rudolf Turovský
st. obecní	Jiří Hejtmánek
	Mikuláš Špaček
	–

+
Seznam Seznamce.

roku 1677 dne 14. Januara. Matěj Gudlucha, Matěj Lin,
 yva, a Jan Pulpit, rýše dělníků a Kardinál Mlýš. Džennij:
 Jazyko od Anjedu rýšedny Kolonnyer: Jo Klykonani obryšp,
 in Pajygo, a nani rýšednyš Obacob, Killy Kromimostom
 nijišam opdy: Křehovij kati Mlýš Janšonij Křehovij a
 Dmochomyšho Jan Křehovian pro zředny duma: Jazy napředny:
 Křehovij rýšednyš Křehovij: Křehovij od Kolonnyer Křehovij:
Seznam Seznamce: Seznam Seznamce:

Primatec Jan Křehovij:	Je Primatec Jan Křehovij
Matěj Gudlucha	Matěj Gudlucha
Matěj Lin yva	Matěj Lin yva
Jan Pulpit	Jan Pulpit
Jan Křehovij	Martin Křehovij
Martin Křehovij	Křehovij Křehovij
Křehovij Křehovij:	Jan Křehovij
Jan Křehovij:	Jan Křehovij
Matěj Křehovij	Křehovij Křehovij
Jan Křehovij:	Matěj Křehovij
Jan Křehovij:	Jan Křehovij
Jan Křehovij:	Jan Křehovij:

NA, Nová manipule, karton 628, sig. P9/24, 1653–1703, obnovení úřadu, Sezemice 1677.

<u>Za Ljubeckie Miestkešo.</u>	<u>Za Meststare Miestkešo.</u>
Bijsišklyman	Kaylan Gin. St.
<u>Za Mestsi obecnyj.</u>	<u>Za Mestsi obecnyj.</u>
Mijsišklyman	Mestsi Mest
Kaylan Gin. St.	Kaylan Gin. St.
	Kaylan Gin. St.
<u>Za Mestsi obecnyj.</u>	<u>Za Mestsi obecnyj.</u>
Kaylan Gin. St.	Kaylan Gin. St.
	Kaylan Gin. St.

NA, Nová manipulace, karton 628, sig. P9/24, 1653–1703, obnovení úřadu, Dašice 1694.

3. Město Znojmo Lauco.	10.	Sokolna sany Girat Luyfyna Manžel Bantgolemiago Dajacyj (Vialu srazu 45. lety, uagizto Eiale puzj Raxly Matly Dajj na Dlam Poly pohuzbano gost. Druv: Obj. S.S.
3. Město Lajalauco.	19.	Sokolna sany Girat Michal Dajj (Vialu srazu 1 1/2 lety, uagizto Eiale puzj Dhamu s. Dlam Galuba. v tamj Mijstio Lajalaucoj pohuzbano gost.
3. Město Lajalauco.	22.	Sokolna sany Girat Vaystlav Dajj (Vialu srazu 2 lety, uagizto Eiale puzj Dhamu s. Dlam Galuba. v tamj Mijstio Lajalaucoj pohuzbano gost.
3. Město Lajalauco.	29.	Sokolna sany Girat Manjana Dajj (Vialu srazu 3 lety, uagizto Eiale puzj Raxly Matly Dajj na Dlam Poly pohuzbano gost.
3. Město Famina.	31.	Sokolna sany Girat Eva pohuzbala Vdova po Raxly Vaystlavu Dajj (Vialu srazu 60. lety, uagizto Eiale puzj Dhamu s. Dlam Galuba. v tamj Mijstio Lajalaucoj pohuzbano gost. Krevisa Cib, Sacramentis.
FUNCI.		
3. Město Lajalauco.	4.	Sokolna sany Girat Vaystlav Dajj (Vialu srazu 5 lety, uagizto Eiale puzj Raxly Matly Dajj na Dlam Poly pohuzbano gost.
3. Město Lajalauco.	11.	Sokolna sany Girat Matiaz Dajj (Vialu srazu 1 lety, uagizto Eiale puzj Dhamu s. Dlam Galuba. v tamj Mijstio Lajalaucoj pohuzbano gost.
3. Město Lajalauco.	12.	Sokolna sany Girat Frantisek Dajj (Vialu srazu 4 lety, uagizto Eiale puzj Raxly Matly Dajj na Dlam Poly pohuzbano gost.
3. Město Lajalauco.	10.	Sokolna sany Girat Frantisek Dajj (Vialu srazu 1 1/2 lety, uagizto Eiale puzj Dhamu s. Dlam Galuba. v tamj Mijstio Lajalaucoj pohuzbano gost.

